

STARTBANENPROJECTEN

Verkeersveiligheid
Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen

Evaluatieverslag 2008

Ministerie van Onderwijs & Vorming
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi)
Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel
<http://www.ond.vlaanderen.be/veve>
<http://www.ond.vlaanderen.be/jojo>

Vlaamse overheid

Vlaamse overheid

Eindredactie

Katrien Deman

Sofie Hoenkamp

Michaël Van der Eycken

Evelien Vanhelmont

AgOD*i*

Afdeling scholen secundair onderwijs en deeltijds kunstonderwijs

Verantwoordelijke uitgever

Guy Janssens

Administrateur-generaal; Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgOD*i*)

Koning Albert II-laan 15

1210 Brussel

Depot

D/2009/3241/349

Uitgave

april 2009

Inhoud

INHOUD	1
INLEIDING	1
HOOFDSTUK 1: SITUERING VAN DE STARTBANEN-PROJECTEN	3
1. ONTSTAAN.....	3
2. UITBREIDING (2006).....	4
2.1. <i>Onderhoudsproject</i>	4
2.2. <i>Schoolspottersproject</i>	4
SCHEMATISCH OVERZICHT	6
HOOFDSTUK 2: SCHOLEN VOOR JONGEREN – JONGEREN VOOR SCHOLEN	7
1. ALGEMEEN OVERZICHT.....	7
1.1. <i>Preventiemedewerkers</i>	8
1.2. <i>Volgtijdse onderhoudsmedewerkers</i>	8
1.3. <i>Deeltijdse onderhoudsmedewerkers</i>	8
2. PLAATSEN.....	9
2.1. <i>Soort school</i>	9
2.2. <i>Verdeling over de onderwijsnetten</i>	10
2.3. <i>Provinciale verdeling</i>	10
3. ARBEIDSOVEREENKOMSTEN	11
3.1. <i>Statuut</i>	11
3.2. <i>Duur</i>	12
4. STARTBANERS.....	13
4.1. <i>Sociaal-economische achtergrond</i>	13
4.2. <i>Genderverhouding</i>	13
4.3. <i>Verhouding allochtonen-autochtonen</i>	14
5. FOCUS OP BRUSSEL.....	14
5.1. <i>Problematiek</i>	14
5.2. <i>Invulling van plaatsen</i>	14
5.3. <i>Woonplaats van startbaners</i>	15
5.4. <i>Maatregelen</i>	15
6. DOELSTELLINGEN	17
6.1. <i>Onderzoek 2008</i>	17
6.2. <i>Responsgraad</i>	17
6.3. <i>Opleiding</i>	18
6.4. <i>Doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt</i>	25
6.5. <i>Positief schoolklimaat</i>	27

6.6. Actiepunten voor 2009	34
HOOFDSTUK 3: STARTBANENPROJECT VERKEERSVEILIGHEID	39
1. CIJFERS	39
1.1. Algemeen overzicht	39
1.2. Werkgevers	40
1.3. Arbeidsovereenkomsten	42
1.4. Startbaners	44
2. VORMING EN OPLEIDING	48
2.1. Collectieve vormingen	48
2.2. Persoonlijke vorming startbaners	48
3. KNELPUNTEN	48
3.1. Openstaande plaatsen	48
3.2. Invulling takenpakket	49
HOOFDSTUK 4: BUDGETTEN	50
1. LOON	50
1.1. Federaal budget	50
1.2. Vlaams budget	50
2. VORMINGSBUDGET	51
2.1. Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen	51
2.2. Startbanenproject verkeersveiligheid	51
2.3. Knelpunten	51
HOOFDSTUK 5: NIEUW IN 2008	53
1. AANSTELLING ALGEMEEN COÖRDINATOR	53
2. INVULLING PLAATSSEN	54
2.1. VDAB	54
2.2. Actiris en Tracé	54
3. DOORSTROMING NAAR DE ARBEIDSMARKT	54
3.1. VDAB	55
3.2. Actiris	55
3.3. Wachtlijst	55
4. OPSTELLEN VORMINGSPLAN	56
5. VOORWAARDEN VOOR VERLENGING	56
6. SCHOOLBEZOEKEN	56
BESLUIT	58
LIJST FIGUREN	60
LIJST TABELLEN	63

Inleiding

Dit verslag beschrijft het werkingsjaar 2008 van de cel startbanenprojecten. De opbouw van het rapport is gebaseerd op de structuur van het evaluatieverslag van de werkjaren 2006 en 2007. Het belangrijkste verschil is dat in het werkingsverslag van 2006 en 2007 de focus op het startbanenproject verkeersveiligheid lag, deze keer ligt de nadruk op het startbanenproject *Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen*. De reden hiervoor is dat de coördinatie in 2007 uitgebreid onderzocht in hoeverre de doelstellingen van het startbanenproject verkeersveiligheid werden bereikt. In 2008 werd, zoals aangekondigd in het vorige werkingsrapport, een onderzoek gevoerd naar het JoJo-project. Bovendien gaat dit verslag dieper in op de toestand van de JoJo-tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

We beginnen het werkingsverslag met een uitgebreide situering van de startbanenprojecten. Hier stellen we het ontstaan van de startbanenprojecten voor en de veranderingen die de projecten sinds de opstart doormaakten. We sluiten af met een schematische voorstelling van de startbanenprojecten (Hoofdstuk 1).

We starten de analyse van werkingsjaar 2008 met de bespreking van het startbanenproject *Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen* (Hoofdstuk 2). In het deel *Algemeen Overzicht* wordt een globaal beeld gegeven van het aantal startbaners en contracten in 2008. Ook het aantal plaatsen wordt grondig doorgelicht. Tenslotte biedt dit deel een goed zicht op de groep startbaners. Hier worden vragen beantwoord als: wat is de genderverhouding in de verschillende deelprojecten, hoe ziet de soci-

aal-economische achtergrond van de startbaners eruit en hoe groot is het aandeel startbaners van allochtone afkomst?

Deel 2.2 beschrijft het JoJo-project in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hier bespreken we hoe de tewerkstelling van de preventie- en onderhoudsmedewerkers geëvolueerd is. We geven ook aan wat de knelpunten zijn en welke maatregelen er genomen zijn.

In 2008 werd een uitgebreid onderzoek gevoerd naar de doelstellingen van het deelproject preventie. De voorstelling van de resultaten kan u in deel 2.3 vinden. De resultaten worden aan de hand van de doelstellingen van het JoJo-project besproken. Zo probeert het stuk *Opleiding* een antwoord te geven op de vraag of het scholingsniveau van startbaners hoger ligt na de tewerkstelling als preventie-medewerker dan ervoor. In punt 2.3.3 geven we een beeld van het werk dat startbaners verrichten na hun job als preventiemedewerker. We bekijken of de tewerkstelling in het project een positief effect heeft op de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. Het onderzoek van 2008 ging bovendien na of de tewerkstelling van een preventiemedewerker ook voordelig is voor de school. De resultaten hiervan kunt u lezen in het stuk *Positief schoolklimaat*.

In hoofdstuk 3 leest u meer over het startbanenproject verkeersveiligheid. Dit hoofdstuk begint met een algemeen overzicht: hoeveel contracten werden er afgesloten in 2008 en hoeveel startbaners werden er tewerkgesteld. Hierbij wordt ook een beeld gegeven van de looptijd van deze contracten en de achtergrond

van deze startbaners. We bekijken verder in detail bij welke werkgevers deze startbaners terecht komen. Vervolgens levert dit hoofdstuk een overzicht van de opleidingen, zowel collectieve als individuele, gevolgd door de startbaners. Een laatste punt biedt een zicht op de knelpunten van dit project.

Over welk budget de verschillende projecten beschikken wordt uiteengezet in Hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 5, ten slotte, stipt aan welke vernieuwingen er in 2008 plaatsvonden. We be-

ginnen dit hoofdstuk met de nieuwe structuur van de cel startbanenprojecten. Vervolgens stellen we de maatregelen voor die er genomen zijn voor een betere invulling van de plaatsen en de doorstroming naar de arbeidsmarkt. Hierna bekijken we kort de invoering van een wachtlijst en het vormingsplan. Vervolgens benadrukken we dat in 2008 strenger werd toegezien op de voorwaarden voor verlenging. We sluiten dit hoofdstuk af met de weergave van de evolutie van het aantal schoolbezoeken.

Hoofdstuk 1: Situering van de startbanenprojecten

1. Ontstaan

In 1999 ontstond het *Rosettaplan*¹, met als doel de tewerkstelling van jonge schoolverlaters te bevorderen door hen een baan en/of een bijkomende opleiding te verschaffen.

Van meet af aan hadden de Federale regering en de regering van de Vlaamse gemeenschap de wens om de jongeren die tewerkgesteld zijn met een startbaanovereenkomst prioritair toe te wijzen aan globale projecten die voldoen aan de behoeften van de samenleving. In deze context engageerde de federale overheid zich om, via het samenwerkingsakkoord van 25 oktober 2000, 315 startbanen toegewezen aan de Vlaamse overheid, te financieren. Voor de tewerkstelling van deze startbaners werden twee nieuwe projecten opgericht, namelijk *Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen* (JoJo-preventieproject) en verkeersveiligheid..

De projecten streven twee doelstellingen na. De eerste doelstelling is voor beide projecten dezelfde en luidt, in navolging van de geest van het Rosettaplan, als volgt: *Jongeren een leerrijke eerste werkervaring aanbieden, waarbij ze tegelijkertijd de kans krijgen om bijkomende opleidingen en vormingen te volgen.* Op die manier krijgt de jongere meer kansen op de arbeidsmarkt. In het bijzonder worden de startbaners aangemoedigd om hun diploma secundair onderwijs te behalen door tweede-

kansonderwijs te volgen of door deel te nemen aan de examens van de Examencommissie van de Vlaamse gemeenschap.

Het engagement om doelgroepjongeren beter te integreren in de arbeidsmarkt past binnen de brede visie van de Vlaamse overheid om groepen die oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidsstatistieken extra te beschermen. Bepaalde groepen zijn omwille van hun afkomst, scholingsniveau of sociaal-economische achtergrond nog steeds beperkt in hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt. De startbanenprojecten richten zich daarom tot laaggeschoolde jongeren. Deze jongeren behaalden geen diploma secundair onderwijs. Deze groep ongekwalificeerde schoolverlaters staat immers het minst stevig op de arbeidsmarkt. Jongeren van allochtone afkomst en/of jongeren met een kansarme achtergrond worden in het bijzonder aangemoedigd om te solliciteren voor deze startbanen, omdat zij nog meer moeilijkheden hebben met het vinden van een job.

Om het begrip 'van allochtone afkomst' te benoemen, hanteert de coördinatie van de projecten de definitie zoals bepaald in het 'Decreet inzake het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch culturele minderheden' ^[1]. In art. 2 van het decreet wordt verstaan onder allochtonen: *Personen die zich legaal in België bevinden, ongeacht of zij de Belgische nationaliteit hebben, en tegelijkertijd aan de volgende voorwaarden voldoen: (1) Minstens één van hun ouders of grootouders is geboren buiten de Europese Unie; (2) Zij bevinden zich in een achterstandspositie vanwege hun etnische afkomst of hun zwakke sociaal-economische*

¹ Wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid - artikels 23 tot 57 (Belgisch Staatsblad van 27 januari 2000)

situatie. De allochtone startbaner is in de projecten ook 'kansarm' wanneer één van de ouders geen diploma secundair onderwijs behaalde, ongeacht zijn eigen scholingsniveau. Autochtone startbaners worden in de projecten slechts als 'kansarm' beschouwd als zowel zichzelf als één van hun ouders laaggeschoold zijn.

De tweede doelstelling is specifiek voor elk project. De specifieke doelstelling van het JoJo-preventieproject is: *Scholen met een publiek van jongeren met (schoolse) problemen een bijkomende werkkraft bieden om te werken aan een positief schoolklimaat*. Daarom worden de plaatsen in het JoJo-preventieproject toegewezen aan instellingen die behoren tot één van deze drie categorieën: (1) Een school secundair onderwijs, met minstens honderd leerlingen, die beschikt over GOK-uren, (2) een school voor buitengewoon onderwijs die type 1 – opleidingsvorm 3 aanbiedt en minstens honderd leerlingen telt of (3) een centrum voor deeltijdse vorming (CDV) of centrum voor deeltijds onderwijs (CDO).

Het startbanenproject verkeersveiligheid heeft als specifieke doelstelling: *steden en gemeenten een bijkomende werkkraft bieden om te werken aan een verkeersveilige schoolomgeving en het school-woonverkeer veiliger te maken*. In tegenstelling tot het JoJo-project worden de startbanen bij het startbanenproject verkeersveiligheid niet rechtstreeks aan een school toegewezen. Aangezien verkeersveiligheid van leerlingen een heel belangrijk thema is voor zowel basisscholen als voor scholen secundair onderwijs, werd beslist om de startbanen toe te wijzen aan steden, gemeenten, provinciebesturen en verkeersorganisaties.

2. Uitbreiding (2006)

2.1. Onderhoudsproject

De startbanenprojecten maakten in 2006 enkele veranderingen door. Zo kreeg het startbanenproject *Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen* naar aanleiding van het Vlaams Meerbanenplan 5 miljoen euro extra toegewezen. Hiermee creëerde de Vlaamse overheid 200 extra tewerkstellingplaatsen. Het project werd ook inhoudelijk uitgebreid door de midde-

len niet meer uitsluitend te besteden aan de preventie van antisociaal gedrag in scholen, maar ook aan het onderhoud van de schoolgebouwen. Ten gevolge van deze inhoudelijke verbreding ontstond het JoJo-onderhoudsproject dat over eigen criteria en aanwervingsvoorwaarden beschikt.

2.2. Schoolspottersproject

De verandering in het startbanenproject verkeersveiligheid is uitsluitend inhoudelijk. Naar aanleiding van het geactualiseerd veiligheidsplan van De Lijn namen Minister van Mobiliteit Van Brempt en Minister van Onderwijs en Vorming Vandenbroucke in het voorjaar van 2006 het initiatief om 20 plaatsen binnen het startbanenproject verkeersveiligheid in te vullen door schoolspotters. De schoolspotters worden ingezet in die steden en gemeenten waar het openbaar vervoer en de schoolomgeving te kampen hebben met overlast door schoolgaande jeugd. In 2006 maakte het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming binnen het startbanenproject verkeersveiligheid 20 plaatsen vrij voor het schoolspottersproject. Dertig lokale besturen konden een aanvraag doen voor een schoolspotter. In december 2006 werden 18 schoolspotters toegewezen aan acht steden: Antwerpen, Gent, Mechelen, Hasselt, Wetteren, Eeklo, Ieper en Vilvoorde. De stad Wetteren, die beroep kon doen op één schoolspotter, stapte in 2007 uit het project. Hierdoor kwamen er opnieuw drie plaatsen vrij.

In het voorjaar van 2008 schreef de coördinatie van het startbanenproject verkeersveiligheid, op basis van een lijst van De Lijn, opnieuw een aantal steden en gemeenten aan om hen te laten weten dat zij een aanvraag konden indienen voor één of meerdere schoolspotters. De coördinatie ontving geen aanvragen.

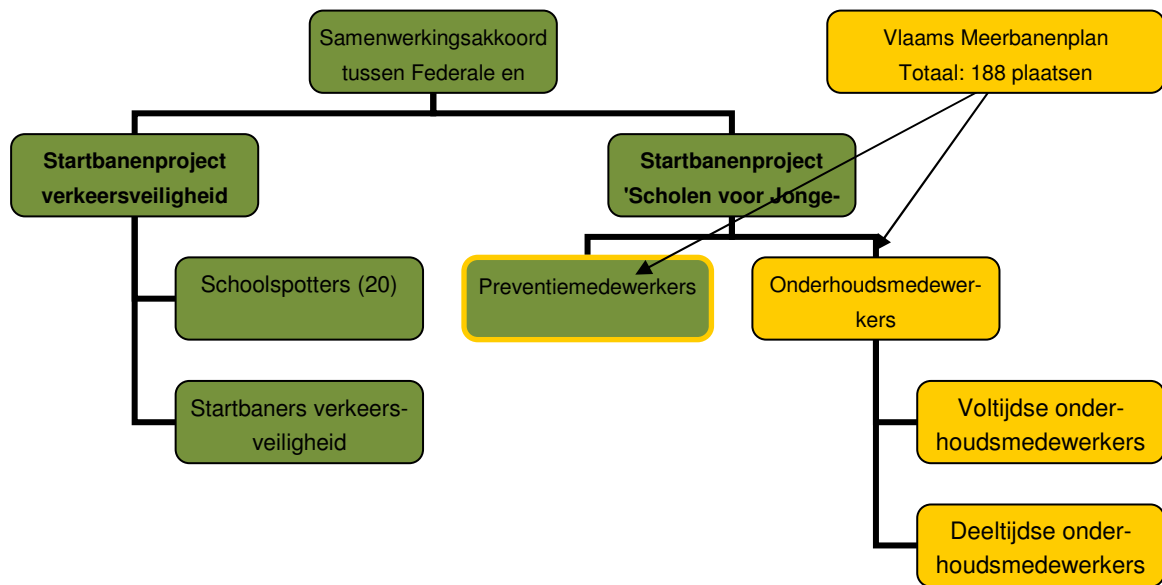
In augustus 2008 liet de coördinatie aan alle steden die op dat moment al één of meerdere schoolspotters in dienst hadden, weten dat zij een aanvraag voor één of meerdere extra schoolspotters konden indienen. Er werden vier aanvragen, voor in totaal zes schoolspotters, ingediend. Na evaluatie van de dossiers

samen met De Lijn en overleg met de steden kende de coördinatie de extra plaatsen toe aan Antwerpen, Vilvoorde en Mechelen.

In het voorjaar 2009 lopen enkele contracten van schoolspotters die twee jaar in het project hebben gewerkt ten einde. Het kabinet besliste dat de steden waarvoor dit het geval is de hun toegewezen plaats(en) voorlopig kunnen behouden, aangezien er in 2008 geen andere steden of gemeenten wilden instappen in het project.

Figuur 1. Schematisch overzicht van de startbanenprojecten.

Hoofdstuk 2: Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen

1. Algemeen overzicht

Dit hoofdstuk geeft de belangrijkste cijfers weer van het startbanenproject *Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen*. Het eerste deel biedt een overzicht van het aantal contracten dat liep in 2008 in de verschillende deelprojecten. Hierna kijken we naar de toegewezen plaatsen van het JoJo-project. Dit deel laat zien hoeveel scholen recht hebben op een startbaner en hoe deze over Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verdeeld zijn. Vervolgens bekijken we de arbeids-overeenkomsten van 2008 in detail.

Ten slotte geeft dit hoofdstuk een analyse van de groep startbaners. Hier staat kort weergegeven wat de genderverhouding is in de verschillende deelprojecten, hoe de allochtone startbaners zich verhouden tot de autochtone startbaners en wat de sociaal-economische achtergrond van de startbaners is. Deze rubriek bezorgt ons een goede maatstaf om de tewerkstelling van 2008 te vergelijken met deze van 2007.

In 2008 liepen 654 contracten van JoJo-startbaners. Hiervan startten 308 contracten in 2007 en 346 in 2008. In totaal werkten in 2008 509 jongeren in het JoJo-project (Tabel 1).

Startjaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	215	↓	-	↓
2007	402		308	
2008	-		346	
Totaal	617	502	654	509

Tabel 1. Aantal contracten en startbaners in het JoJo-project in 2007 en 2008

Uit tabel 1 en 2 blijkt dat het aantal contracten van JoJo-medewerkers in 2008 hoger lag dan in 2007. Er werden 654 contracten afgesloten in 2008, een stijging van 6% ten opzichte van 2007. Ook het aantal startbaners steeg licht, van 502 tot 509.

De stijging van het aantal contracten is bijna volledig te wijten aan de grotere bekendheid van het onderhoudsproject. Dit project is van start gegaan eind 2006 en kent sindsdien een stelselmatige uitbreiding. Het aantal afgesloten contracten ging hier omhoog van 118 in 2007 naar 142 in 2008, een toename van 20%.

Deelproject	2007	%	2008	%
Preventie	418	68	427	65
Onderhoud (voltijds)	118	19	142	22
Onderhoud (deeltijds)	81	13	85	13
Totaal	617	100	654	100

Tabel 2. Aantal contracten in het JoJo-project per deelproject in 2007 en 2008

Door de groei van het onderhoudsproject verandert de verhouding tussen de verschillende deelprojecten van het startbanenproject *Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen*. Het preventieproject zorgde in 2007 voor 68% van de contracten. In 2008 daalde dit tot 65%, ten voordele van het onderhoudsproject – voltijds, waarvan het aandeel stijgt van 19% naar 22%. Het onderhoudsproject – deeltijds neemt beide jaren 13% van de contracten voor zijn rekening.

1.1. Preventiemedewerkers

Preventiemedewerkers zijn laaggeschoolde jongeren die worden tewerkgesteld in scholen van het secundair onderwijs. De inhoud van hun job staat omschreven in hoofdstuk 6.5. De preventiemedewerkers worden tewerkgesteld met contracten van bepaalde duur (één jaar) die tot twee maal toe kunnen verlengd worden. Over de voorwaarden tot verlenging kan u meer vinden onder titel 6.3 *Opleiding*, pagina 19.

In 2008 liepen er 427 contracten voor preventiemedewerkers. 194 contracten vingen in 2007 aan, terwijl in 2008 233 nieuwe contracten afgesloten werden. In totaal hadden in 2008 313 jongeren een contract als preventiemedewerker (Tabel 3).

Van de 427 contracten die in 2008 liepen, waren er 256 contracten voor startbaners in hun eerste tewerkstellingsjaar. Daarnaast waren er 139 contracten voor startbaners in hun tweede tewerkstellingsjaar, terwijl er 32 contracten liepen van startbaners die voor de tweede keer verlengd werden. In titel 3.1 gaan we verder in op deze cijfers.

Het aandeel van de preventiemedewerkers in het project bleef nagenoeg constant. In 2008 liepen er negen contracten meer dan in 2007. Het aantal jongeren dat in 2008 werkte in het deelproject preventie daalde met elf.

Startjaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	161	↓	-	↓
2007	257		194	
2008	-		233	
Totaal	418	324	427	313

Tabel 3. Het aantal contracten en het aantal jongeren in het deelproject 'preventie' in 2007 en 2008

1.2. Voltijdse onderhoudsmedewerkers

Voltijdse onderhoudsmedewerkers zijn voltijds tewerkgesteld in een scholengemeenschap en kunnen, net als de preventiemedewerkers, maximum drie jaar in het project blijven werken

als ze voldoen aan de verlengingsvoorwaarden.

In dit deelproject sloten scholen in 2008 142 contracten af. 75 van deze contracten startten in 2007, 67 in 2008. 94 contracten waren het eerste tewerkstellingsjaar van de jongere, 45 contracten een verlenging. Drie maal werd in 2008 het contract van een onderhoudsmedewerker een tweede maal verlengd.

Het aantal onderhoudscontracten nam in 2008 met 20% toe. Het aantal startbaners, dat werkte als onderhoudsman, nam met 10% toe.

Startjaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	16	↓		↓
2007	102		75	
2008	-		67	
Totaal	118	101	142	111

Tabel 4. Het aantal contracten en het aantal voltijdse onderhoudsmedewerkers in 2007

1.3. Deeltijdse onderhoudsmedewerkers

De deeltijdse onderhoudsmedewerkers zijn jongeren die ingeschreven zijn in het deeltijds beroepsonderwijs. Zij werken drie dagen in een scholengemeenschap en gaan twee dagen naar school. Zij kunnen maar één jaar voor eenzelfde werkgever werken.

In 2007 liepen er in totaal 81 contracten en werden 77 jongeren van deze doelgroep tewerkgesteld.

Het aantal onderhoudscontracten deeltijds onderwijs steeg met 5% van 81 contracten 2007 tot 85 contracten in 2008. Het aantal jongeren nam toe met 10%, van 77 in 2007 tot 85 in 2008.

Startjaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	36	↓		↓
2007	45		39	
2008	-		46	
Totaal	81	77	85	85

Tabel 5. Het aantal contracten en het aantal deeltijdse medewerkers in 2007

2. Plaatsen

Van zodra een aanvraag tot aanstelling van een startbaner door de JoJo-coördinatie goedgekeurd wordt, krijgt de desbetreffende onderwijsinstelling een plaats toegewezen. Deze instelling moet dan zo snel mogelijk een startbaner aanwerven.

Het aantal plaatsen ligt in de verschillende deelprojecten steeds lager dan het aantal contracten. Hiervoor zijn twee verklaringen. Preventiemedewerkers en voltijdse onderhoudsmedewerkers kunnen van hun werkgever een verlengingscontract krijgen. Hierdoor kan een startbaner op één jaar tijd twee contracten hebben, terwijl de werkgever over slechts één toegekende plaats beschikt. Een tweede verklaring is dat er steeds startbaners uit het project stromen en dat deze plaatsen ingevuld worden door andere jongeren. Hierdoor is het mogelijk dat binnen één werkjaar één plaats door meerdere jongeren ingevuld wordt.

Deelproject	Aantal plaatsen	%
Preventie	227	63
Onderhoud (voltijds)	79	22
Onderhoud (deeltijds)	56	15
Totaal	362	100

Tabel 6. Verdeling van de plaatsen over de verschillende deelprojecten in 2008

2.1. Soort school

Begin 2009 waren er 362 scholen in het bezit van een plaats in het JoJo-project. Om een preventiemedewerker te kunnen tewerkstellen moet een school secundair onderwijs minstens honderd leerlingen tellen en bovendien beschikken over aanvullende lestijden in het kader van het Gelijke Onderwijskansendecreet (de zogenaamde "GOK-uren"). BuSO-scholen

met minstens 100 leerlingen, die type 1- opleidingsvorm 3 aanbieden en gelegen zijn in een centrumstad komen evenzeer in aanmerking voor het project. Ook Centra voor Deeltijds Onderwijs en Centra voor Deeltijdse Vorming kunnen een aanvraag tot aanstelling van een preventiemedewerker doen.

In tegenstelling tot het preventieproject, worden plaatsen voor onderhoudsmedewerkers niet toegekend aan afzonderlijke onderwijsinstellingen, maar steeds aan scholengemeenschappen. Dit is zowel het geval voor de voltijdse als voor de deeltijdse onderhoudsmedewerkers.

	Preventie		Onderhoud VT		Onderhoud DT	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
School secundair onderwijs	196	86,3	-	-	-	-
Centrum Deeltijds Onderwijs	23	10,1	-	-	-	-
Centrum Deeltijdse Vorming	4	1,8				
School buitengewoon onderwijs	4	1,8	-	-	-	-
Scholengemeenschap secundair onderwijs	-	-	24	30,4	28	50,0
Scholengemeenschap basisonderwijs	-	-	55	69,6	28	50,0
Totaal	227	100	79	100	56	100

Tabel 7. Deelnemende onderwijsinstellingen volgens type en deelproject in 2008

Zoals uit tabel 7 blijkt, zijn de scholen secundair onderwijs koploper in het preventieproject. Zij beschikken over 86.35% van de plaatsen. De centra voor deeltijds onderwijs komen op een tweede plaats met 10.13%. De centra voor deeltijdse vorming en de scholen voor buitengewoon onderwijs hebben elk 1.76% van de plaatsen in het preventieproject.

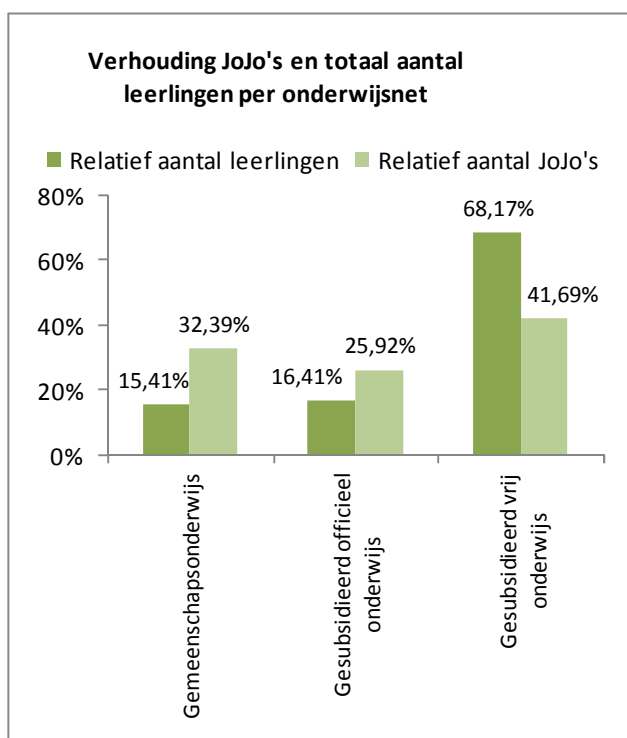
Momenteel beschikken 24 scholengemeenschappen uit het secundair onderwijs (30.4%) en 55 scholengemeenschappen uit het basisonderwijs (69,6%) over een voltijdse onderhoudsmedewerker. Bij de deeltijdse onderhoudsmedewerkers zijn de plaatsen gelijk verdeeld: 50% voor scholengemeenschappen

basisonderwijs en 50% voor scholengemeenschappen secundair onderwijs.

2.2. Verdeling over de onderwijsnetten

In figuur 2 kijken we naar de relatieve verdeling van de JoJo-plaatsen over de verschillende onderwijsnetten, in vergelijking tot de relatieve verdeling van de leerlingenpopulatie over de verschillende onderwijsnetten. Als onderwijsnetten onderscheiden we het *Gemeenschapsonderwijs*, het *Officieel Gesubsidieerd Onderwijs* en het *Vrij Gesubsidieerd Onderwijs*. Aangezien het aantal plaatsen in CDV's een marginaal aandeel binnen het JoJo-project vormen (6 plaatsen), en CDV's niet ondergebracht kunnen worden onder één van de onderwijsnetten, werd dit niet in deze grafiek opgenomen.

Scholen(-gemeenschappen) uit het *Gemeenschapsonderwijs* beschikten in 2008 over ruim 32% van het aantal plaatsen. Het Gesubsidieerd officieel onderwijs vulde een kleine 26% van het aantal plaatsen in, het Gesubsidieerd Vrij Onderwijs net geen 42%.

Figuur 2. Aantal JoJo-medewerkers per net

2.3. Provinciale verdeling

In Tabel 8 kan men zien dat de verhouding van de verschillende deelprojecten verschilt van provincie tot provincie. Zo is het aandeel van de preventiemedewerkers het grootst in Antwerpen: 72% van de plaatsen in de provincie Antwerpen zijn voorbehouden voor preventiemedewerkers. Zij wijken hierbij af van de verhouding tussen de verschillende projecten (zie hoofdstuk 1.1 Algemene cijfers). Dezelfde verhouding vindt men terug in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: het preventieproject heeft hier 78% van de plaatsen. In de provincie Limburg is het aandeel van preventiemedewerkers 53%. De Limburgse scholen hebben dus ongeveer evenveel preventiemedewerkers als onderhoudsmedewerkers. Ook de provincie Vlaams-Brabant hanteert een gelijke verdeling. In de provincie West-Vlaanderen is het aandeel van de onderhoudsmedewerkers (62%) groter dan dat van de preventiemedewerkers (38%). In de provincie Oost-Vlaanderen zijn 65% van de plaatsen voorbehouden voor preventiemedewerkers, 22% voor onderhoudsmedewerkers -voltijds en 13% voor onderhoudsmedewerkers -deeltijds.

	Pre-ventie %	VT % onder-houd	DT % onder-houd	Totaal %
Antwerpen	103 72,5	16 11,3	23 16,2	142 39,2
Oost-Vlaanderen	48 64,9	16 21,6	10 13,5	74 20,4
Limburg	29 53,7	17 31,5	8 14,8	54 14,9
West-Vlaanderen	16 38,1	17 40,5	9 21,4	42 11,6
Vlaams-Brabant	17 53,1	11 34,4	4 12,5	32 8,8
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	14 77,8	2 11,1	2 11,1	18 5,0
Totaal	227 62,7	79 21,8	56 15,5	362 100

Tabel 8. Provinciale verdeling van de plaatsen in het JoJo-project

Tabel 8 toont dat de provincie Antwerpen beschikt over het grootste aantal plaatsen in het JoJo-project. 39% van het aantal plaatsen in het JoJo-project zijn toegekend aan scholen of

scholengemeenschappen uit deze provincie. Oost-Vlaanderen komt op de tweede plaats met 20%. Limburg, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant hebben respectievelijk een procentueel aandeel van 15%, 12% en 9%. Onderaan de rangschikking staat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met 5% van de toegekende plaatsen.

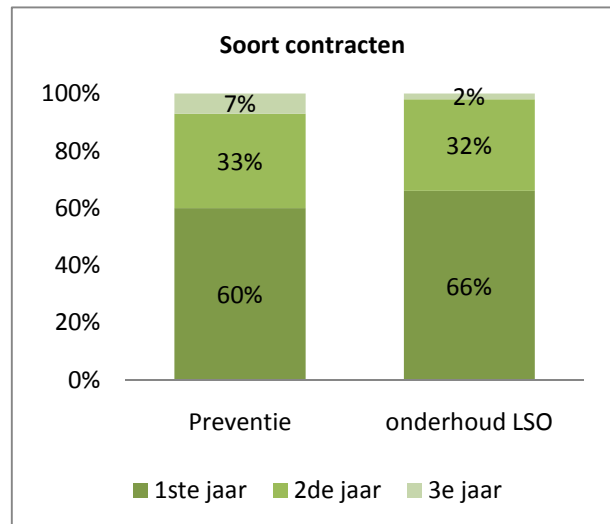
Deze verdeling is evenwel geen constante. In 2007 had Antwerpen nog 49% van de plaatsen, nu is dit gezakt tot 39%. Ook het aandeel van de provincie Oost-Vlaanderen daalde met 2%. Dit is ten voordele van de provincies West-Vlaanderen (stijging van 5%), Limburg (stijging van 3%), Vlaams-Brabant (stijging van 3%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (stijging van 1%). De top 3 van de provincies is onveranderd gebleven: dit is nog steeds: op de eerste plaats Antwerpen, op de tweede plaats Oost-Vlaanderen en de derde plaats wordt ingenomen door Limburg.

3. Arbeidsovereenkomsten

3.1. Statuut

De onderstaande figuur geeft een overzicht van de soorten contracten afgesloten in 2008 in de deelprojecten onderhoud en preventie. De contracten afgesloten bij de deeltijds onderhoudsmedewerkers komen niet in de figuur voor, omdat deze contracten niet kunnen verlengd worden.

In figuur 3 kan men zien dat de preventiemedewerkers meer gebruik maken van de mogelijkheid tot verlenging. 40% van de preventiecontracten zijn een verlenging (171 contracten), ten opzichte van 34% bij de onderhoudsmedewerkers (48 contracten). Vooral het percentage van een tweede verlenging verschilt significant tussen beiden: 7% bij de preventiemedewerkers (32 contracten) tegenover 2% bij de onderhoudsmedewerkers (3 contracten). Een tweede verlenging is verbonden aan strikte criteria. Zo moet een jongere een langdurige opleiding volgen.

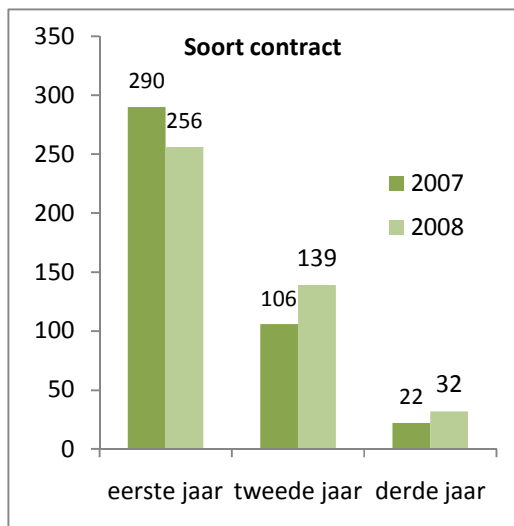

Figuur 3. Soort contracten lopende in 2008 volgens project

Uit deze figuur blijkt dus dat preventiemedewerkers sneller een (langdurige) opleiding aanvatten.

Figuur 4 geeft een beeld van de evolutie van de soorten contracten van 2007 tot 2008. Hier worden enkel de preventiecontracten onder de loep genomen. Het onderhoudsproject loopt immers pas sinds eind 2006, waardoor een vergelijking tussen 2007 en 2008 van het aantal verlengingscontracten niet mogelijk is.

In 2008 werden 256 contracten voor een eerste tewerkstellingsjaar het preventiemedewerkers afgesloten, tegenover 290 contracten in 2007. Hier is een daling waar te nemen van 9%. Het aantal contracten voor een tweede jaar steeg daarentegen met 7.2%. 32 contracten in 2008 betroffen een tweede verlenging. Dit aandeel steeg met 2.2%. het aantal verlengingscontracten nam dus toe met 9.4%

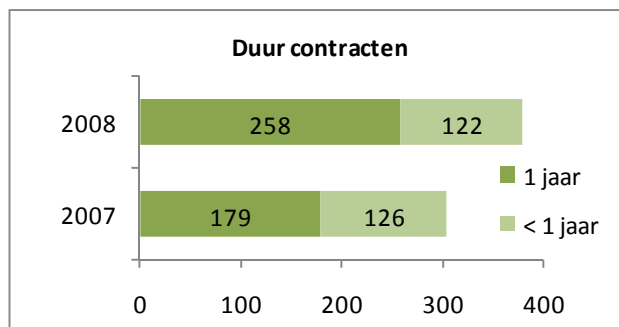
Figuur 4. Soort contracten deelproject preventie in 2007 en 2008

De opvallend sterke stijging van het aantal contracten van startbaners die in een tweede of derde jaar in het JoJo-project zitten, heeft twee mogelijke verklaringen. Ten eerste zijn scholen meer op de hoogte van deze mogelijkheid. Ten tweede voldoen meer startbaners aan de criteria ter verlenging: steeds meer startbaners vatten een opleiding (van langere duur) aan.

3.2. Duur

Onderstaande figuur biedt een overzicht van de duur van de contracten in 2007 en 2008.

In 2007 eindigden 305 contracten. 126 contracten hiervan liepen minder dan een jaar. De duur van 12 contracten bedroeg minder dan een jaar omdat de jongere 26 werd in 2007. Dit maakt dat in 34.4% van de gevallen het contract vroegtijdig verbroken werd. In 2008 eindigden 380 contracten. 122 contracten liepen minder dan een jaar. 12 contracten werden opgesteld voor minder dan een jaar omdat de jongere 26 werd. 28.9% van de contracten werd vroegtijdig verbroken in 2008.

Figuur 5. Duur van de contracten in het JoJo-project in 2007 en 2008

Het aantal vroegtijdig verbroken contracten daalde met 5.5% ten opzichte van 2007. De redenen voor een vroegtijdige contractbeëindiging zijn veelzijdig.

De proefperiode van het contract duurt drie maanden. Jongeren die minder dan drie maanden werkten, namen ontslag in deze proefperiode omdat de job hen niet lag of werden ontslagen omdat ze door de werkgever als ongeschikt werden beschouwd. Alle ontslagen na deze periode zijn ontslagen omwille van dringende reden of stopzettingen met wederzijdse toestemming. Bovendien kunnen jongeren in hun eerste jaar bij het vinden van een andere job ontslag nemen mits het eerbiedigen van een korte opzeggingstermijn (zeven dagen).

4. Startbaners

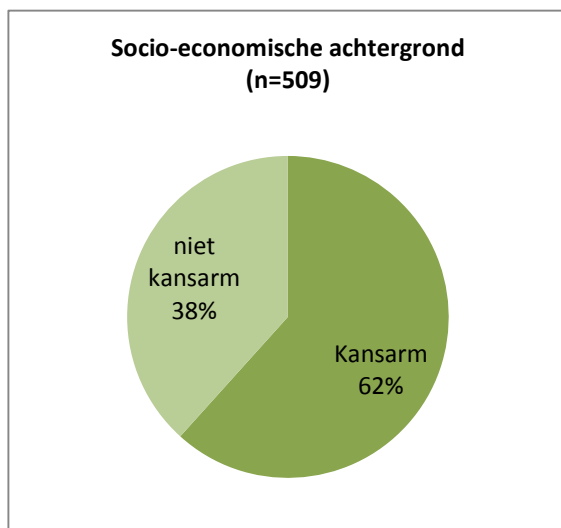
In het startbanenproject *Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen* werkten in 2008 509 jongeren. In dit onderdeel ligt de focus op het profiel van deze startbaners.

4.1. Sociaal-economische achtergrond

Binnen het JoJo-project worden startbaners als kansarm beschouwd, indien zij aan de volgende criteria voldoen:

- Bij allochtonen: Indien de startbaner **of** een van beide ouders niet in het bezit is van het diploma secundair onderwijs
- Bij autochtonen: indien de startbaner **en** een van beide ouders niet in het bezit is van het diploma secundair onderwijs

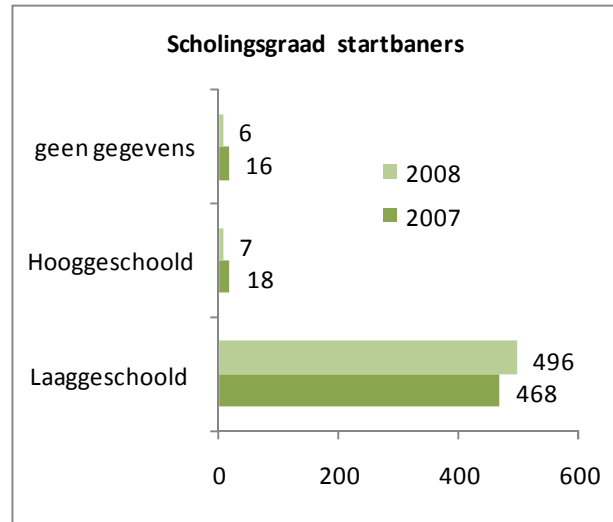
Twee derde van de startbaners is afkomstig uit een kansarm milieu. Van de 509 startbaners worden 314 startbaners als kansarm beschouwd (61.7%). Het project slaagt er dus in om het doelpubliek te bereiken.

Figuur 6. Sociaal-economische achtergrond van startbaners tewerkgesteld in 2008

Sinds begin 2008 is het startbanenproject beperkt tot jongeren zonder diploma secundair onderwijs. Het aandeel van laaggeschoolden zal dus nagenoeg 100% bedragen.

Van de 509 jongeren, werkzaam in 2008, waren 496 startbaners (97.4%) laaggeschoold, terwijl 7 (1.4 %) wel over een diploma van het secundair onderwijs beschikken. Over 1.2% van de startbaners hadden we geen informatie. Het aandeel laaggeschoolden is met 4.4% procent gestegen ten opzichte van 2007.

Figuur 7. Scholingsgraad startbaner vergelijking 2007-2008

4.2. Genderverhouding

Tussen de verschillende deelprojecten van het JoJo-project zijn er opmerkelijke verschillen wat de genderverhouding betreft. In het preventieproject kregen in totaal 168 vrouwen en 145 mannen een contract. Dit komt overeen met een verhouding van 54% contracten voor vrouwen tegenover 46% contracten voor mannen.

In de onderhoudsprojecten liggen de genderverhoudingen anders. Het aantal vrouwen ligt significant lager dan het aantal mannen. Zo zijn op een totaal van 111 voltijdse onderhoudsmedewerkers slechts zes startbaners vrouwen. 96 % van de startbaners onderhoud tewerkgesteld in 2008 waren mannen, ten opzichte van 4 % vrouwen. Dezelfde verhouding is terug te vinden bij de deeltijdse onderhoudsmedewerkers.

	Mannen	%	Vrouwen	%	Totaal
Preventie	145	46	168	54	313
Onderhoud VT	107	96	4	4	111
Onderhoud DT	79	93	6	7	85
Totaal	331	65	178	35	509

Tabel 9. De genderverhouding op basis van startbaners tewerkgesteld in 2008

Van de 509 JoJo-startbaners waren 65% mannen en 35% vrouwen. Ondanks hun lichte oververtegenwoordiging bij de preventiedewerkeren zijn de vrouwen globaal bekeken ondervertegenwoordigd in het startbanenproject.

4.3. Verhouding alloctonen-autoctonen

In 2008 waren er minstens 197 van de 509 startbaners van allochtone afkomst.

Deelproject	Aantal allochtone startbaners	Aandeel alloctonen	Totale aantal startbaners
Preventie	151	48%	313
Onderhoud (voltijds)	22	20%	111
Onderhoud (deeltijds)	24	28%	85
Totaal	197	39%	509

Tabel 10. Het aandeel alloctonen op basis van het aantal startbaners tewerkgesteld in 2008

Het aandeel van de alloctonen bedraagt 39%. De grootste groep komt uit het preventieproject. Hier is bijna de helft van de startbaners van allochtone origine (48%). In het onderhoudsproject ligt de verhouding alloctoon-autoctoon anders. Hier is meer dan twee derde autoctoon. Bij de deeltijdse onderhoudsmedewerkeren is 72% van de startbaners autoctoon. Bij de voltijdse onderhoudsmedewerkeren loopt dat percentage op tot 80%.

5. Focus op Brussel

5.1. Problematiek

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft 18 plaatsen in het project. Dit is 5% van alle toegewezen plaatsen. Een probleem dat zich stelt is dat deze plaatsen moeilijker ingevuld geraken door Brusselse jongeren. Bovendien is er een groot verloop van JoJo-medewerkeren. Zo werkt het merendeel van de startbaners buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en verlaten velen van hen deze regio van zodra ze dicht bij huis werk vinden.

5.2. Invulling van plaatsen

Tussen 1 januari 2006 en 31 december 2008 sloot men in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 55 contracten af in het kader van het startbanenproject. Hiervan waren er zes contracten in het deelproject onderhoud (deeltijds), twee contracten in het deelproject onderhoud (voltijds) en 47 contracten in het deelproject preventie.

Van de zes contracten voor jongeren uit het DBSO werden drie contracten vroegtijdig beëindigd. Telkens beëindigde men de samenwerking met de jongeren tijdens de proefperiode. Van de 47 contracten voor preventiedewerkeren werden 14 contracten vroegtijdig beëindigd. De redenen hiervoor lopen sterk uit elkaar. Drie keer werd de arbeidsovereenkomst beëindigd, omdat de startbaner een andere baan vond.

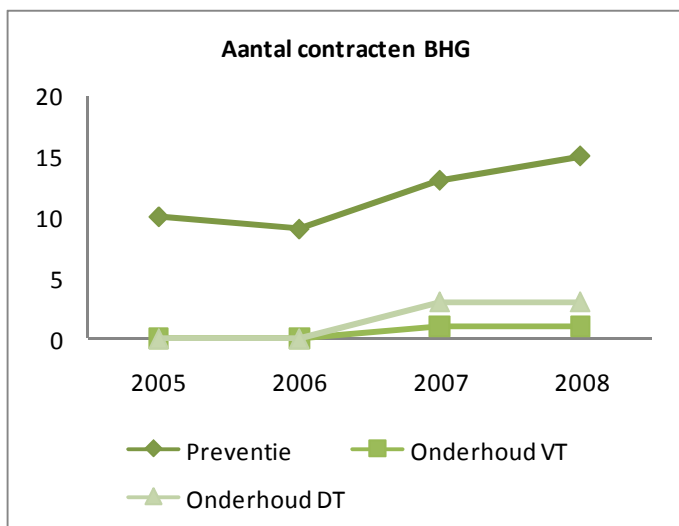
Twee van deze startbaners gingen opnieuw als JoJo-startbaner aan de slag, maar in een andere school. Drie keer maakte een werkgever gebruik van de mogelijkheid om de startbaner te ontslaan in de proefperiode, terwijl vier contracten werden beëindigd omwille van dringende redenen. Eén startbaner moest stoppen, omdat haar school ophield met bestaan. Ten slotte waren er ook drie overeenkomsten die hetzij in onderling akkoord hetzij op initiatief van de startbaner beëindigd werden. Minstens één van deze drie startbaners nam ontslag om een opleiding aan te vatten.

In vier gevallen duurde de samenwerking tussen de school en de JoJo-

preventiemedewerker minder dan drie maanden. Ondanks het hoge aantal arbeidsovereenkomsten die voortijdig beëindigd werden, nam in slechts zeven gevallen de werkgever het initiatief tot ontslag van de startbaner.

Uit de voorgaande cijfers blijkt vooral de vroegtijdige uitval in het deelproject DBSO.

Figuur 8 toont evenwel dat het aantal contracten stelselmatig gestegen is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Terwijl er in 2006 nog maar negen preventiecontracten liepen, zijn dat er in 2008 vijftien, een stijging van 66 %. Ook in de andere deelprojecten vindt men gelijkaardige cijfers. Daar liepen de contracten op van nul in 2006 tot een bij de voltijdse onderhoudsmedewerkers en drie bij de deeltijdse onderhoudsmedewerkers.

Figuur 8. Evolutie van het aantal startbanencontracten in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest

Op dit moment heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 18 toegewezen plaatsen. Vijf scholen deden in de loop van het project afstand van hun plaats. In drie gevallen was dit omdat ze slechte ervaring(en) hadden met de aangenomen startbaner. Bij twee scholen weten we niet waarom zij niet meer wensten deel te nemen aan het project.

	Slechte ervaring met startbaner(s)	Geen informatie	Aantal afgestane plaatsen
2006	2	0	2
2007	1	0	1
2008	0	2	2
Totaal	3	2	5

Tabel 11. Reden van afstand van plaats bij scholen in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest

5.3. Woonplaats van startbaners

Van de startbaners tewerkgesteld in het Brussel Hoofdstedelijk Gewest in 2008 was 19% op het moment van hun tewerkstelling woonachtig in dit gewest. Scholen van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest hebben problemen met het bereiken van Brusselse jongeren.

Provincie	Aandeel jongeren dat woont en werkt in deze provincie
Limburg	97%
Antwerpen	93%
Oost-Vlaanderen	92%
West-Vlaanderen	100%
BHG	19%
Vlaams Brabant	73%

Tabel 12. Woonplaats van startbaners tewerkgesteld in 2008

Tabel 12 bevestigt deze problematiek. De provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen rekruteren hoofdzakelijk uit de eigen provincie. Van de startbaners tewerkgesteld in de provincie Vlaams-Brabant komt 73% uit de eigen regio. Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daalt dit aandeel tot 19%. Hier is dus maar 1 op 5 startbaners afkomstig uit streek van de school.

De startbaners die werken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn voornamelijk afkomstig uit Antwerpen (35%), Vlaams-Brabant (25%) en Oost-Vlaanderen (16%).

5.4. Maatregelen

De coördinatie van het JoJo-project heeft afspraken gemaakt met Tracé, Actiris en de Vlaamse Gemeenschapscommissie om deze

knelpunten aan te pakken. Zo wensen zij het aantal plaatsen te verhogen en meer Brusselse jongeren te bereiken. Meer hierover leest u in hoofdstuk 5.

6. Doelstellingen

6.1. Onderzoek 2008

Opzet

In de zomer van 2008 voerden de coördinatoren een onderzoek uit naar de doelstellingen van het project. Zoals eerder vermeld willen we met het project voordelen bieden aan de startbaner én de school. De eerste doelstelling van het JoJo project luidt, zoals eerder gesteld: *Jongeren een leerrijke eerste werkervaring aanbieden, terwijl ze tegelijkertijd de kans krijgen om bijkomende opleidingen en vormingen te volgen.* Zo heeft de jongere een extra troef in handen om duurzaam ingeschakeld te worden op de arbeidsmarkt na zijn tewerkstelling als startbaner. Ook de school zou baat hebben bij een tewerkstelling van een startbaner: zo zou dit leiden tot een beter schoolklimaat.

Deze doelstellingen werden in 2008 door middel van twee enquêtes bevestigd:

- Alle startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008 werden via de telefoon gecontacteerd. Zij kregen een korte vragenlijst waarin gepeild werd naar hun huidige scholings- en tewerkstellingsniveau.
- Het tweede deel van het onderzoek betrof een schriftelijke enquête. Alle werkgevers die een preventiemedewerker tewerkstelden in 2008 kregen de kans om deel te nemen aan een schriftelijke enquête. Op het moment van de bevraging maakten 164 scholen deel uit van het preventieproject. In dit onderzoek gingen we na of de tewerkstelling van een preventiemedewerker wel degelijk leidt tot een beter schoolklimaat.

We hebben deze studie enkel gevoerd bij het deelproject preventie. Het onderhoudsproject loopt immers pas vanaf eind 2006. In de toekomst zal ook naar deze groep onderzoek gevoerd worden.

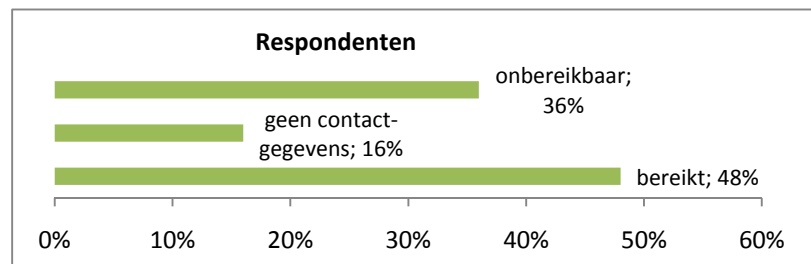
6.2. Responsgraad

Telefonische enquête

Voor het onderzoek naar het tewerkstellings- en scholingsniveau van de startbaners werden alle personen tewerkgesteld van 2005 tot 2008 gecontacteerd die niet meer deel uitmaken van het preventie of startbanenproject verkeersveiligheid. Dit was een totaal van 315 personen.

Begin juli werden alle jongeren gecontacteerd via telefoon. De startbaners waarvan het telefoonnummer ontbrak kregen een e-mail. Jongeren waarvan we geen geldig telefoonnummer of e-mailadres hadden, kregen een brief.

16% van de ex-startbaners konden niet bereikt worden, omdat we niet in het bezit waren van een telefoonnummer, mail- of postadres. Uiteindelijk werden 151 ex-startbaners bereikt (48%). 16% van de antwoorden verkregen we via het antwoordformulier, 84% via de telefoon.

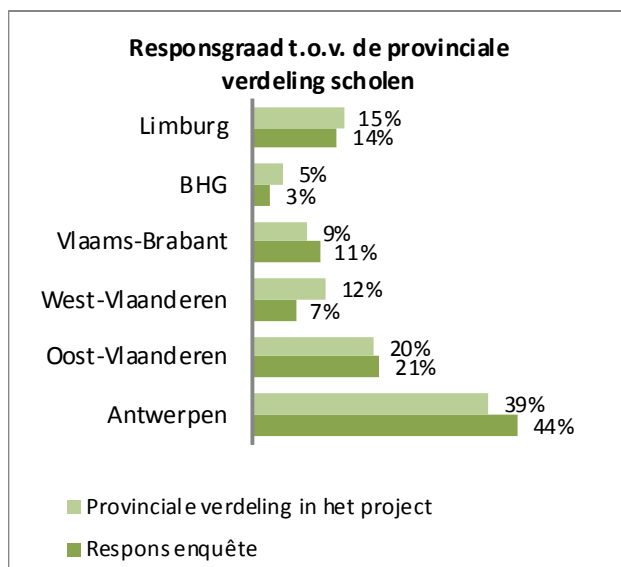
Figuur 9. Aantal respondenten van het onderzoek 2008

Een analoog onderzoek werd reeds gevoerd in 2005, waarbij alle startbaners die tussen 2001 en 2005 in het project gewerkt hadden, werden bevestigd. Bij de uitvoering van dit onderzoek doken dezelfde problemen op. Hier was de responsgraad 42%.

Schriftelijke enquête

Voor het tweede deel van het onderzoek, waar we nagingen of het project leidt tot een positiever schoolklimaat, werden alle scholen, die een of meerdere preventiemedewerkers tewerkstelden, gecontacteerd. Dit waren er op

het moment van de bevraging 164, die allen een schriftelijke enquête kregen. Er reageerden 94 werkgevers, waardoor we een responsgraad van 58% bereikten. De provinciale spreiding is als volgt: zeven werkgevers uit West-Vlaanderen (7%), 20 uit Oost-Vlaanderen (21%), tien uit Vlaams-Brabant (11%), drie uit het Brussels Hoofdstedelijk gewest (3%), dertien uit Limburg (14%) en 41 uit Antwerpen (44%). Doordat sommige scholen tot drie startbaners tewerkstellen, werd het werk van 202 startbaners geëvalueerd.

Figuur 10. Provinciale verdeling scholen in de enquête en in het project.

De verschillende provincies zijn over het algemeen even sterk vertegenwoordigd in de enquête als in het project. Er is sprake van een lichte oververtegenwoordiging van Antwerpen en een lichte ondervertegenwoordiging van West-Vlaanderen in de enquête.

Resultaten enquête

We presenteren de resultaten aan de hand van de doelstellingen van het JoJo-project. De conclusies van de telefonische enquête kan u vinden onder de rubrieken 6.3 *Opleiding* en 6.4 *Doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt*.

De analyse van de resultaten van de schriftelijke enquête kan men in het hoofdstuk 6.5 *Positief schoolklimaat* vinden.

6.3. Opleiding

Opleidingen zijn een belangrijk instrument om kansengroepen optimaal te integreren in de arbeidsmarkt. In de startbanenprojecten krijgen jongeren de kans om zich op verschillende manieren bij te scholen.

De jongeren kunnen gratis deelnemen aan vormingen georganiseerd door de coördinatierel. Doel van deze vormingen is jongeren (én hun coaches) informeren over hun statuut en de modaliteiten van het project. Daarnaast bieden we vormingen aan die gericht zijn op het beter functioneren van de startbaner in zijn werkomgeving. Deze vormingen zorgen er ook voor dat de startbaners met elkaar in contact komen en ervaringen kunnen uitwisselen.

Alle startbaners krijgen de kans om een bijkomende individuele opleiding te volgen. De startbaner kan, afhankelijk van de eigen interesses, vaardigheden en motivatie, kiezen voor een opleiding van korte of van lange(re) duur.

Naast de individuele opleidingen en de vormingen georganiseerd door het Beleidsdomein Onderwijs en Vorming, moedigt de coördinatie de deelnemende onderwijsinstellingen aan om ook zelf te voorzien in een vormingspakket voor hun startbaner(s). Het is immers vanzelfsprekend dat ook startbaners kunnen genieten van de vormingen die scholen voorzien voor hun personeelsleden. De kostprijs van deze vormingsmomenten wordt volledig gedragen door de school.

Individuele opleidingen

Alle startbaners krijgen de kans om een bijkomende individuele opleiding te volgen. Om te verzekeren dat zij een opleiding kiezen die gericht is op de uitbouw van een toekomstige loopbaan, worden enkel opleidingen die leiden tot het behalen van een diploma of beroepsgericht zijn, goedgekeurd. Startbaners moeten hiervoor een uitdrukkelijk gemotiveerde vormingsaanvraag richten tot de JoJo-coördinatierel.

Afhankelijk van de aard van de vorming of opleiding, gebeurt de terugbetaling ervan via het vormingsbudget dat beheerd wordt door de projectcoördinatoren, via opleidingscheques van de VDAB, via het nascholingsbudget van de werkgever of via een persoonlijke bijdrage van de startbaner. Zij krijgen ook de mogelijkheid, indien de werkgever dit toelaat, om met behoud van loon verlof te nemen om te studeren.

Het volgen van deze individuele opleiding speelt een belangrijke rol bij het toekennen van contractverlengingen. Om hiervoor in aanmerking te komen, moeten zij immers voldoen aan de 'opleidingsvereiste'. Dit betekent concreet dat het volgen van een opleiding vanaf het tweede tewerkstellingsjaar verplicht is. Toch vindt de coördinatie het belangrijk dat startbaners al tijdens het eerste vormingsjaar beginnen met een opleiding. Op die manier kunnen meer startbaners hun opleiding voltooien voordat ze het startbanenproject verlaten. Door informatiesessies te organiseren over opleidingsmogelijkheden en over de praktische aspecten die hiermee verband houden, proberen de coördinatoren hieraan een bijdrage te leveren. Ook tijdens schoolbezoeken benadrukken de coördinatoren de noodzaak om zo snel mogelijk aan een opleiding te beginnen.

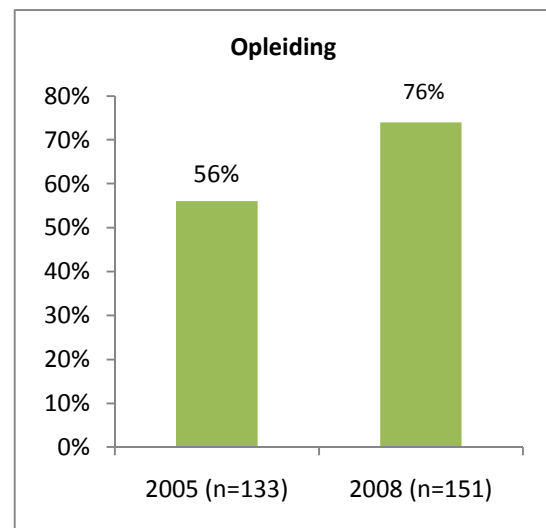
Resultaten enquête

Voor 2007 konden jongeren in het project werken met een diploma secundair onderwijs. Hierdoor was 31% van de respondenten voor de tewerkstelling als startbaner reeds in het bezit van het diploma secundair onderwijs. Sinds begin 2007 kunnen enkel nog laaggeschoolde jongeren in het project stappen.

Drie vierde van alle startbaners die tussen 2005 en 2008 werkten, begon met een opleiding (76%). Als de cijfers van het onderzoek van 2005 en 2008 naast elkaar gelegd worden, kan men zien dat 20% meer startbaners aan een opleiding beginnen.

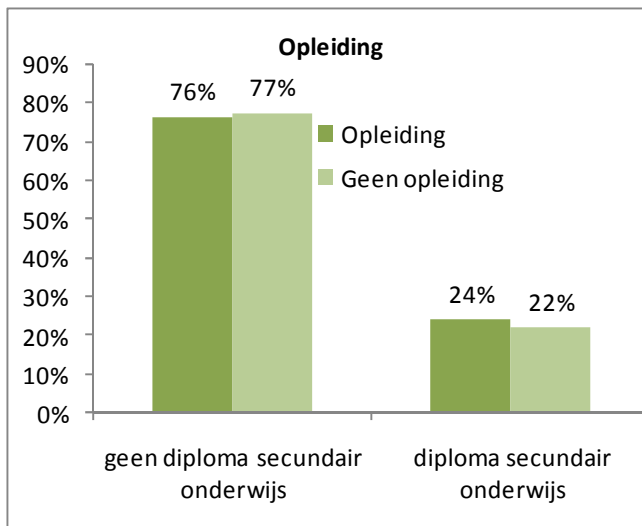
Dit heeft verschillende verklaringen: pas sinds 2004 kunnen jongeren langer dan een jaar in

het startbanenproject werken en is het verplicht om een opleiding te volgen in dat verlengingsjaar. Een tweede verklaring voor deze toename kan zijn dat door de invoering van verplichte introductiecursussen coaches en startbaners gewezen worden op het belang van een opleiding. Een derde feit dat mee in rekening moet gebracht worden, is dat van de bevroegde startbaners in 2005 39% in het bezit was van het diploma secundair onderwijs en dit onderzoek uitgewezen heeft dat dit bij hen een significante invloed uitoefende op het al dan niet aanvatten van een opleiding. Hier bleek dat startbaners die reeds hun diploma secundair onderwijs hadden, minder geneigd waren een opleiding aan te vatten.

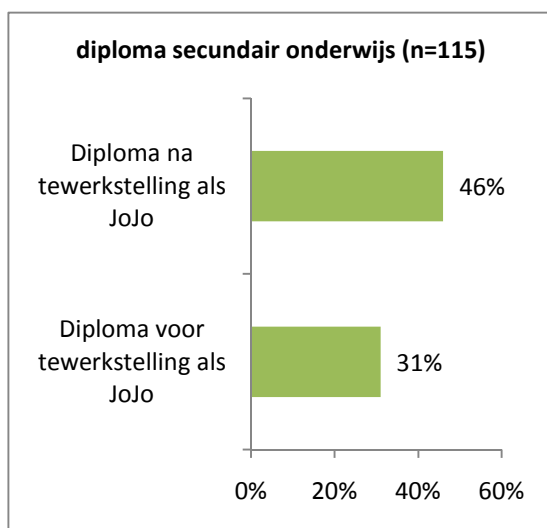
Figuur 11. Vergelijking onderzoek 2005 en 2008 met betrekking tot het volgen van een opleiding

In het onderzoek van 2008 is deze relatie niet terug te vinden. Of de startbaner in het bezit was van het diploma secundair onderwijs had geen invloed op de beslissing om een opleiding te starten. Van degenen die een opleiding aanvatten was reeds 24% in het bezit van een diploma secundair onderwijs. Van de startbaners die niet met een opleiding startten was al 22% in het bezit van zijn diploma secundair onderwijs.

Figuur 12. Relatie diploma secundair onderwijs en het opnemen van een opleiding tijdens de tewerkstelling als JoJo-preventiemedewerker

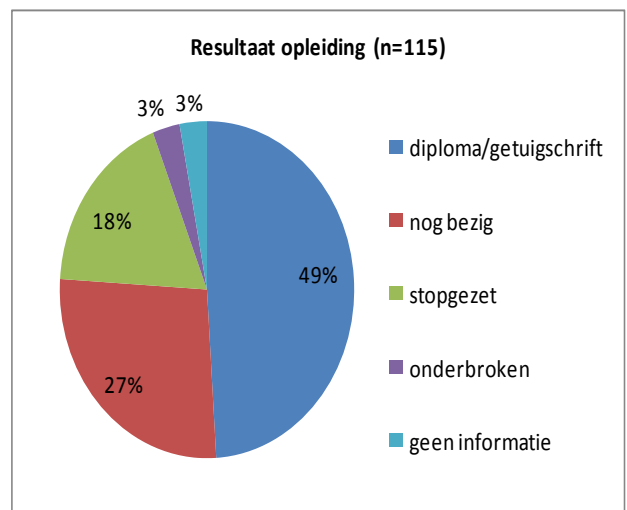
Uit het onderzoek blijkt dat het aantal startbaners dat in het bezit is van het diploma secundair onderwijs stijgt met 15%. Ten tijde van de bevraging was 46% van de ex-startbaners in het bezit van het diploma secundair onderwijs. 31% van de respondenten had dit diploma al vóór de tewerkstelling als startbaner.

Figuur 13. Resultaat van de opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

Indien men kijkt naar de slaagkansen van de opleidingen in het algemeen, kan men zien dat bijna de helft van de startbaners (49%) hun opleiding succesvol beëindigde (Figuur 14). Dit cijfer kan men nuanceren, want bijna 30% van

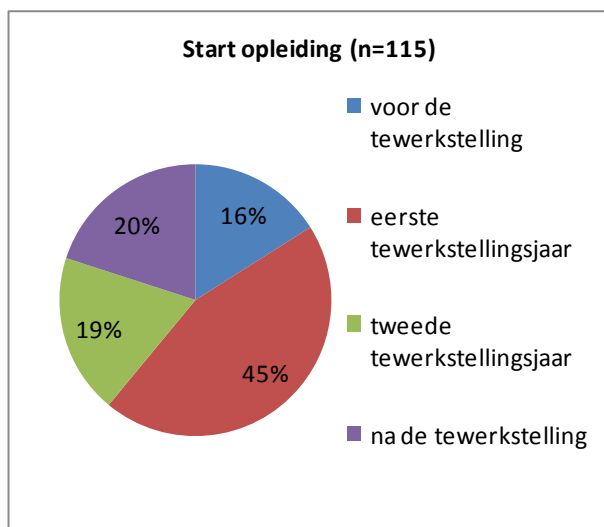
de respondenten was nog bezig met zijn studie. Het slaagpercentage loopt dus zeker hoger op dan 49%. Een vijfde van de respondenten haakte af voor het einde van hun studie. 3% was op het moment van de bevraging niet meer bezig met zijn studie maar wenste deze in de nabije toekomst te hervatten. Over 3% hebben we geen informatie.

Figuur 14. Resultaat van de opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

We vroegen aan de startbaners wanneer zij met deze studie gestart waren. Twee op drie startbaners gebruikt de mogelijkheden als startbaner ten volle en vat tijdens het project een studie aan. Bijna de helft begon met een opleiding in het eerste tewerkstellingsjaar. Een vijfde van de startbaners wachtte tot het tweede jaar om een opleiding te beginnen. 16% van de startbaners die een opleiding aanvaarden, startten reeds met de opleiding voor de tewerkstelling als preventiemedewerker. Een vijfde van de respondenten was met de opleiding gestart na de tewerkstelling als JoJo-preventiemedewerker.

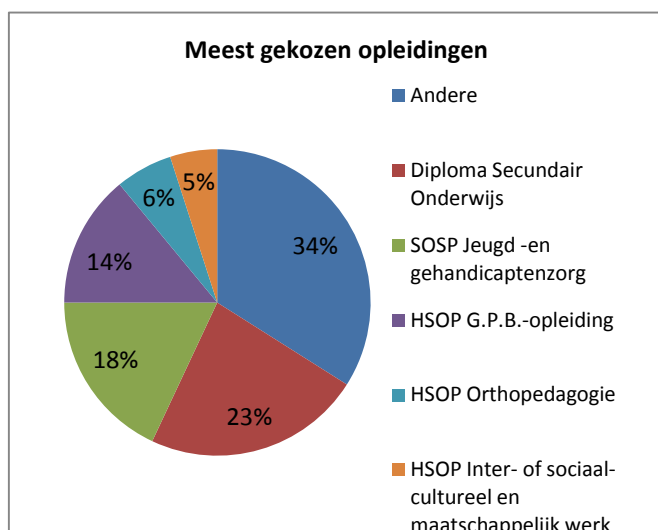

Figuur 15. Moment van opstarten van een opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

In deze studie bevroegen we bovendien welke opleidingen de startbaners volgden voor, tijdens of na hun tewerkstelling als startbaner.

De top vijf van de gevolgde opleidingen ziet er als volgt uit (figuur 16).

Figuur 16. Meest gekozen opleidingen bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008 (N=115)

De meeste jongeren die als preventiemedewerker tewerkgesteld zijn, kiezen ervoor om hun diploma secundair onderwijs te behalen. Dit kunnen ze op twee manieren: via Algemene Vorming ingericht door de Centra voor Volwassenonderwijs of via de Examencommissie van de Vlaamse gemeenschap. Op een tweede plaats, met 18%, staat de opleiding Jeugd- en gehandicaptenzorg. 14% van de startba-

ners kiest voor de lerarenopleiding, 6% voor orthopedagogie. Op de vijfde plaats, met 5%, staan de opleidingen intercultureel, sociaal-cultureel en maatschappelijk werk gegroepeerd.

Als men deze cijfers vergelijkt met het onderzoek van 2005, kan men zien dat de keuze voor de opleiding nagenoeg stabiel gebleven is. De keuze voor het diploma secundair onderwijs is evenwel gestegen met 6%. Dit cijfer kan verklaard worden doordat een groter aandeel van startbaners tewerkgesteld van 2001 tot 2005 reeds in het bezit was van het diploma secundair onderwijs.

Figuur 17. Vergelijking van de keuze van de opleiding tussen startbaners tewerkgesteld van 2001 tot 2005 en startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

Collectieve vormingen

Het is de opdracht van de coördinatoren om op regelmatige tijdstippen vormingen te organiseren voor de startbaners en coaches. In 2008 richtten deze vormingen zich tot de deelprojecten preventie en onderhoud (voltijds). DBSO onderhoudsmedewerkers gaan immers deeltijds naar school, waardoor zij minder nood hebben aan een bijkomend opleidingspakket.

Vooraleer er besloten wordt om een vorming over een bepaald thema te organiseren, gaan de JoJo-coördinatoren via hun contacten met de scholen na of er hiervoor een voldoende groot draagvlak bestaat. Opleidingsessies,

die door het Beleidsdomein Onderwijs en Vorming worden aangeboden, zijn gericht op een beter functioneren van de startbaner in zijn werkomgeving.

In totaal organiseerden de JoJo-coördinatoren 69 vormingsdagen. In 2008 werden 13,5 vormingsdagen meer georganiseerd dan in 2007, een stijging van 24,3%. Voor de preventiemedewerkers, de grootste groep binnen het JoJo-project, werden in totaal 46 vormingsdagen ingericht. Voor de onderhoudsmedewerkers LSO lag dit aantal op 23.

Thema van de vorming	Duur van één traject ²	Verzorgd door	Datum of data per vormingstraject	locatie
Introductiecurssussen voor coaches van preventiemedewerkers	2 dagen	Centrum voor Andragogie (CVA)	14/01/08 (2 ^e dag) 03/03/08 (2 ^e dag) 10/03/08 (2 ^e dag) 20/03/08 (2 ^e dag) 14/04/08 (2 ^e dag) 13/03/08 (2 ^e dag) ³ 14/10/08 + 20/10/08 28/11/08 + 05/12/08	Antwerpen Gent Hasselt Brussel
Rechten en plichten van preventiemedewerkers. Efficiënt communiceren.	1.5 dag	Centrum voor Andragogie (CVA)	28/01/08 + 31/01/08 11/02/08 + 10/03/08 12/02/08 + 11/03/08 22/02/08 + 13/03/08 07/03/08 + 10/03/08 19/09/08 + 13/10/08 30/09/08 + 13/10/08 24/10/08 + 14/11/08	Antwerpen Brussel Hasselt
Informatiesessie voor preventiemedewerkers	0.5 dag	JoJo-coördinatoren	Aansluitend bij 1.5 dag bovenstaande vorming	Antwerpen Brussel Hasselt
Omgaan met racisme	1 dag	Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding	10/04/08 15/04/08 17/04/08	Antwerpen Brussel Hasselt
Omgaan met pestgedrag	1 dag	P&D Coaching	11/04/08 14/04/08 20/03/08 21/03/08 29/09/08 30/09/08 02/10/08	Antwerpen Hasselt
Vorming leerlingenparticipatie (+ coach)	0.5 dag	Vlaamse scholierenkoepel	09/12/08 09/12/08 10/12/08 11/12/08	Antwerpen Hasselt Brussel
Veilige en verantwoorde houding bij jongerenwerkers	2 dagen	Centrum voor Informatieve spelen	13/11/08 05/12/08	Kessel-lo Heverlee
Omgaan met drugs	2 dagen	VAGGA Alttox	7/11/08 + 13/11/08 18/11/08 + 25/11/08 20/11/08 + 28/11/08	Leuven Gent Antwerpen

Tabel 13. Vormingen voor preventiemedewerkers in 2008

² Een vormingstraject duidt op alle vormingssessies voor één groep.

³ Eerste dag vond plaats in 2007

Thema van de vorming	Duur ⁴	Verzorgd door	Datum of data per vormingstraject	Locatie
Informatiesessie voor onderhoudsmedewerkers	0.5 dag	JoJo-coördinatoren	04/02/08 21/02/08	Brussel
Basisopleiding schilderen	3 dagen	Syntra	15/05/08 + 22/05/08 + 29/05/08 11/04/08 + 18/04/08 + 25/04/08 25/05/08 + 02/06/08 + 09/06/08	Mechelen Leuven Roeselare
Veiligheidsattest B-VCA	2 dagen	De Boei	17/11/08 + 18/11/08 24/11/08 + 25/11/08 15/12/08 + 16/12/08	Antwerpen Hasselt Kortrijk
Basisopleiding onderhoud gebouwen	3 dagen	Syntra	23/10/08 + 13/11/08 + 20/11/08	Mechelen
Basisopleiding groenonderhoud	2 dagen	Syntra	20/11/08 + 21/11/08 27/11/08 + 28/11/08	Leuven Turnhout

Tabel 14. Vormingen voor onderhoudsmedewerkers (voltijds) in 2008

⁴ Een vormingstraject duidt op alle vormingssessies voor één groep.

Zowel de voltijdse startbaners als hun coaches moeten verplicht éénmalig een tweedaagse introductie cursus volgen. Dankzij de introductie cursussen komt belangrijke informatie over het project bij alle startbaners en bij alle coaches terecht. Op die manier kunnen school en startbaner beter inhoud en vorm geven aan het JoJo-project. Voor de andere vormingssessies krijgen de startbaners een uitnodiging, maar is hun deelname niet verplicht.

Vormingen aangeboden door de werkgever

De school voorziet de nodige vorming met het oog op inwerking in de school en een correcte uitvoering van het takenpakket, zoals de school dat doet voor alle andere personeelsleden.

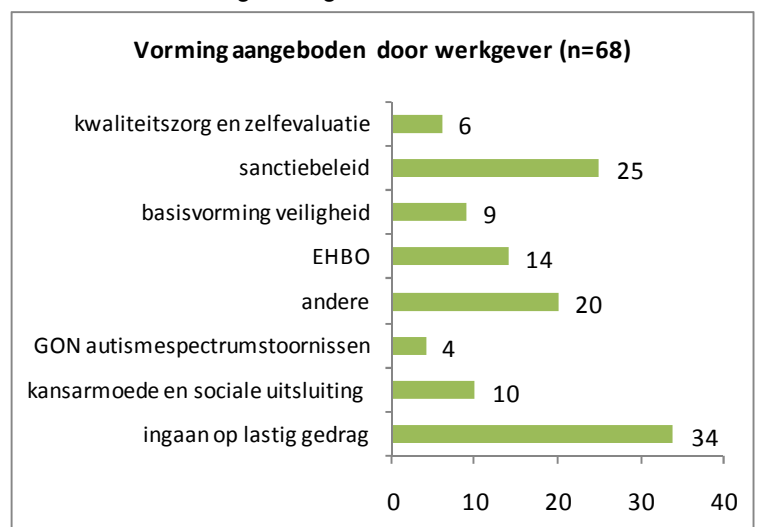
De coach last eveneens minstens een keer per maand een evaluatiemoment in, waarin het functioneren en de vooruitgang van de startbaner besproken worden. De coach stimuleert de startbaner om vormingen ingericht door de coördinatie te volgen en polst regelmatig naar de vorderingen van de individuele opleiding van de startbaner.

In de enquête van 2008 vermelden scholen 122 keer het gebruik van vormingen georganiseerd door de onderwijskoepel en de school door de startbaners. 68 startbaners werden toegelaten tot vormingen ingericht door de koepel, de school of de schoolgemeenschap. Sommige scholen stellen meerdere startbaners tewerk: 58 van de 94 scholen die meewerkten aan ons onderzoek lieten hun startbaner deelnemen aan deze cursussen. Dit komt overeen met 62% van alle scholen. Op onderstaande figuur kan men zien welke vormingen het meest werden gevolgd. 33 startbaners volgden meer dan een cursus.

Op de eerste plaats staat de vorming *ingaan op lastig gedrag*, deze werd in 29% van de gevallen gevolgd. Op de tweede plaats staat de vorming *Elke leerling telt! Kansarmoede en sociale uitsluiting aanpakken in secundair onderwijs*. 21% van de gevolgde vormingen was de opleiding *sanctiebeleid*. In 16% van de gevallen volgde de startbaner andere vormingen, onder andere communicatieopleidingen en

computeropleidingen. Als een startbaner een vorming georganiseerd door de werkgever volgt, is er 12% kans dat dit een *EHBO*-cursus is. In minder dan 10% van de gevallen werd de opleiding *basisvorming veiligheid*, *GON autismespectrumstoornissen* en *kwaliteitszorg en zelfevaluatie* gevolgd.

Hoewel 62% reeds een goed cijfer is, zouden wij toch graag het aantal scholen die hun preventiemedewerker laten deelnemen aan eigen vormingen verhogen. Indien de JoJo-medewerker behandeld wordt als een volwaardig personeelslid kan hij gebruik maken van alle nascholingen die andere personeelsleden mogen volgen.

Figuur 18. Vormingen aangeboden door de werkgever

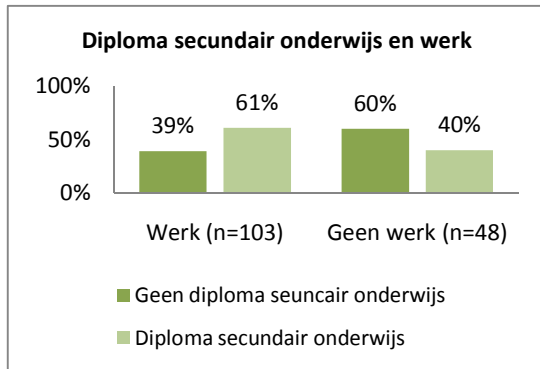
6.4. Doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt

Een tweede doelstelling, naast de bevordering van het opleidingsniveau van de startbaners, is de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. Ook deze doelstelling werd in de zomer van 2008 bevestigd.

Resultaten enquête: arbeidsstatus van startbaners

In de enquête werd aan alle startbaners gevraagd of zij op dat moment werk hadden. 103 van de ex-startbaners gaf aan in het bezit te zijn van werk (68%).

Van de werkenden was 61% op het moment van de bevraging in het bezit van het diploma secundair onderwijs. 32% van de bevroegden had geen werk (48 ex-startbaners). Hiervan was 60% niet in het bezit van het diploma secundair onderwijs. Dit resultaat laat zien dat, zoals verwacht, de link opleiding-werk van doorslaggevend belang is.

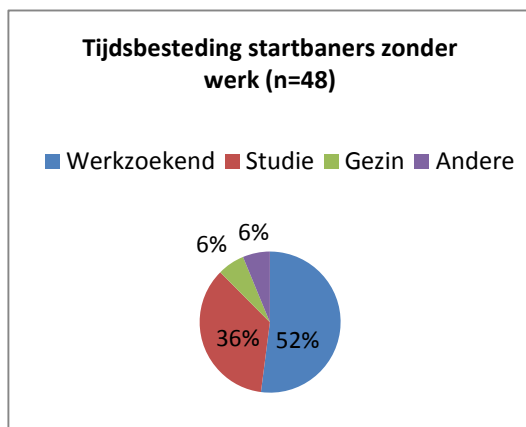

Figuur 19. Invloed van het diploma secundair onderwijs op het vinden van werk

Toch mogen niet alle ex-startbaners zonder werk beschouwd worden als werkzoekenden:

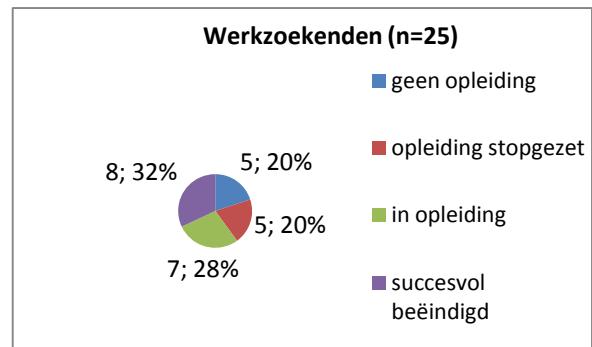
23 startbaners zonder werk gaven aan niet op zoek te zijn naar werk (48%). Drie van deze niet-werkzoekenden bleef thuis om voor het gezin te zorgen. 17 ex-startbaners studeerde nog en drie startbaners waren niet-werkzoekende om andere redenen.

De tijdsbesteding van de startbaners zonder werk ziet er dus als volgt uit: 52% zoekt naar werk, 36% studeert nog, 6% is huisvrouw of -man en 6% beschouwde zichzelf niet als behorend tot een van de voorgaande categorieën.

Figuur 20. Tijdsbesteding van startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008 zonder werk

52% van de startbaners zonder werk kan beschouwd worden als actief werkzoekend. Uit figuur 19 kunnen we afleiden dat het opleidingsniveau van de ex-startbaner van doorslaggevend belang is op zijn arbeidsstatus. Dit wordt bevestigd in figuur 21. Als we naar het opleidingstraject van de actief werkzoekenden kijken, zien we dat een vijfde van hen nooit met een opleiding begonnen is. Een vijfde startte met een opleiding, maar maakte deze niet af. 32% van de actief werkzoekenden begon met een studie en beëindigde deze succesvol. 28% van de startbaners die actief op zoek zijn naar werk, waren op het moment van de bevraging in opleiding.

Figuur 21. Invloed van verloop van de opleiding op het hebben van werk bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

Figuur 20 en figuur 21 tonen dat meer en meer startbaners ook na hun werk als preventiemedewerker een studie aanvatten. De helft van de startbaners die geen werk hebben (al dan niet werkzoekend) waren op het moment van de bevraging bezig met een opleiding (24 startbaners).

De werkloosheidsgraad bij de ex-preventiemedewerkers verschilt niet tussen het onderzoek van 2005 en 2008. Op het moment van de bevraging in 2005 is 34% werkloos, ten opzichte van 32% in 2008.

Er is wel een significant verschil in de tijdsbesteding van deze 'werklozen'. In 2005 omschrijft 80% van de werklozen zichzelf als actief werkzoekend op het moment van de bevraging. Bij het onderzoek van 2008 was slechts 52% actief werkzoekend. Het aandeel van de studie als tijdsbesteding bij niet-

werkzoekenden is groter geworden ten opzichte van 2005. In 2008 is 36% van diegene die werkloos zijn, bezig met een studie. In 2005 was dit aandeel 13%.

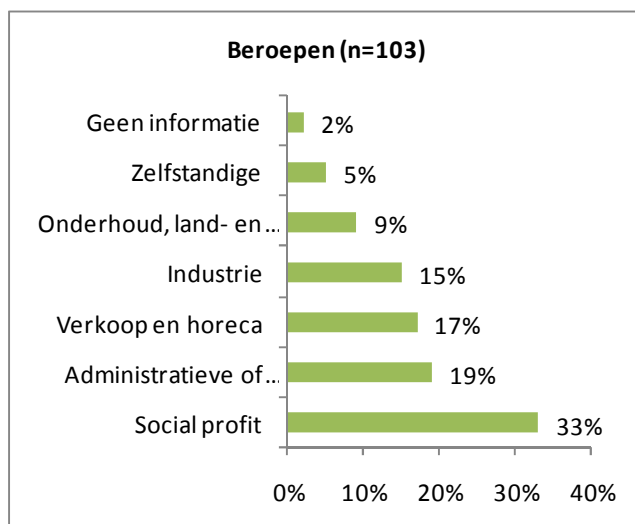
Uit het onderzoek van 2008 kunnen we duidelijk afleiden dat het belang van een studie groter geworden is. Niet alleen vatten meer startbaners een studie aan tijdens de tewerkstelling als preventiemedewerker, meer en meer doen dit ook na hun tewerkstelling als startbaner. Mogelijk krijgen zij de smaak te pakken en zien zij in dat zonder diploma de kansen op werk kleiner zijn.

Dat het belang van studie steeds groter wordt, werd ook duidelijk bij het eerste deel van de bevraging (Hoofdstuk 2.2 Opleiding). Meer en meer startbaners vatten een studie aan tijdens hun loopbaan als preventiemedewerker.

Beroepen

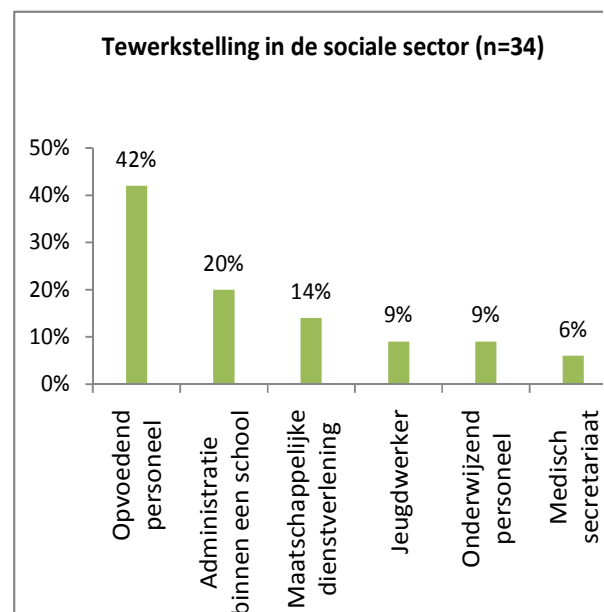
Het onderzoek van 2008 geeft ook een duidelijk beeld van de beroepen die de ex-preventiemedewerkers uitoefenen.

In figuur 22 ziet men dat een derde van de startbaners met werk, een job heeft binnen de social profit sector. 19% is tewerkgesteld binnen de administratieve of commerciële diensten. 17% werkt als verko(o)p(st)er of in de horeca, 15% werkt in de metaal-, electriciteits-, of procesindustrie, 5% is zelfstandige, en 9% werkt binnen de sector schoonmaak en onderhoud, de bouwsector, de land- en tuinbouw en de transportindustrie. Over 2% hadden we geen informatie.

Figuur 22. Sectoren van tewerkstelling bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

Een derde van de ex-startbaners werkt binnen de ruime context van de social profit. Figuur 23 toont hoe dit er in detail uitziet. 9% werkt als jeugdwerker, 14% van de startbaners gaf aan dat hij binnen de maatschappelijke dienstverlening werkte maar specificeerde dit niet verder. Twee vijfde behoort tot de groep van het opvoedend personeel, een vijfde werkt als administratief medewerker binnen een school. Bijna een tiende is leraar en nog eens 6% werkt binnen het medisch secretariaat.

Figuur 23. Beroepen in de sociale sector uitgeoefend door startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008

6.5. Positief schoolklimaat

Het startbanenproject is niet alleen gericht op de verbetering van de situatie van de jongere. Ook de school heeft baat bij de tewerkstelling van een startbaner. Zo draagt de aanwezigheid van een startbaner bij tot de verbetering van het schoolklimaat. Niet enkel door de preventiemedewerkers, die ter bijstand van de leerlingen optreden, maar ook door de onderhoudsmedewerkers. Een goed onderhouden

omgeving verhoogt immers ook het welbevinden van leerlingen.

Definitie schoolklimaat

Op de website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming wordt een positief schoolklimaat als volgt omschreven:

“Een positief schoolklimaat doet leerlingen graag naar school komen. Het schoolklimaat omvat de gemeenschappelijke veronderstellingen, de waarden en normen en de gewoonten op een school.

[...] In een school die aandacht en zorg heeft voor de leerlingen, raken de leerlingen meer met de school verbonden en vermindert de kans op afhaken. Door optimale ontplooiingskansen voor leerlingen te creëren ontstaat een leerling-vriendelijk klimaat. [...] Schoolregels die in de ogen van leerlingen redelijk zijn, voorkomen de behoefte om te vluchten uit de school. Een leerlingengericht schoolreglement helpt hierbij.

[...] Leerkrachten kunnen leerlingen ook helpen en hen motiveren om mee te werken aan het beleid van hun school. Een structurele leerlingenparticipatie bevordert het schoolklimaat. Inspraak en participatie –breder dan dé leerlingenraad- zorgen bij de leerlingen voor het opnemen van verantwoordelijkheden op heel uiteenlopende domeinen van leren en leven op school.

[...] Een school kan op verschillende manieren openstaan voor ouders: zo kan men contact met het secretariaat, de directie en de leerkrachten steeds mogelijk maken of kan een ouderraad of oudercomité initiatieven nemen om ouders te betrekken”⁵

Een school kan dus op verschillende punten werken om te komen tot een positief schoolklimaat:

- trachten de leerlingenparticipatie te verhogen
- werken aan de ouderparticipatie
- zorgen voor beter contact tussen leerkrachten en leerlingen
- meer aandacht en toewijding voor leerlingen (creëren van een krachtige leeromgeving)
- toezien op een betere naleving van het schoolreglement (en hiermee samengaan een groter gevoel van veiligheid op school)

In ons onderzoek gingen wij na of de scholen van mening waren dat deze punten verbeterden door de aanwezigheid van een preventiemedewerker. Hiervoor zullen we eerst kijken naar wat we verstaan onder positief schoolklimaat en waaruit het takenpakket van de preventiemedewerker bestaat. Hierna zullen we kijken wat nu precies de invloed van deze preventiemedewerker is en hoe de coach dit alles ondersteunt.

Takenpakket preventiemedewerker

Het takenpakket van iedere JoJo-medewerker moet aan een aantal minimale inhoudelijke vereisten voldoen. Ten eerste houdt een degelijk takenpakket rekening met de mogelijkheden én de beperkingen van de startbaner. De startbaner treedt bovendien enkel ondersteunend op ten aanzien van andere leden van het schoolteam. Hierdoor draagt de JoJo-medewerker geen eindverantwoordelijkheid voor een bepaalde taak.

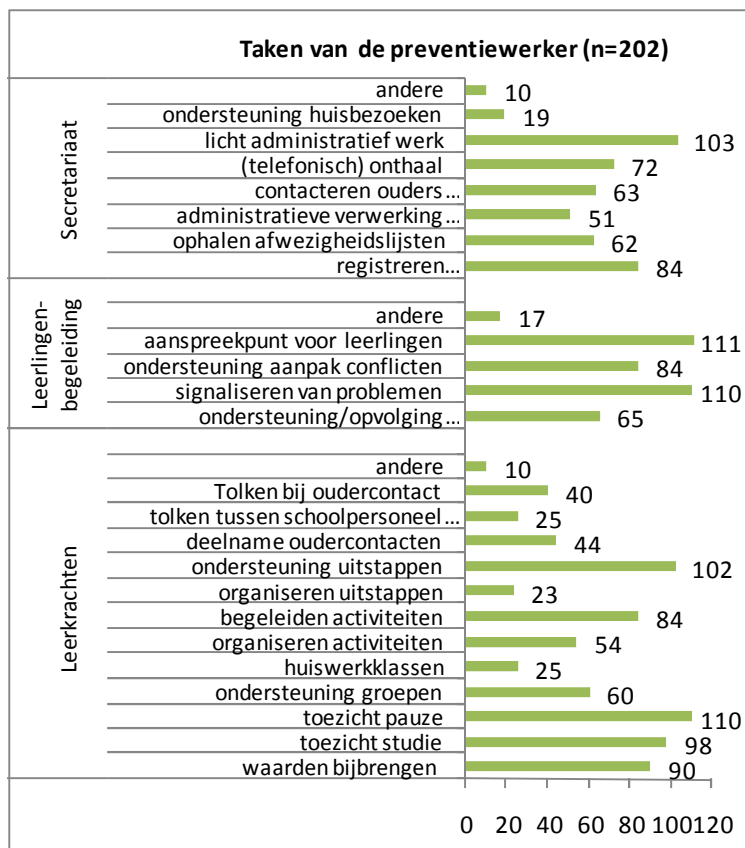
Ten tweede moet het takenpakket in overeenstemming zijn met de projectdoelstellingen. Zo komt in het deelproject preventie elk takenpakket dat rechtstreeks bijdraagt tot het creëren van een positief schoolklimaat in aanmerking.

Eind 2008 werden alle scholen, die op dat moment een preventiemedewerker in dienst hadden, bevroegd in verband met de invulling van het takenpakket. De preventiemedewerkers worden op drie gebieden veelvuldig ingeschakeld: ter ondersteuning van de leerkrachten, het secretariaat en de leerlingenbegeleiding.

---

⁵ Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, zorgen voor een positief schoolklimaat, http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/actoren/scholen/positief_schoolklimaat.htm, 2008

Figuur 24. De taken van de preventiewerker ter ondersteuning van leerkrachten, de leerlingenbegeleiding en het secretariaat

Uit de enquête van 2008 blijkt dat de meeste preventiewerkers ingezet worden als eerste aanspreekpunt in hun school (55%). Een tweede veelvoorkomende taak is de ondersteuning van toezicht tijdens de pauzes (54%). Ook ondersteuning van het toezicht tijdens de studies scoort heel hoog (49%). Meer dan de helft van de preventiewerkers wordt ingeschakeld ter ondersteuning van uitstappen van leerlingen. Ook het licht administratieve werk (klasseren, kopiëren) wordt uitgevoerd door een op twee startbaners. Figuur 24 biedt een goed overzicht van het aantal taken.

Takenpakket onderhoudswerker

Het takenpakket van de onderhoudswerker wordt ook door de school zelf samengesteld, afgestemd op de noden van de school en de capaciteiten van de startbaner. De taken van de onderhoudswerker bestaan voor-

namelijk uit kleine herstellingen, tuinwerk en lichte sanitaire- en elektriciteitswerken. Om een beter beeld te geven van de taken van de onderhoudswerker, staan een aantal voorbeelden opgesomd in onderstaande tabel.

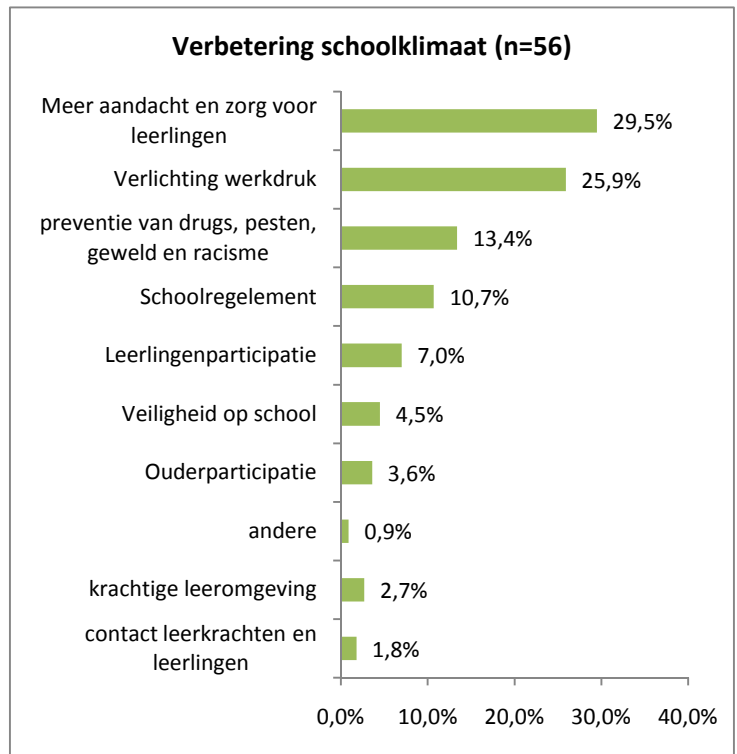
Takenpakket JoJo-onderhoudswerker	
Herstellingen	
❖	herstelling lessenaars, kapstokken, deurklinken, sloten, plinten,...
❖	regelmatig oliën van scharnieren van deuren en ramen
❖	herstelling van ramen die stuk zijn
❖	vervangen van knipperende en defecte lampen
❖	kleine herstellingen in klassen
❖	onderhoud en herstellingen aan speeltuigen, schommels, palen,...
❖	kleine timmerwerkjes
❖	panelen met info en publiciteit vervangen en herstellen
Tuinwerk	
❖	onkruid wieden
❖	hagen snoeien
❖	snoeiwerk aan struiken en planten
❖	gras maaien op speelveldjes
❖	opvolgen van compostvat en compostbak
Sanitair – elektriciteit	
❖	herstellingen in de sanitaire blokken: loszittende toiletbril, slecht sluitende sloten aan toiletdeuren,...
❖	verstopte afvoeren bvb. lavabo's in klassen, toiletten,...
❖	herstellen van lekkende kranen
❖	terug in werking stellen van verwarming bvb. ontluichten van radiatoren
❖	losgekomen contacten vastzetten
❖	schilderwerk
❖	onderhoudsschilderwerk aan ramen, deuren, hek, luifel,...
Sorteren	
❖	Afval verzamelen
❖	vuilcontainers controleren
Klein onderhoud	
❖	jaarlijks reinigen en onderhoud van dakgaten en de platte daken
❖	onderhoud van afvoerroosters en controleputjes
❖	opkuis van kelders

❖	herstellingen vanuit risicoanalyse: onmiddellijke opvolging en uitvoering.
❖	zandbakken onderhouden
<i>Andere</i>	
❖	sneeuw- en ijsvrij maken van stoepen, trappen en doorgangen,...
❖	technische hulp bij schoolse activiteiten
❖	onderhouden fietsen
❖	montage en demontage van borden, meubilair,...
❖	vervaardigen klein materiaal voor gebruik op school- en klasniveau
❖	verhuizen

Tabel 15. Voorbeelden van taken van de onderhoudsmedewerker

Invloed van het takenpakket op het schoolklimaat

Wij onderzochten of de aanwerving van een JoJo-startbaner effectief bijdraagt tot het creëren van een positief schoolklimaat. Scholen konden aanduiden in onderstaande lijst met kenmerken van een goed schoolklimaat welke twee punten zij het meest zagen vooruitgaan door de deelname aan het JoJo-project. Slechts 56 scholen vulden deze vraag correct in. De resultaten zijn dus op hun antwoorden gebaseerd.

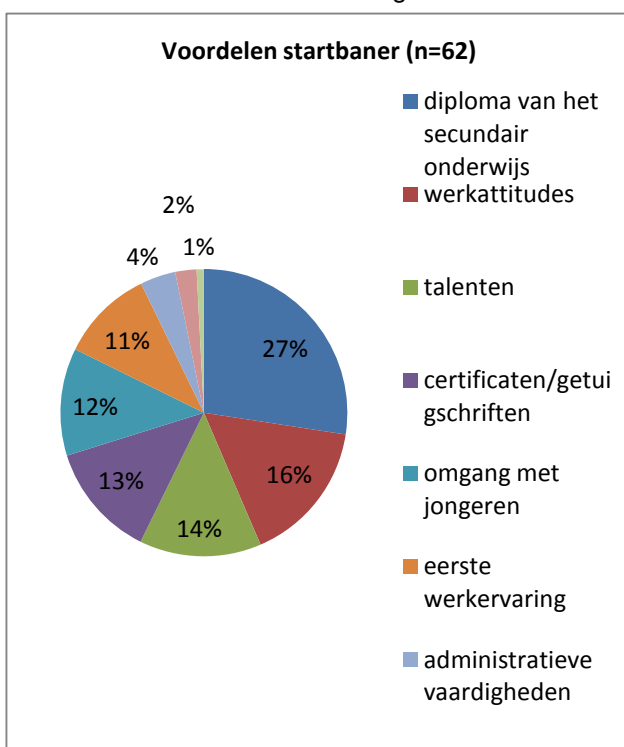
Figuur 25. De belangrijkste punten van verbetering in het schoolklimaat dankzij de tewerkstelling van een preventiemedewerker

Uit figuur 25 blijkt dat bijna een derde van de scholen vindt dat het belangrijkste punt van verbetering door het JoJo-project de *toename van aandacht en zorg voor leerlingen* is. Een vierde van de scholen geeft aan dat zij de *verlichting van de werkdruk* als een van de twee belangrijkste punten van verbetering beschouwen. 13.4% van de scholen vindt de *preventie van drugs, pesten, geweld en racisme* een van de twee belangrijkste punten van vooruitgang dankzij de preventiemedewerker. 10.7% is er van overtuigd dat de naleving van het *schoolreglement* erg verbeterd is. De top vijf wordt afgerond door de *stijging van de leerlingenparticipatie* (7%). Minder dan vijf procent vindt dat de *veiligheid op school*, de *ouderparticipatie*, de *leeromgeving* en het *contact met leerkrachten en leerlingen* het meest vooruit is gegaan door de aanstelling van een preventiemedewerker.

Samengevat kunnen we stellen dat de scholen vinden dat de aanstelling van een preventiemedewerker vooral bijdraagt tot de creatie van een *leerling-vriendelijk klimaat*. De startbaner is een aanspreekpunt voor de leerlingen, een

extra medewerker waarbij de leerlingen terecht kunnen. De preventiemedewerker wordt ingezet voor het oplossen van kleine problemen, waardoor het schoolpersoneel zich kan focussen op zwaardere problemen/taken. Scholen ervaren dit als een *verlichting van de werkdruk*.

Tijdens de schriftelijke enquête kregen de scholen ook de kans om aan te geven, naast de voordelen die het project creëert voor de school, welke meerwaarde het project voor de jongere zelf inhoudt. De scholen konden twee voordelen van het JoJo-project aanduiden die zij de belangrijkste vinden voor de startbaner. 62 scholen vulden deze vraag correct in.

Figuur 26. Belangrijkste voordelen voor een jongere tewerkgesteld met een startbaanovereenkomst in het JoJo-project

Uit deze figuur blijkt dat twee vijfde van alle scholen het behalen van het diploma van het secundair onderwijs (27.4%) of bijkomende certificaten en getuigschriften (13.9%) als belangrijkste voordeel verbonden aan de tewerkstelling als JoJo-preventiemedewerker beschouwen. Het aanleren van *werkattitudes* komt op een tweede plaats met 16.1%. De volgende twee voordelen halen ongeveer dezelfde score: ontdekken wat je *talenten* zijn (13.7%) en het leren *omgaan met jongeren*

(12.1%). *Opdoen van een eerste werkervaring* duiden 1 op 10 scholen aan als belangrijkste voordeel. Het aanleren van *administratieve vaardigheden* wordt door 4% van de scholen aangeduid als een van de belangrijkste voordelen van het JoJo-project. Slechts 2.4% vindt de *kans op een vaste betrekking in het onderwijs* het belangrijkste voordeel van een job als preventiemedewerker.

Het werk als preventiemedewerker wordt door de scholen beschouwd als een goede kans om hun opleidingsniveau naar omhoog te halen en zich klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. Niet alleen omdat ze de juiste werkhoudingen krijgen aangeleerd op de job, maar omdat ze al doende kunnen ontdekken wat hun talenten zijn.

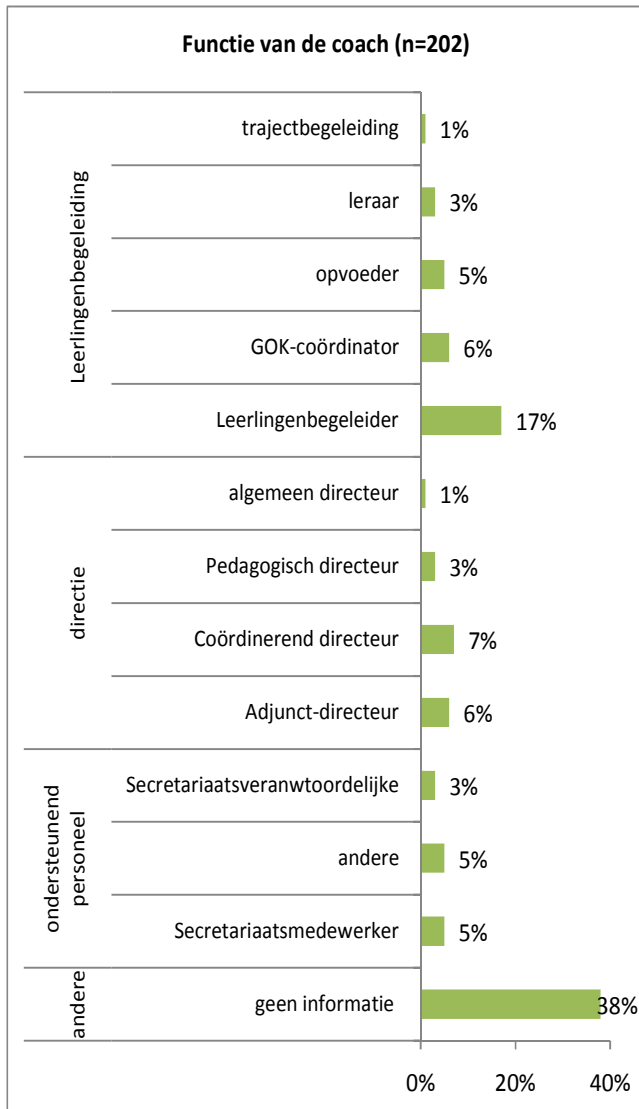
Coaching

Gedurende de tewerkstellingsperiode moeten de jongeren zoveel mogelijk bijleren: er wordt verwacht dat ze voldoende kansen krijgen op school om een aantal competenties op te bouwen die ze in hun verdere loopbaan kunnen aanwenden. Daarom is het van belang dat de jongeren begeleiding en ondersteuning krijgen. De aanstelling van een geschikte coach die zijn ondersteunende rol voor de startbaner ernstig neemt, is dus essentieel.

Bovendien heeft de coach geen gemakkelijke taak. De coach is iemand die de jongere kan begeleiden en sturen tijdens de uitvoering van het takenpakket, iemand die ook bereid is de jongere te motiveren en te waarderen. Hij is ook een vertrouwenspersoon bij wie de startbaner steeds terecht kan met vragen. Deze taak vraagt een uitdrukkelijk engagement om een laaggeschoolde jongere te ondersteunen in de werksituatie.

De school zelf kiest welk personeelslid van de school aangesteld wordt als coach. Uit de enquête van 2008 blijkt dat 17% van de coaches de functie van leerlingenbegeleider uitoefent. Evenveel keer oefent de directie (algemeen directeur 1%, pedagogisch directeur 3%, adjunct-directeur 6%, coördinerend directeur 7%) deze functie uit. Op de derde plaats staat de functie secretariaatsmedewerker of verantwoordelijke met 8%. Het overgrote deel van de coaches komt uit de groep van de be-

roepen die de leerlingen ondersteunen (leeraars, opvoeders, GOK-coördinatoren, leerlingenbegeleiders). Deze cijfers moeten wel genuanceerd worden. In 38% van de enquêtes werd deze vraag niet ingevuld. De reden hiervoor is onbekend.

Figuur 27. De functie van de coach in de school

Waardevolle aspecten

Deze enquête heeft als opzet te onderzoeken of de scholen de tewerkstelling als nuttig beschouwen. Hiervoor stelden we de open vraag *Welke aspecten van het JoJo-project vindt u het meest waardevol?* Alle deelnemende scholen kregen de ruimte om drie punten te vermelden.

De scholen gaven 228 aspecten op die ze als zeer waardevol beschouwen. We clusteren deze punten in twee groepen.

Voordelen voor de startbaner

Een eerste grote groep, waar zich 86 van de aangehaalde aspecten bevonden, is de cluster *voordelen voor de startbaner*.

Doorstroming naar en integratie in de arbeidsmarkt (50 reacties)

Dertien keer beschouwde de school de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt, al dan niet in dezelfde school, als een van de meest waardevolle aspecten van het project. Daarnaast zijn er negentien scholen die vinden dat startbaners dankzij het project verschillende vaardigheden leren herkennen en ontwikkelen zonder verder uit te wijden over deze vaardigheden. Vijftien reacties hebben betrekking op concrete vaardigheden die de startbaners verwerven dankzij het project. Deze vaardigheden zijn het ontwikkelen van een goede werkhouding (zeven keer), het leren omgaan met jongeren (drie keer), het leren werken in teamverband (twee keer), het opdoen van werkervaring (twee keer) en het leren omgaan met kritiek (een keer). Drie scholen vermelden het positieve effect van het proeven van een (veelzijdige) job in het onderwijs.

Opleiding (30 reacties)

23 scholen vinden de mogelijkheid die de startbaner krijgt om zijn opleiding af te maken een van de meest waardevolle aspecten. Vier scholen vinden het een verrijking voor de startbaners dat zij tegelijk kunnen studeren en werken (het verkrijgen van een inkomen en de persoonlijke verrijking van de startbaner worden hier vermeld). Ook de opleidingen, georganiseerd door de coördinatie, vermeldden scholen tweemaal.

Een school gaf aan dat de combinatie werkopleiding ertoe leidt dat de startbaner niet veel bijsturing nodig heeft omdat deze veel meekrijgt vanuit zijn studie.

Herintegratie in de maatschappij (6 reacties)

Vier scholen vinden het constructief integreren in de maatschappij het meest waardevol. Twee

scholen beschouwen de brede kijk op de (multiculturele) samenleving die de startbaners ontwikkelen als zeer interessant.

Voordelen voor de school en de leerlingen

Een tweede cluster is de *meerwaarde voor de school en de leerlingen*, hier werden 142 aspecten vermeld.

Verlichting werkdruk schoolpersoneel (55 reacties)

Uit 38 reacties blijkt dat de ondersteuning van het schoolpersoneel, zowel pedagogisch als administratief, een van de belangrijkste meerwaardes is van het JoJo-project. Scholen benadrukken dat door de tewerkstelling van een preventiemedewerker er taken kunnen verricht worden, die anders nooit gedaan werden. Tien scholen zeggen dat de preventieve werking op de school enorm verbeterd is dankzij de inzet van een startbaner.

De tewerkstelling van een preventiemedewerker leidt ook tot een betere communicatie tussen personeel, leerlingen en ouders (zeven reacties).

Aanwezigheid ervaringsdeskundige (47 reacties)

De aanwezigheid van een ervaringsdeskundige (vier reacties) zorgt ervoor dat er een laagdrempelig aanspreekpunt is op school (24 reacties). Hierdoor kan de startbaner zijn signaalfunctie uitoefenen naar het personeel van de school toe (twee reacties) en bovendien een bemiddelingsrol spelen bij conflicten tussen personeel en leerlingen (een reactie). Dit zorgt voor een grotere betrokkenheid van leerlingen bij het schoolgebeuren (een reactie). De jongere voert een brugfunctie uit op de school (zeven reacties)

De startbaner die veelal een gelijke achtergrond heeft als de leerlingen uit de GOK-scholen kan hierdoor een voorbeeldfunctie uitoefenen (een reactie). De startbaner heeft zodoende voldoende autoriteit om de attitude en de sociale vaardigheden van de leerlingen te verbeteren, waaronder jongeren motiveren om hun diploma te halen (drie reacties).

Dit alles zou het welbevinden van de leerlingen significant verhogen (drie reacties). Een school haalt bovendien aan dat de aanwezigheid van een jonge preventiemedewerker ook de controle op de leerlingen buiten de schoolmuren verhoogt.

Algemene voordelen (17 reacties)

Acht keer vermeldden scholen dat de flexibiliteit in de invulling van het takenpakket als een groot voordeel gezien wordt. De school past het takenpakket van de preventiemedewerker aan de noden van de school aan en aan de capaciteiten van de startbaner. Zeven scholen beschouwen het JoJo-project als een win-win situatie: zowel de school als de startbaner hebben voordelen bij het project. Dit wordt volgens twee scholen nog versterkt door het feit dat de startbaners langer dan een jaar tewerkgesteld kunnen worden.

Betere integratie van allochtone leerlingen in het schoolgebeuren (14 reacties)

De aanwezigheid van een allochtone preventiemedewerker is op verschillende manieren een verbetering voor de school. Ten eerste verbetert het contact met de allochtone leerlingen (2 reacties) en de allochtone ouders (6 reacties), ten tweede ontwikkelt het schoolpersoneel meer inlevingsvermogen in de problematiek van allochtonen (1 reactie). De allochtone preventiemedewerker wordt beschouwd als een 'Go-between' tussen de verschillende culturen (1 reactie) en een voorbeeld voor de allochtone leerlingen (4 reacties).

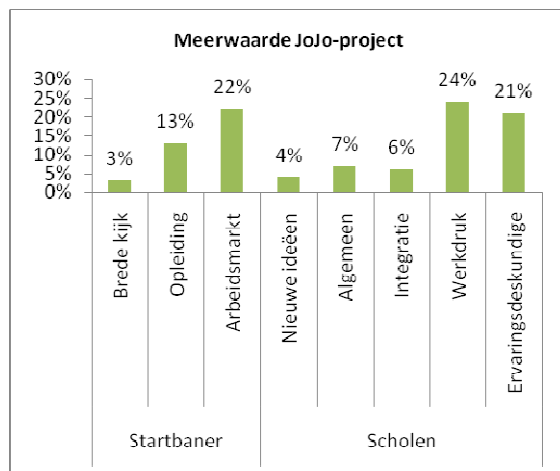
Nieuwe ideeën (9 reacties)

De tewerkstelling van een startbaner brengt ook nieuwe ideeën binnen in de school: men kan profiteren van de frisse kijk van een jongere en heeft een nieuwe invalshoek bij problemen met leerlingen (6 reacties). De startbaner wordt gezien als een kritische doorlichter van de school (een reactie) en de motor tot het nemen van initiatieven betreffende het welbevinden van de leerlingen (een reactie). De aanstelling van een jonge kracht zorgt er ook voor dat er nieuwe competenties aanwezig zijn, waaronder ICT vaardigheden (een reactie).

Bij deze open vraag kan men duidelijk zien welke voordelen verbonden aan het JoJo-

project als belangrijk worden beschouwd. Uit figuur 28 kan men afleiden dat de verlichting van de werkdruk en de betere positie op de arbeidsmarkt als een van de belangrijkste verbeteringen in de school wordt beschouwd.

Uit deze analyse blijkt ook dat scholen de tewerkstelling van een startbaner in hun school weldegelijk zien als een meerwaarde zowel voor de startbaner als voor de school. Immers, 38% van de vermelde aspecten hadden betrekking op de verbeterde situatie van de startbaner.

Figuur 28. De meest waardevolle aspecten van het JoJo-project volgens de bevroegde scholen

52% van de waardevolle aspecten vermeld hadden betrekking op de verandering op school. Het JoJo-project slaagt in zijn opzet: een situatie creëren waarbij zowel de startbaner als de school voordeel hebben.

6.6. Actiepunten voor 2009

We hebben niet alleen gevraagd welke de meest waardevolle aspecten van het project waren, maar ook welke acties er nog ondernomen moeten worden. In de enquête konden scholen door middel van een open vraag aangeven welke aspecten van het JoJo-project volgens hen voor verbetering vatbaar zijn. We vroegen aan de scholen om hierbij suggesties te doen voor de toekomst.

We gaven de scholen de kans om drie voorstellen te doen ter verbetering van het project. Door dit aantal te beperken, verkrijgt men im-

mers een beter beeld van de belangrijkste knelpunten. Hierbij moeten we opmerken dat niet alle scholen suggesties deden ter verbetering van het project. Op een totaal van 94 ingevulde enquêtes waren er 23 enquêtes zonder opmerkingen bij dit luik. Scholen die suggesties vermeldden, gaven er bovendien niet altijd drie. 24% van de scholen hadden geen opmerkingen bij het project. De onderstaande actiepunten zijn dus enkel op de overige 76% van de scholen gebaseerd.

Pleidooi voor meer ondersteuning (15 reacties)

Uit 15 reacties blijkt dat er vraag is naar meer ondersteuning van de deelnemende scholen. Elf keer blijkt dat een aantal werkgevers een betere ondersteuning door de coördinatie van het startbanenproject vraagt. Zo blijkt uit drie van deze opmerkingen dat er vraag is naar intensievere contacten en een meer gerichte samenwerking tussen school en projectcoördinatie. Vijf keer pleit men voor een (grotere) rol van de coördinatie bij het aansturen van de startbaners.

Twee keer maakt men de opmerking dat de projectcoördinatie onvoldoende steun geeft bij problemen betreffende het slecht functioneren van een startbaner. Hierbij doelt men op het feit dat de coördinatie zelf geen juridisch advies verleent wanneer een werkgever een ontslag overweegt. Telkens wanneer een school om dergelijke informatie vraagt, verwijst de coördinatie de desbetreffende werkgever door naar de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Daarnaast sturen we een digitale versie van de brochure *Wegwijs in de arbeidsovereenkomst*⁶ en van de *Wet betreffende de arbeidsovereenkomsten* van 3 juli 1978 naar de werkgever op. Eén school vermeldde expliciet dat de projectcoördinatie mogelijk meer invloed kan uitoefenen op het functioneren van een startbaner dan de school.

⁶ FOD WERKGELEGENHEID, ARBEID EN SOCIAAL OVERLEG, *Wegwijs in de arbeidsovereenkomst* (Algemene Directie Individuele Arbeidsbetrekkingen), s.l., 31 augustus 2007.

De overige vier keer heeft de vraag tot extra ondersteuning niet rechtstreeks betrekking op de projectcoördinatie. Twee keer vermeldt men dat de deelname van een school aan het JoJo-project voor een toegenomen takenlast zorgt. In een andere reactie meldt een school dat de coach te weinig tijd heeft om een optimale begeleiding van de startbaner te verzorgen. Hierbij is het wel niet duidelijk of dit gebrek aan tijd te maken heeft met de deelname van de school aan het startbanenproject. Ten slotte wijst één school op het nut van een zorgkader voor de startbaners.

We proberen tegemoet te komen aan deze vraag door in 2009 meer introductiecurssussen te organiseren voor de coaches en de startbaners. In een tweedaagse sessie krijgen de coaches mee wat de doelen van het JoJo-project zijn en wat hun rol hierin is. In deze sessie wordt uitgelegd wat de coach wel en niet is en wat van hen verwacht wordt. Zij krijgen hier de eerste coachingsvaardigheden mee. In de sessies wordt gefocust op het omgaan met de specifieke doelgroep laaggeschoolde jongeren.

De coördinatie zal in 2009 ook trachten het aantal schoolbezoeken even hoog te houden, om zo een betere ondersteuning te kunnen verlenen aan de school.

Rekrutering en selectie van de startbaners (15 reacties)

Veertien scholen hadden een opmerking of suggestie bij de selectie- en rekruteringsfase. Vijf keer maakte men de opmerking om de toetredingsvoorwaarden tot het project te versoepelen. Deze scholen zijn voorstander om niet-laaggeschoolde jongeren of personen ouder dan 26 jaar tot het project toe te laten. Volgens deze scholen kan het nuttig zijn om jongeren die falen in voortgezette opleidingen een kans te geven in het startbanenproject.

Wat de leeftijdsgrens van 26 jaar betreft, vinden deze scholen het jammer dat startbaners die goed werk leveren, vroegtijdig het project moeten verlaten. Daarnaast waren er vier scholen die opmerkten dat het moeilijk is om geschikte kandidaten te vinden. Drie scholen wilden meer ondersteuning van hun startbaner

bij het kiezen van een geschikte opleiding vanuit de projectcoördinatie. Eén keer merkte men op dat sommigen kandideren voor het JoJo-project zonder op de hoogte te zijn van de concrete jobinhoud, terwijl een andere school klaagde over het feit dat de VDAB verkeerde informatie aan kandidaat-JoJo-medewerkers verschaftte.

Zo wil men onder andere een betere dienstverlening van VDAB bij de zoektocht naar een geschikte startbaner. Men pleit hierbij voor een betere samenwerking met de VDAB.

Van de voorwaarden tot toetreding tot het project kan niet worden afgeweken. De wet ter bevordering van de werkgelegenheid vermeldt expliciet in art. 23 dat de jongere niet ouder kan zijn dan 26 jaar. De projectcoördinatie is er daarnaast geen voorstander van om niet-laaggeschoolde jongeren toe te laten tot de tewerkstelling. Deze uitbreiding van de doelgroep zal er ongetwijfeld toe leiden dat heel weinig scholen nog een laaggeschoolde jongere zullen selecteren. Op die manier zullen de zwakste jongeren op de arbeidsmarkt het ook moeilijk hebben om een plaats te krijgen in het startbanenproject.

De coördinatie is voorstander van een nauwere samenwerking met de VDAB. In 2009 zullen de coördinatoren langsgaan bij de vacatureconsulenten van de lokale klantencentra van de VDAB om het project en zijn doelstellingen te verduidelijken. Hoewel de VDAB veelal een goed zicht heeft op de voorwaarden tot toetreding, zal deze aanpak de kans dat niet geschikte jongeren worden doorgestuurd, verkleinen.

Opmerkingen over de vormingsdagen georganiseerd door de coördinatie (26 reacties)

In totaal deed men twaalf keer een suggestie met betrekking tot de inhoud van de opleidingen. Zeven keer stelde men voor om een vorming te organiseren over een bepaald thema. De thema's die men aanhaalde, zijn *werkattitude, volhouden van een opleiding, training van weerbaarheid en assertiviteit, conflicthantering, drugbeleid, interculturele jeugdwerking en integratie in de arbeidsmarkt*. Daarnaast

vond men drie keer dat de projectcoördinatie meer gerichte vormingssessies moet inrichten. Als voorbeeld van te trainen competenties noemde men onder andere *leren solliciteren* en het *opstellen van een competentieportfolio*. Eén keer pleitte een school om jaarlijks minstens één vormingsmoment te organiseren voor coach én startbaner. Tenslotte was er ook een school die het interessant vond om de infobundels bij de algemene introductiecursussen bij aanvang van de tewerkstelling van een startbaner aan de school en aan de startbaner te bezorgen.

In totaal waren er negen reacties die betrekking hadden op de organisatie van de door de projectcoördinatie georganiseerde vormingen. Zes opmerkingen hadden betrekking tot het tijdstip van de algemene introductiecursussen voor startbaners of coaches. In deze context suggereerde men zes keer dat het beter zou zijn om deze vormingsmomenten vóór of bij aanvang van de tewerkstelling van een nieuwe startbaner te geven, terwijl men één keer voorstelde om de duur tussen de twee opleidingsdagen te verkorten. Eén school vond dat men meer moet investeren in eigen vormingssessies en minder in de individuele opleidingen van de startbaners, terwijl een andere school vond dat de organisatie van de door Ministerie van Onderwijs en Vorming georganiseerde opleidingen voor verbetering vatbaar is. Ten slotte was er ook een school die voorstelde om vaker vormingsdagen te organiseren.

Vier opmerkingen hadden betrekking op de kwantiteit van het vormingsaanbod door Ministerie van Onderwijs en Vorming. Hierbij suggereerde men om meer opleidingsessies en/of opleidingen van langere duur te organiseren.

In 2009 zullen we proberen meer vormingsdagen te organiseren, onder andere over de voorgestelde onderwerpen. De coördinatie is van plan vormingen te organiseren die de jongere zullen helpen in de uitvoering van zijn taak (bv. opvoedingsvraagstukken, begeleidershouding, omgaan met spijbelen), vormingen die de jongere zullen helpen een opleiding te kiezen en vormingen die gericht zijn op de integratie in de reguliere arbeidsmarkt (bv. attitudetraining en sollicitatietraining). Een

aantal van deze opleidingen zullen ook van langere duur zijn.

Individuele opleiding (9 reacties)

Negen reacties hadden betrekking op de individuele opleiding van de startbaners. Drie keer schreef men dat het voor de jongeren moeilijk is om een geschikte opleiding te vinden. Als reden hiervoor gaf één school aan dat er geen op voorhand vastgelegde momenten zijn waarop jongeren in het startbanenproject kunnen stappen. Dit heeft tot gevolg dat sommigen van hen het moeilijk hebben om meteen een geschikte opleiding te vinden. Voor vele opleidingen zijn er immers slechts een beperkt aantal instapmomenten. Volgens een andere school ligt het moeilijkheidsniveau van de meeste opleidingen in de sociale sector te hoog. De derde school haalde aan dat vele opleidingen snel volzet zijn, waardoor de jongere zich niet kan inschrijven.

Drie reacties hadden betrekking op de ondersteuning of het gebrek aan ondersteuning van de jongere bij het zoeken naar een geschikte opleiding. Eén keer schreef men dat de startbaners over onvoldoende informatie beschikken met betrekking tot mogelijke opleidingen. In een tweede suggestie pleitte men voor het tot stand komen van een persoonlijk ontwikkelingsplan per startbaner. Uit de derde suggestie bleek de vraag om startbaners, die een opleiding volgen bij de Examencommissie, een ondersteuningskader aan te bieden.

Eén keer kaartte men als knelpunt aan dat bepaalde opleidingscentra foutieve verwachtingen hebben bij het takenpakket van de JoJo-preventiemedewerker. Concreet gaat het hier over de JoJo-preventiemedewerkers die de opleiding Jeugd- en Gehandicaptenzorg volgen. Vaak kunnen zij hun tewerkstelling in het project als stageonderdeel laten gelden. Wanneer een school het takenpakket van de startbaner onvoldoende afstemt op de stagevereisten van de opleiding, dreigt de jongere voor dit opleidingsonderdeel niet te voldoen.

Eén school gaf aan dat sommige startbaners hun opleiding opgeven van zodra ze het JoJo-project verlaten.

Ten slotte kaartte men één keer aan dat de projectcoördinatie controles zou moeten uitvoeren om na te gaan of startbaners aanwezig zijn tijdens de lesmomenten van hun opleiding. Voor scholen is deze vorm van ongewettigde afwezigheid niet altijd duidelijk vast te stellen.

De coördinatie is zich bewust van het feit dat het voor startbaners moeilijk is om de geschikte opleiding te vinden én deze vol te houden. Wij zullen in 2009 de mogelijkheid promoten om gebruik te maken van de trajectbegeleiding van de VDAB. Elke jongere kan hier gratis gebruik van maken. De persoonlijke trajectbegeleider van de startbaner zoekt mee naar de juiste opleiding en kan de jongere helpen om nadien de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt te realiseren. Deze trajectbegeleiding kan een ontlasting zijn van de taak van de coach om de jongere te sturen.

De coördinatie wil bovendien in 2009 een vorming organiseren over het opleidingslandschap voor volwassenen in Vlaanderen.

Functioneren van de startbaner (8 reacties)

Acht keer maakte men een opmerking met betrekking tot het functioneren van de startbaner. Eén van de opmerkingen is dat het bijzonder moeilijk is voor de JoJo-preventiemedewerkers om enerzijds een vertrouwensrelatie op te bouwen met de leerlingen, terwijl anderzijds de startbaner als personeelslid van de school ook een zekere afstand moet bewaren.

Eén school klaagde over het trage werktempo van hun JoJo-preventiemedewerker, terwijl een andere school zijn beklag deed over het gebrek aan arbeidsethos van hun startbaner. Een andere school maakte de opmerking dat hun startbaner, die van allochtone origine is, voornamelijk aandacht besteedt aan de allochtone leerlingen, terwijl hij sterk moet gestimuleerd worden om ook belangstelling te hebben voor autochtone leerlingen. Er was ook een school die zei dat hun startbaner onvoldoende

capaciteiten had om de taak van JoJo-preventiemedewerker op zich te nemen. Eén school pleitte voor een uniform logboek waarin alle JoJo-preventiemedewerkers hun taken en eventuele opmerkingen kunnen noteren.

Ten slotte was er ook een school die opmerkte dat ze meer tijd en energie zal steken in de opvolging en evaluatie van de startbaner. Beter en meer gerichte feedback zou een positief effect hebben op het functioneren van de JoJo-preventiemedewerker.

Scholen werken met een specifieke doelgroep. De jongeren die tot deze doelgroep behoren hebben reeds veel tegenslagen ondervonden en zoeken een herintegratie in de maatschappij. De coördinatie is zich er van bewust dat dit voor de nodige problemen zorgt. De projectdoelstellingen zijn tweevoudig: voordelen voor de startbaner en voordelen voor de school, wat een moeilijk evenwicht is. Scholen kunnen problemen proberen te vermijden door een grondige sollicitatieprocedure in te voeren. Coaches krijgen hiervoor tips in de introductie-cursus.

Doorstroming en integratie in de reguliere arbeidsmarkt (5 reacties)

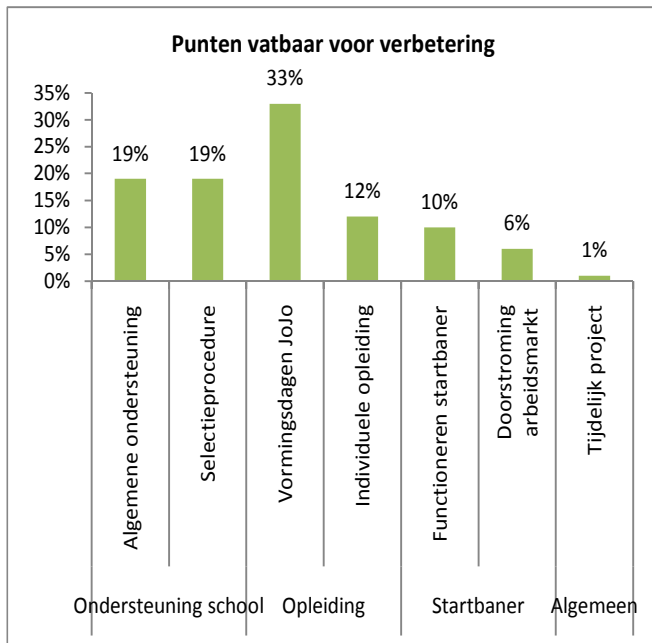
Uit een aantal reacties bleek de bezorgdheid van de werkgever over het feit dat het voor de startbaners niet altijd even vanzelfsprekend is om na afloop van hun tewerkstelling in het JoJo-project een andere baan te vinden. Eén school verklaarde dit expliciet.

Andere scholen zijn dan weer heel tevreden over het functioneren van een startbaner en hopen dan ook dat de jongere na afloop van zijn startbaanovereenkomst in de school of scholengemeenschap kan blijven werken. Vier keer wijst een werkgever op het feit dat dit omwille van financiële redenen onmogelijk is.

Zoals eerder vermeld is de coördinatie voorstander van het gebruik van de trajectbegeleiding bij de VDAB. Hier kunnen de startbaners sollicitatietraining krijgen en wordt hun overgang naar de reguliere arbeidsmarkt mee begeleid.

Een project van tijdelijke duur (1 reactie)

Uit één reactie bleek de vrees dat het startbanenproject op termijn zou opgedoekt worden. Hierdoor zou het voor de school moeilijk worden om aan bepaalde behoeften te beantwoorden.

Figuur 29. Punten vatbaar voor verbetering volgens de bevroegde scholen

Figuur 29 laat duidelijk zien dat de scholen meer ondersteuning wensen. Dit laat zien dat de taak van de coach een zware last is voor sommige personeelsleden. De coördinatie wenst hieraan tegemoet te komen door het promoten van het gebruik van de trajectbegeleider van de VDAB. Deze kan de jongere helpen met zowel de studiekeuze als de zoektocht naar een nieuwe baan. De coördinatie zal evenzeer proberen het peil van de schoolbezoeken hoog te houden zodat de scholen steeds op de hoogte blijven van de nieuwigheden in het project. De nauwe samenwerking met de VDAB kan er ook voor zorgen dat de selectieprocedure in de toekomst beter zal verlopen. De coördinatie kan evenwel niet optreden als persoonlijke begeleider van de startbaner. Deze rol is weggelegd voor de coach.

Een tweede grote opmerking die de scholen maakten hield verband met de vormingsdagen die de coördinatie inricht. In 2009 zal getracht worden deze vaker te laten doorgaan. De suggesties die gemaakt werden in verband met de inhoud zullen zeker in rekening gebracht worden.

Hoofdstuk 3: Startbanenproject verkeersveiligheid

1. Cijfers

Sinds eind 2006 zijn 20 plaatsen binnen het startbanenproject verkeersveiligheid voorbehouden voor het schoolspottersproject. De eerste schoolspotters traden in dienst op 1 februari 2007. Bij de bespreking van de cijfers voor 2008 maken we het onderscheid tussen het hoofdproject, hier startbanenproject verkeersveiligheid genoemd, en het deelproject, met de naam schoolspottersproject.

1.1. Algemeen overzicht

Startbanenproject verkeersveiligheid

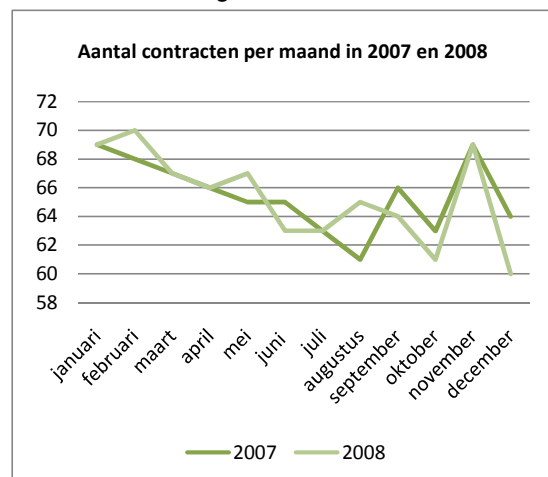
In 2008 liepen 128 contracten in het startbanenproject verkeersveiligheid. Hiervan startten 60 contracten in 2007 en 68 contracten in 2008. Wanneer we tellen hoeveel verschillende jongeren in 2008 tewerkgesteld waren, komen we op 101.

In 2008 liepen minder contracten dan in 2007. De verhouding tussen het aantal contracten en het aantal jongeren is voor beide periodes ongeveer gelijk.

Startjaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	64	↓	-	↓
2007	71		60	
2008	-		68	
Totaal	135	110	128	101

Tabel 16. Startbanenproject verkeersveiligheid: overzicht van contracten en startbaners in 2007 en 2008

Onderstaande figuur geeft een overzicht van het aantal contracten dat per maand liep in 2007 en in 2008. Het aantal contracten was ongeveer gelijk in 2007 (gemiddeld 66 per maand) en 2008 (gemiddeld 65). Over het geheel genomen, daalde het aantal contracten in de loop van 2008. Opvallend is de piek voor de maand november, waarin zes nieuwe contracten werden afgesloten en vier contracten werden verlengd.

Figuur 30. Startbanenproject verkeersveiligheid: aantal contracten per maand van startbaners in 2007 en 2008.

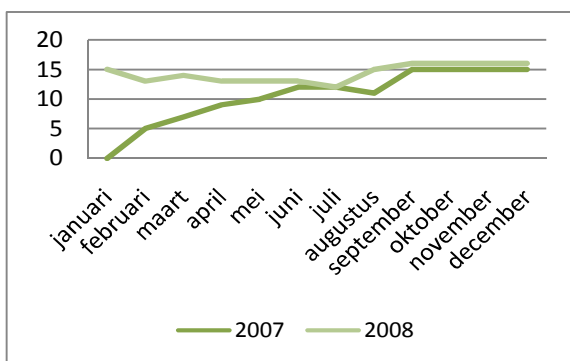
Schoolspottersproject

De eerste schoolspotters traden in dienst in februari 2007. In de loop van 2007 werden er in totaal 18 contracten afgesloten. In 2008 liepen er 31 contracten, waarvan veertien startten in 2007 en zeventien in 2008. Er werkten 22 jongeren als schoolspotter in 2008.

Start-jaar	Gewerkt in 2007		Gewerkt in 2008	
	Aantal contracten	Aantal jongeren	Aantal contracten	Aantal jongeren
2006	0	↓	-	↓
2007	18		14	
2008	-		17	
Totaal	18	18	31	22

Tabel 17. Schoolspottersproject: overzicht van contracten en startbaners in 2007 en 2008

Tussen februari 2007 en september 2007 raakten de meeste van de toegekende plaatsen in het schoolspottersproject ingevuld. Sindsdien is het aantal lopende contracten redelijk constant gebleven. In 2008 liepen er gemiddeld veertien contracten per maand.

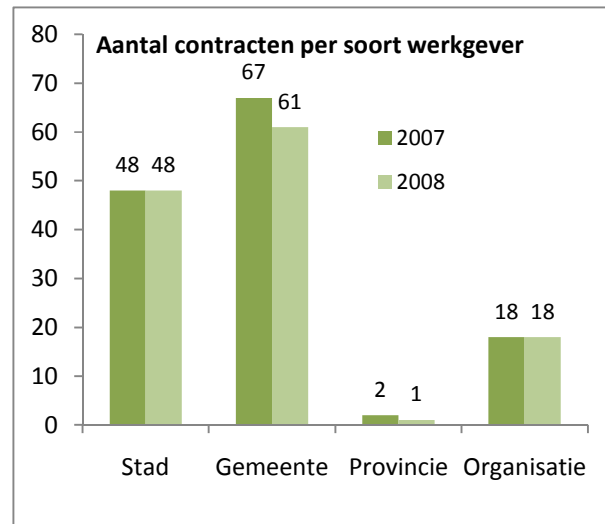
Figuur 31. Schoolspottersproject: aantal contracten per maand van startbaners in 2007 en 2008.

1.2. Werkgevers

Statuut

In 2008 liepen in het kader van het startbanenproject verkeersveiligheid 128 contracten. Hiervan liepen er 48 (37,5%) bij een stadsbestuur, 61 (47,7%) bij een gemeentebestuur, één (0,7%) bij een provinciebestuur en achttien (14,1%) bij een organisatie (zie figuur 32).

In 2007 liepen bij steden (48; 35,6%), gemeenten (67; 49,6%), provinciebesturen (2; 1,5%) en organisaties (18; 13,3%) in verhouding ongeveer evenveel contracten als in 2008.

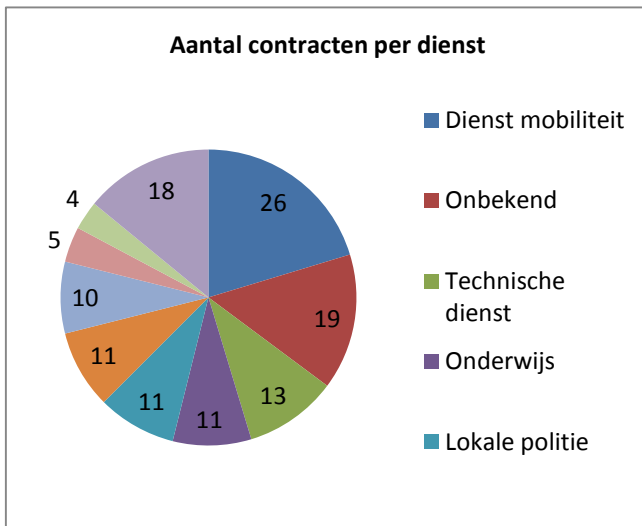

Figuur 32. Startbanenproject verkeersveiligheid: soorten werkgevers in 2007 en 2008

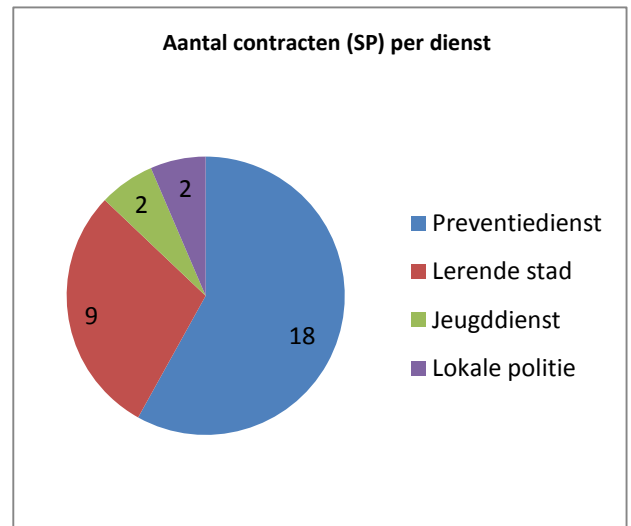
Tot op heden werden alle contracten binnen het schoolspottersproject afgesloten met steden. Het gaat hier om achttien contracten in 2007 en 31 contracten in 2008.

Dienst

De startbaners verkeersveiligheid worden ingezet bij verschillende diensten. Van de 128 contracten die in 2008 liepen, werden er 26 (20%) ingezet ter ondersteuning van de dienst mobiliteit. Verder werd in dertien gevallen (10%) de technische dienst versterkt en elf keer de lokale politie (9%). Voor negentien contracten (15%) hebben we hierover geen gegevens (zie figuur 33). Achttien contracten liepen bij andere diensten. Tabel 18 geeft hiervan een overzicht.

Figuur 33. Startbanenproject verkeersveiligheid: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008.

Figuur 34. Schoolspottersproject: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008.

Dienst	Aantal contracten
Dienst grondgebiedzaken	2
Dienst openbare werken	2
Gemeentelijke basisschool Zelem	2
Dienst Informatica, Infrastructuur en Mobiliteit	2
Verkeersorganisatie & Mobiliteit	2
Dienst onderwijsondersteuning	2
Mobiliteitscel	2
Jeugddienst	2
Dienst ruimtelijke ordening en mobiliteit	1
Dienst verkeer en mobiliteit	1

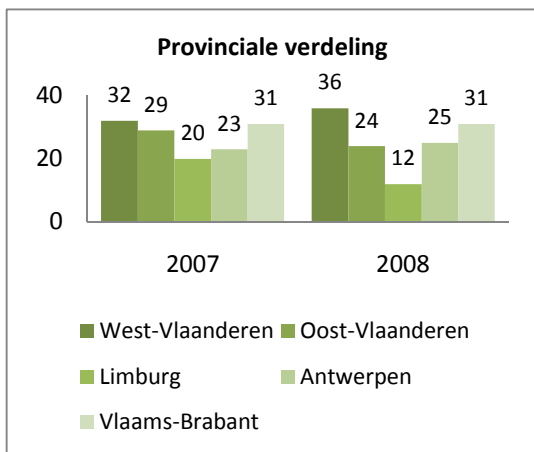
Tabel 18. Startbanenproject verkeersveiligheid: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008 (andere).

De 31 contracten met schoolspotters in 2008 waren als volgt verdeeld: achttien bij een preventiedienst (58%), negen bij Lerende Stad (29%), twee bij een jeugddienst (6,5%) en twee bij de lokale politie (6,5%).

Regionale spreiding

Wat de verdeling van de startbaners verkeersveiligheid over de provincies betreft, zien we dat de meeste startbaners in 2008 werkten in West-Vlaanderen (36; 28%) en Vlaams-Brabant (31; 24%). Het aantal startbaners was ongeveer gelijk voor Antwerpen (25; 20%) en Oost-Vlaanderen (24; 19%). In Limburg werkten in 2008 merkbaar minder startbaners (12; 9%) dan in de andere provincies (zie figuur 35).

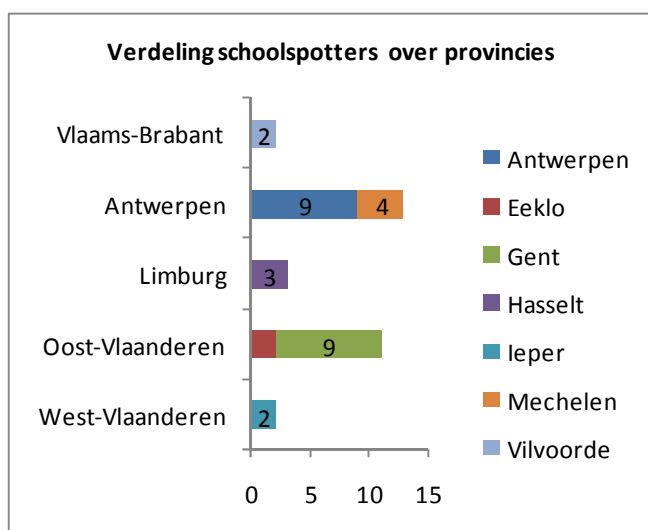
In 2007 waren er in de provincie Vlaams-Brabant ongeveer evenveel startbaners verkeersveiligheid werkzaam als in 2008 (31; 23%). Het aantal startbaners in de provincies Oost-Vlaanderen en Limburg lag in 2007 (29; 21% en 20; 15%) hoger dan in 2008. In West-Vlaanderen en Antwerpen is het omgekeerd en lag het aantal startbaners in 2007 (32; 24% en 23; 17%) lager dan in 2008.

Figuur 35. Startbanenproject verkeersveiligheid: provinciale spreiding van de startbaners in 2007 en 2008

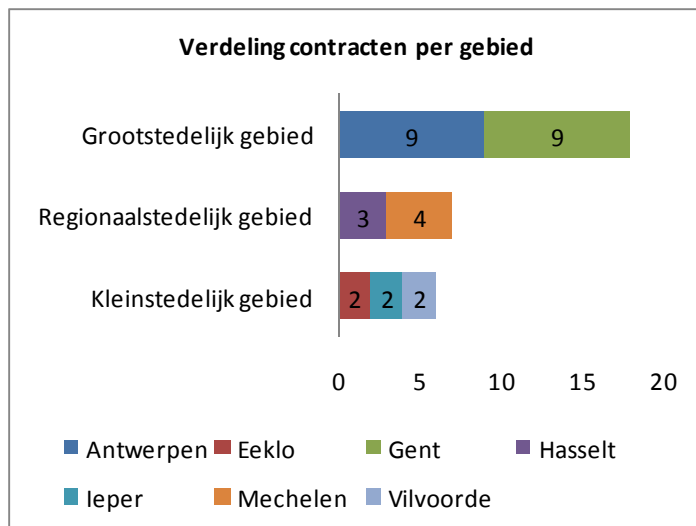
De schoolspotters waren in 2008 in de eerste plaats tewerkgesteld in de provincies Antwerpen (13; 42%) en Oost-Vlaanderen (11; 35%). Dit is te verklaren door de aanwezigheid van respectievelijk Antwerpen en Gent, de twee steden die het merendeel van de schoolspotters tewerkstellen. De andere schoolspotters zijn gelijkmatig verdeeld over de provincies West-Vlaanderen (2; 6,5%), Limburg (3; 10%) en Vlaams-Brabant (2; 6,5%) (zie figuur 36).

We maken hier voor het schoolspottersproject geen vergelijking met de cijfers van 2007, omdat het project maar in de loop van dat jaar opstartte en de cijfers dus niet representatief zijn.

Figuur 36. Schoolspotters: provinciale spreiding van de startbaners in 2008

De meeste schoolspotters (18; 58%) werkten in grootstedelijk gebied centrumgemeenten. De overige startbaners werden in ongeveer gelijke mate in regionaalstedelijk gebied centrumgemeenten (7; 23%) en structuurondersteunend kleinstedelijk gebied (6; 19%) ingezet (zie figuur 37).⁷

Figuur 37. Schoolspotter: spreiding van de startbaners per gebied in 2008

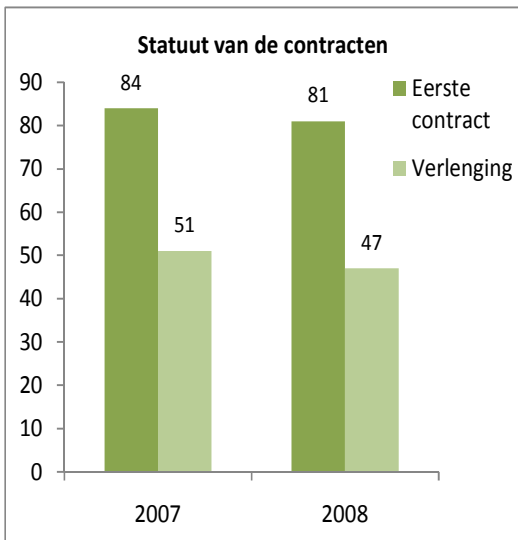
1.3. Arbeidsovereenkomsten

Statuut

Op een totaal van 128 arbeidsovereenkomsten van startbaners verkeersveiligheid in 2008 waren er 81 (63%) nieuwe contracten en 47 (37%) verlengingscontracten (zie figuur 38).

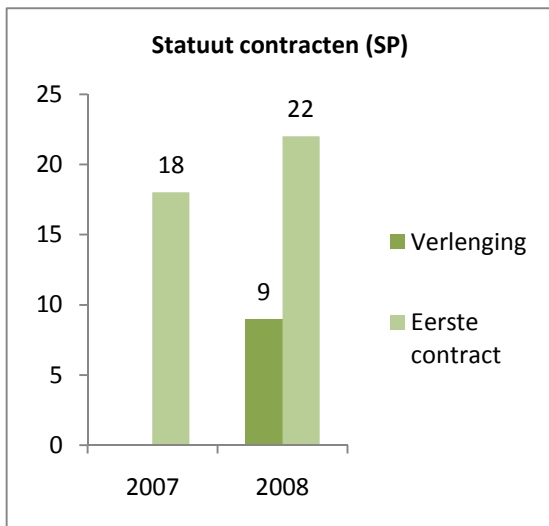
In 2007 liepen 84 nieuwe contracten (62%). Verder liepen 51 (38%) verlengingscontracten. Hoewel er in 2007 iets meer contracten van beide soorten waren, is de verhouding tussen nieuwe en verlengingscontracten dezelfde in 2007 als in 2008.

⁷ In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden alle gemeenten ingedeeld in acht gebieden.

Figuur 38. Startbanenproject verkeersveiligheid: statuut van de contracten van startbaners in 2007 en 2008.

In 2007, het jaar waarin het schoolspottersproject opstartte, werden achttien nieuwe contracten (100%) met schoolspotters afgesloten. Tijdens 2008 liepen er 22 nieuwe contracten (71%) en negen verlengingscontracten (29%) (zie figuur 39). Het aandeel van de verlengingscontracten ligt bij het schoolspottersproject op dit moment lager dan bij het startbanenproject verkeersveiligheid.

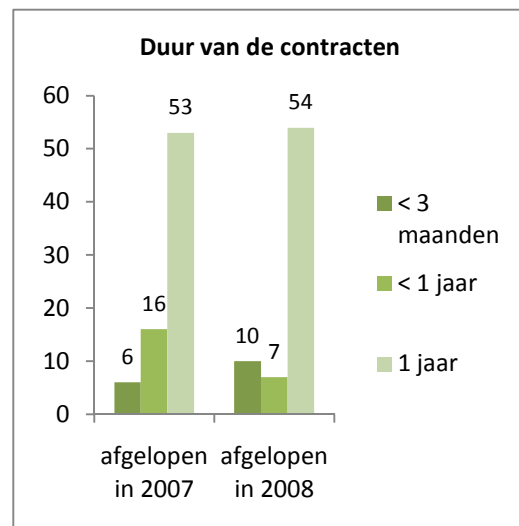

Figuur 39. Schoolspottersproject: statuut van de contracten van startbaners in 2007 en 2008.

Duur

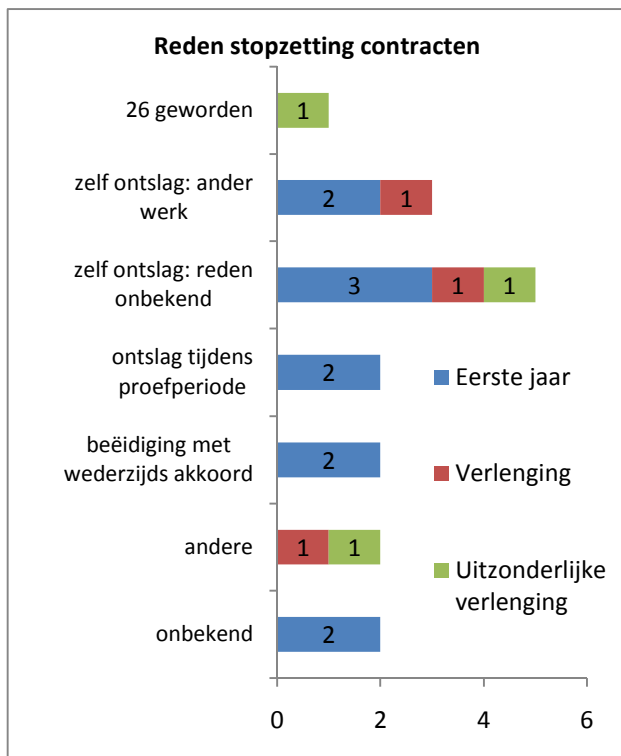
In 2008 liepen er 71 contracten af met startbaners verkeersveiligheid. Figuur 40 geeft de duurtijd van deze 71 contracten weer. 54 van de 71 contracten liepen gedurende één jaar (76%). Van de zeventien contracten die minder dan een jaar duurden, eindigden er tien binnen de drie maanden na aanvang (14%) en zeven tussen de drie en twaalf maanden na aanvang (10%).

Om 2008 te kunnen vergelijken met 2007, geeft figuur 40 voor 2007 de duur van de contracten die eindigden in 2007. Het gaat in totaal om 75 contracten. Het aantal contracten dat binnen de drie maanden eindigde lag, in verhouding wat lager voor 2007 (6; 8%) dan voor 2008. Het aantal contracten dat meer dan drie maanden, maar minder dan een jaar duurde, lag beduidend hoger in 2007 (16; 21%). Het aandeel van de contracten die een jaar duurden, is dan ook kleiner voor 2007 (53; 71%) dan voor 2008. We kunnen besluiten dat er in 2008 een verbetering is qua duurtijd van de contracten.

Figuur 40. Startbanenproject verkeersveiligheid: duur van de contracten van de startbaners afgelopen in 2007 en in 2008.

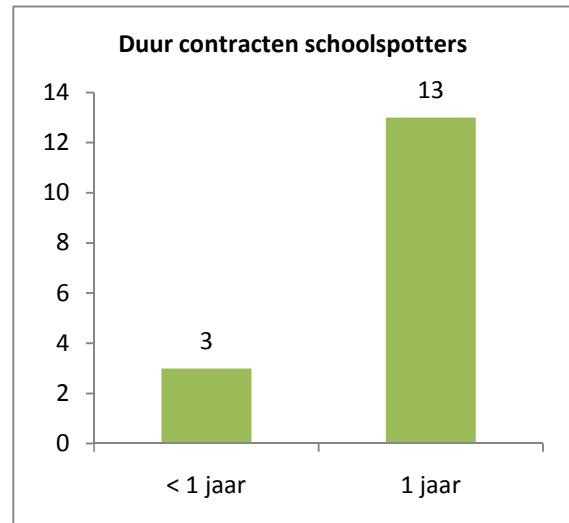
Er zijn verschillende redenen te vinden waarom zeventien contracten in 2008 minder dan één jaar duurden. Indien iemand 26 jaar wordt tijdens de tewerkstelling, kan de jongere werken tot de laatste dag van het kwartaal waarin hij verjaart (één). Meestal is de oorzaak van een ingekorte duur dat één van beide partijen het contract vroegtijdig stopzet. In acht gevallen was het de jongere die zijn ontslag indiende; drie van de jongeren hadden ander werk gevonden, voor de andere vijf is de reden waarom zij ontslag namen onbekend. Tweemaal werd de arbeidsovereenkomst beëindigd met wederzijds akkoord. Twee jongeren werden ontslagen tijdens de proefperiode. Voor vier contracten is de reden waarom ze minder dan een jaar duurden onbekend (twee) of was er een andere reden (twee) (zie figuur 41).

Figuur 41. Startbanenproject verkeersveiligheid: redenen voor de stopzetting van contracten startbaners in 2008.

Van de contracten van de schoolspotters werden er vier vroegtijdig stopgezet in de loop van 2007. Twee contracten werden na minder dan drie maanden stopgezet en twee contracten na minder dan één jaar. Geen van deze contracten eindigde omdat een jongere

de leeftijd van 26 had bereikt. De overige veertien contracten liepen door in 2008. Van de zestien contracten die eindigden in 2008, eindigden er 3 vroegtijdig (19%). Al deze contracten liepen wel langer dan drie maanden. De overige dertien contracten liepen gewoon af na één jaar (81%) (zie figuur 42).

Figuur 42. Schoolspottersproject: duur van de contracten van de startbaners in 2008

De redenen voor de ingekorte duur: één jongere werd ontslagen omwille van dringende redenen, één jongere vond ander werk en voor één jongere is de reden onbekend.

1.4. Startbaners

In 2008 werkten 101 verschillende jongeren als startbaners verkeersveiligheid in het project. Daarnaast werkten er ook nog eens 22 jongeren als schoolspotter. Hieronder is een overzicht terug te vinden van het profiel van deze jongeren. Voor de definities van de jongeren 'van allochtone afkomst' en 'met een kansarme achtergrond' verwijzen wij u naar de situering van het project op pagina drie.

Scholingsgraad en sociaal-economische achtergrond

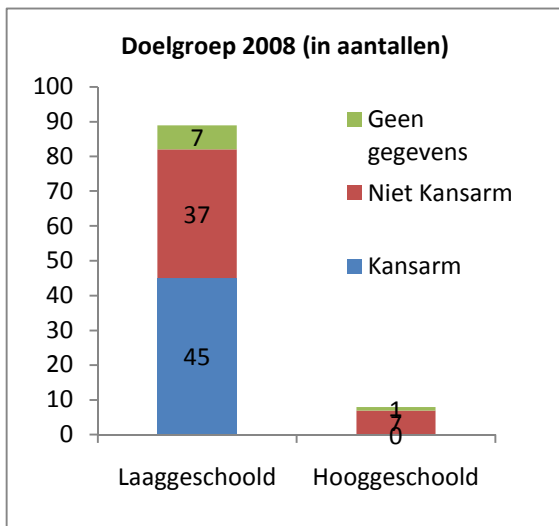
Van de 101 jongeren die in 2008 werkten als startbaner verkeersveiligheid waren er 93

laaggeschoold (92%), de overige acht jongeren waren hooggeschoold (8%). Sinds 2007 maakt de coördinatie geen uitzonderingen meer op de diplomaverensten. De contracten van de hooggeschoolde startbaners die toen in dienst waren, werden wel nog verlengd. Op het einde van 2008 werkten er echter geen hooggeschoolde startbaners meer in het project.

Van de 93 laaggeschoolde startbaners hebben er 46 een kansarme achtergrond (49%). Van de overige 47 laaggeschoolde jongeren zijn er 40 niet kansarm (43%); van zeven jongeren hebben we geen gegevens (8%).

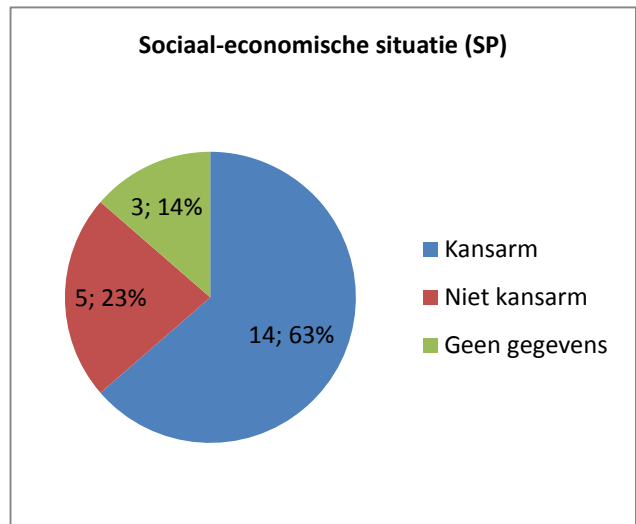
Van de acht hooggeschoolde jongeren die in het project werkten, weten we dat er zeven geen kansarme achtergrond hebben (87,5%). Van één startbaner hebben we geen gegevens (12,5%) (zie figuur 43).

Figuur 43. Startbanenproject verkeersveiligheid: bereikte doelgroep startbaners in 2008 (scholingsgraad en sociaaleconomische achtergrond)

De 22 schoolspotters die in 2008 werkten, traden allemaal ten vroegste in 2007 in dienst en zijn dus allen laaggeschoold (100%).

Figuur 44 geeft de socio-economische situatie weer van de schoolspotters. 63% van de schoolspotters heeft een kansarme achtergrond (14), 23% is niet kansarm (5) en van 14% hebben we geen gegevens (3).

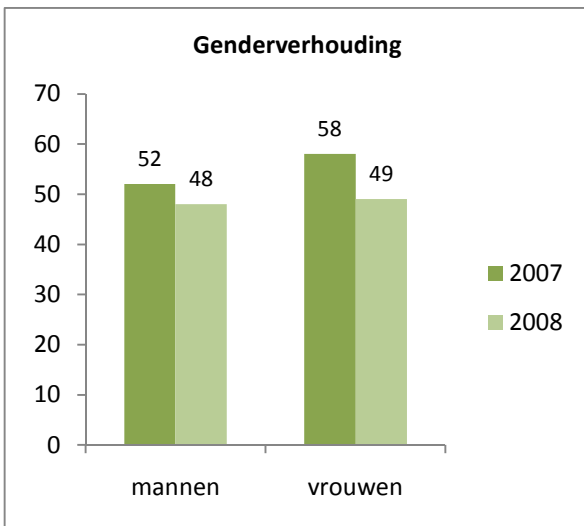

Figuur 44. Schoolspotters: bereikte doelgroep startbaners in 2008 (sociaaleconomische situatie)

In het schoolspottersproject werken verhoudingsgewijs meer jongeren met een kansarme achtergrond dan in het startbanenproject verkeersveiligheid.

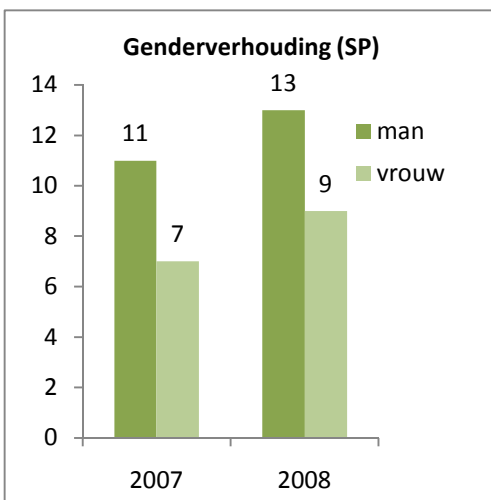
Genderverhouding

In het startbanenproject verkeersveiligheid werken in 2008 50 mannen (50%) en 51 vrouwen (50%). Deze verhouding is ongeveer dezelfde als in 2007: 47% mannen tegenover 53% vrouwen (zie figuur 45).

Figuur 45. Startbanenproject verkeersveiligheid: genderverhouding bij de startbaners in 2008

Van de 22 schoolspotters die in 2008 werkten, waren er negen vrouwen (41%) en dertien mannen (59%). Ook hier ligt de verhouding hetzelfde als in 2007, toen er zeven vrouwen (39%) en elf mannen (61%) als schoolspotter werkten (zie figuur 46).

Figuur 46. Schoolspottersproject: genderverhouding bij de startbaners in 2008

Als we beide projecten vergelijken zien we dat in het schoolspottersproject procentueel gezien minder vrouwen werken dan in het startbanenproject verkeersveiligheid.

Herkomst en socio-economische achtergrond

In het startbanenproject verkeersveiligheid zijn er veel minder allochtone jongeren tewerkgesteld dan in het project *Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen*. In 2008 ging het om elf jongeren (11% van het totaal). Dit is in verhouding iets meer dan in 2007, toen er eveneens elf allochtone jongeren in het project werkten (10% van het totaal) (zie tabel 19).

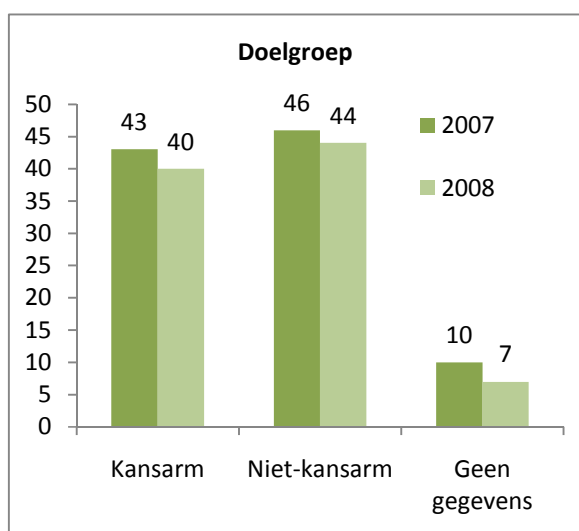
werkjaar	Aantal startbaners van allochtone afkomst	Percentage
2007	11	10 %
2008	11	11 %

Tabel 19. Startbanenproject verkeersveiligheid: aantal allochtone startbaners in 2007 en 2008.

De 11 allochtone jongeren die in 2008 werkten als startbaner verkeersveiligheid, waren allemaal kansarm (100%). Als een jongere namelijk laaggeschoold is en allochtoon is, valt hij onder de definitie van kansarm, zoals die wordt uitgelegd op pagina drie. Ook in 2007 waren alle allochtone jongeren laaggeschoold en dus kansarm (100%).

Van de 90 niet-allochtone jongeren die in 2008 werkten als startbaner verkeersveiligheid, waren er 40 kansarm (44%). Verder hadden 43 geen kansarme achtergrond (48%) en beschikken we voor zeven jongeren niet over deze gegevens (8%) (zie figuur 47).

In 2007 werkten 99 autochtone jongeren in het startbanenproject verkeersveiligheid. Hiervan hadden er 43 een kansarme achtergrond (43%) en waren er 46 niet kansarm (46%). Van tien startbaners zijn deze gegevens niet gekend (10%). Deze verhoudingen zijn hetzelfde als in 2008.

Figuur 47. Startbanenproject verkeersveiligheid: socio-economische achtergrond van de autochtone startbaners

In 2008 werkten er twaalf allochtone jongeren als schoolspotter, wat neerkomt op 55%. Dat is aanzienlijk meer dan in 2007, toen was 39% van de schoolspotters allochtoon (zie tabel 20).

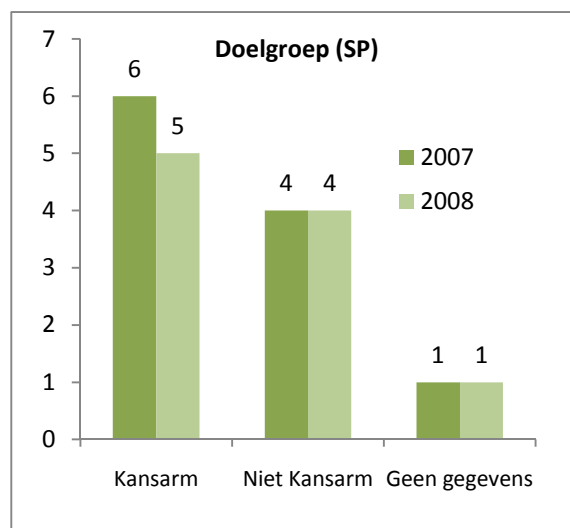
werkjaar	Aantal startbaners van allochtone afkomst	%
2007	7	39
2008	12	55

Tabel 20. Schoolspotters: aantal allochtone startbaners in 2007 en 2008.

Net als bij de startbaners verkeersveiligheid zijn alle allochtone schoolspotters kansarm (100%).

Van de tien autochtone schoolspotters is de helft kansarm (5; 50%). Vier jongeren hebben geen kansarme achtergrond (40%). Voor één iemand hebben we hierover geen gegevens (10%) (Zie figuur 48).

Deze cijfers zijn gelijkaardig aan die van 2007. Toen waren er elf autochtone schoolspotters, waarvan er zes een kansarme achtergrond hadden (55%). Vier jongeren waren niet kansarm (36%) en van één jongere zijn deze gegevens niet gekend (9%).

Figuur 48. Schoolspotters: socio-economische achtergrond van de autochtone startbaners

In het schoolspottersproject werken duidelijk meer allochtone jongeren dan in het startbanenproject verkeersveiligheid. Voor de peer-to-peer werking gingen de steden vooral op zoek naar jongeren waarvan de leefwereld nauwer aansluit bij die van de leerlingen. Ook de allochtone jongeren zelf kiezen er eerder voor om als schoolspotter te werken, dan als medewerker verkeersveiligheid.

2. Vorming en opleiding

2.1. Collectieve vormingen

De coördinatie organiseert collectieve vormingen voor de startbaners en hun coaches. Meestal gaat het om introductiemomenten en workshops rond verkeerseducatieve thema's. Een overzicht van de georganiseerde studiemomenten vindt u hieronder.

2008

Datum	Duur	Onderwerp
28 februari	1 dag	Introductiecursus en workshop "Fietspooling"
20 juni	1/2 ^{de} dag	Workshop "Verkeerseducatieve route"
8 september	1 dag	Workshop "Veilig fietsen"
9 september	1 dag	Workshop "Veilig fietsen"
10 september	1 dag	Workshop "Veilig fietsen"
7 oktober	1 dag	Introductiecursus en workshop "Schoolspaaractie en schoolroutekaart"
14 oktober	1 dag	Introductiecursus en workshop "Communicatie en conflicthantering" (schoolspotters)
4 november	1 dag	workshop "Communicatie en conflicthantering" (schoolspotters)
18 november	1/2 ^{de} dag	workshop "Communicatie en conflicthantering" (schoolspotters)
Totaal	8 dagen	

Tabel 21. Overzicht van de collectieve vormingen voor de startbaners in 2008

2.2. Persoonlijke vorming startbaners

In 2008 ontving de coördinatie 24 vormingsaanvragen voor volgende studierichtingen:

Dienst	Aantal contracten
TSO 3	
• jeugd- en gehandicaptenzorg	4
• webdesign	1
• secretariaat-talen	1
• medisch-secretariaat	1
• boekhouden-informatica	1
BSO 3	
• begeleider in de kinderopvang	3
• kantoor	2
Opstapmodule lerarenopleiding	1
MS Office: Word	2
Introductiepakket mobiliteit	1
Slotenmaker	1
Boekhouden	2
Bijscholing bewaking	1
Webmaster	1
Receptionist/telefonist	1
Rijbewijs C	1

Tabel 22. Overzicht van de vormingsaanvragen door de startbaners in 2008

Dit betekent dat 20% van de jongeren die in het project werkten een vormingsaanvraag indienden. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2007, toen 18% van de startbaners een vormingsaanvraag indiende.

3. Knelpunten

3.1. Openstaande plaatsen

Een knelpunt dat ook in het rapport van de werkjaren 2006 en 2007 naar voren kwam, is dat het vaak een tijd duurt voor een toegekende plaats ingevuld raakt. In het vorige evaluatierapport werden hiervoor verschillende mogelijke verklaringen aangehaald. Uit onze gegevens en uit wat de lokale besturen en organisaties laten weten, blijkt dat het nog steeds lang duurt om een plaats in te vullen.

Er zijn weinig jongeren die zich aanbieden, waardoor de werkgevers het moeilijk vinden

om een geschikte kandidaat te vinden. Voor het werk als startbaner verkeersveiligheid is het vaak nuttig dat de jongere kan werken met de computer, maar ook projecten kan opvolgen, op verantwoorde wijze met kinderen en jongeren om kan gaan, kan fungeren als aanspreekpunt voor de scholen,... Dit zijn echter vaardigheden die vooral tijdens de tewerkstelling verworven worden, eerder dan dat ze vanaf het begin al bij de startbaner aanwezig zijn. Het is daarom zinvol dat het takenpakket langzaam wordt opgebouwd, rekening houdend met de capaciteiten van de startbaner.

Naar aanleiding van dit knelpunt voerde de coördinatie in de loop van 2008 ook gesprekken met de VDAB. Daarbij werd afgesproken dat de VDAB de vacatures binnen het startbanenproject kan plaatsen. Vervolgens gaat de VDAB actief op zoek naar geschikte kandidaten en voert ook een eerste selectie uit van kandidaten die zich aanbieden. Op die manier krijgen de werkgevers meer kandidaten op gesprek en ook enkel mensen die voldoen aan de voorwaarden om te kunnen werken in het startbanenproject.

3.2. Invulling takenpakket

Uit de evaluatiebezoeken blijkt dat sommige lokale besturen het moeilijk vinden om rond het creëren van een verkeersveilige schoolomgeving een fulltime takenpakket samen te stellen voor de startbaner. De startbaner wordt dan bijvoorbeeld ingeschakeld bij de technische dienst voor het plaatsen van signalisatie voor een evenement, hij springt bij aan het onthaal,... Zulke taken kunnen sporadisch worden opgenomen door de startbaner, hier leert de jongere ook veel van bij, maar kunnen geen deel uitmaken van het vaste takenpakket. Het is mogelijk om een startbaner voltijds te laten werken rond verkeersveiligheid in de schoolomgeving. Vooral als de gemeente (of scholen van de gemeente) deelneemt aan projecten als Duurzaam naar school, de Vlaamse Fietsweek, Sam de verkeersslang, het Octopusplan, Label verkeersactieve school,... De startbaner kan daarnaast ook een fietspooling of voetpooling opstarten of een verkeerseducatieve route ontwikkelen. Er zijn talloze mogelijkheden en aan een veilige schoolomgeving is altijd werk.

Het is belangrijk dat de coördinatoren in 2009, net zoals al gebeurde in 2008, op de evaluatiegesprekken nagaan of het takenpakket van de startbaners verkeersveiligheid past binnen de doelstellingen van het project. Indien dit niet het geval is kan de coördinatie voorbeelden geven van taken en projecten die wel kunnen worden uitgevoerd door startbaners verkeersveiligheid.

Hoofdstuk 4: Budgetten

1. Loon

1.1. Federaal budget

Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming betaalt de laaggeschoolde startbaners aan onderwijsbarema 229. De niet-geïndexeerde bruto jaarwedde bedraagt € 13.356,50. Na omrekening op basis van de huidige index van € 1,4859 (1/10/2008) krijgen alle startbaners maandelijks een brutowedde van € 1653,87. De haard- en standplaatsvergoeding bedragen momenteel respectievelijk € 89,13 en € 44,56. Voor wat het vakantiegeld betreft, geldt de regeling van het contractueel personeel binnen het gemeenschapsonderwijs. Dit maakt dat een startbaner op jaarbasis € 25.620,20 kost.

Het budget ter beschikking gesteld door de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg is vastgelegd op 5.733.498 €. Met dit budget worden zowel de drie coördinatoren als een deel van de startbaners betaald. Concreet gaat het om ongeveer 60% van de JoJo-preventiemedewerkers en alle startbaners verkeersveiligheid en schoolspotters.

2008	JoJo	VeVe	Totaal
1/1 – 31/3	729.764,51	455.843,73	1.185.608,24
1/4 – 30/6	912.139,27	550.625,00	1.462.762,27
1/7 – 30/9	711.577,80	438.870,80	1.150.448,60
1/10 – 31/12	806.156,50	511.898,99	1.318.055,49
Totaal	3.159.638,08	1.957.238,52	5.116.876,60

Tabel 23. Uitgaven startbanenprojecten in 2008 (federaal budget)

In 2008 werd ongeveer evenveel uitgegeven van het federale budget als in 2007 (-0,6%). Toch is er merkbaar verschil met 2007 wat betreft de verhouding tussen de uitgaven van het JoJo-project en van het startbanenproject verkeersveiligheid. De uitgaven van het JoJo-project daalden met 6,5%, terwijl de uitgaven van het startbanenproject verkeersveiligheid stegen met 10,6%.

1.2. Vlaams budget

In het kader van het Vlaamse Meerbanenplan wordt jaarlijks 5 miljoen euro toegekend aan het JoJo-project voor de betaling van de lonen van de startbaners. Hiermee worden alle onderhoudsmedewerkers en ongeveer 40% van de preventiemedewerkers betaald. De kosten van een startbaner blijven hetzelfde als voor het federaal budget. De onderhoudsmedewerkers die aan barema 131 betaald worden, verdienen evenveel als de preventiemedewerkers (barema 229).

Aangezien er momenteel onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, is het onmogelijk om een gedetailleerd overzicht te maken van de aangewende middelen van het Vlaamse budget.

2. Vormingsbudget

2.1. Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen

In 2008 beschikte het JoJo-project over een vormingsbudget van 112.000 euro. Deze middelen dienen om zowel de opleidingen van individuele startbaners als de vormingen die door de coördinatoren georganiseerd worden, te bekostigen. Op 31 januari 2009 was 73.388,34 euro van het budget van 2008 besteed. Tezamen met de verwachte kosten van 2008 komt dit overeen met 68 % van het totale vormingsbudget.

Doel	Bedrag (in €)
Persoonlijke vormingen	23.991,10
Collectieve vormingen	48.126,02
Verwachte kosten collectieve vormingen 2008	3.100,00
Kosten coördinator	1.271,22
Totaal	76.488,34
Resterend	35.511,66
% besteed	68,29

Tabel 24. Vormingsbudget voor de startbanenprojecten JoJo in 2008

2.2. Startbanenproject verkeersveiligheid

Het startbanenproject verkeersveiligheid beschikt jaarlijks over een vormingsbudget van 25.000 euro. Met dit bedrag moeten de persoonlijke vormingen, de collectieve vormingen en de onkosten van de coördinatie worden gedekt.

Doel	Bedrag (in €)
Persoonlijke vormingen	7.101,75
Collectieve vormingen	4.939,72
Kosten coördinator	846,47
Totaal besteed	12.887,94 (51,6%)
Resterend	12.112,06 (48,4%)

Tabel 25. Budget voor het startbanenproject verkeersveiligheid.

In 2008 werd ongeveer evenveel van het budget besteed als in 2007 (52,8%).

2.3. Knelpunten

Zowel voor het JoJo-project als voor startbanenproject verkeersveiligheid werd in 2007 ongeveer evenveel van het vormingsbudget besteed (respectievelijk 69.66% en 52,8%) als in 2008. Noch in 2007, noch in 2008 lukte het om het vormingsbudget volledig aan te wenden. De reden hiervoor ligt zowel bij de collectieve als bij de persoonlijke vormingen.

De snelle opeenvolging van verschillende coördinatoren zorgt er immers voor dat er geen continuïteit is in het collectieve vormingsaanbod. Het is belangrijk om vanuit de coördinatie een goede relatie met deze organisaties op te bouwen en samen te werken aan een gepast aanbod voor de startbaners. Nu haken zij meestal af na verloop van tijd, waardoor de nieuwe coördinator opnieuw gesprekken moet starten om hen weer mee te krijgen zodat er een aanbod is voor de jongeren.

Het vormingsbudget dient ook voor een groot stuk om de persoonlijke vormingen van de startbaners terug te betalen. Vele startbaners maken echter geen gebruik van de mogelijkheid om hun onkosten terugbetaald te krijgen. Slechts 96 JoJo-startbaners dienden een formulier ter terugbetaling van hun vormingskosten in, dit is maar 23% van alle startbaners voltijds tewerkgesteld in 2008 in het JoJo-project. In het jaar 2008 liepen 219 verlengingscontracten. Deze startbaners zijn verplicht een opleiding te volgen. Van de startbaners verkeersveiligheid dienden er maar 27 van de 123 jongeren een formulier in voor terugbetaling (22%). Dit terwijl er 56 verlengingscontracten liepen. De reden voor deze lage cijfers is niet duidelijk. Ter terugbetaling van hun onkosten moeten de startbaners een vereffeningsborderel indienen dat afgestempeld moet zijn door de vormingsinstelling. Hierbij moet ook een betalings- of inschrijvingsbewijs gevoegd zijn. Is de procedure tot terugvordering van hun onkosten te belastend? Of zijn te weinig startbaners van deze mogelijkheid op de hoogte?

Project	Aantal jongeren dat een aanvraag indienden voor terugbetaling	%
JoJo	96	23
Verkeersveiligheid	27	22

Tabel 26. Aantal jongeren die een aanvraag tot terugbetaling indienden in 2008.

Het aandeel van onkosten voor persoonlijke vormingen is in 2008 evenwel gestegen voor beide projecten. In 2007 werd er 17.368,54 euro van het JoJo-budget uitgegeven aan persoonlijke vormingen van startbaners. Dit is 22% van de uitgaven van 2007 in het kader van vormingen. In 2008 werd 23.991,10 euro uitgegeven aan onkosten van persoonlijke vormingen. Dit is 31% van de totale uitgaven voor vormingen. Een stijging van 9%. Van het vormingsbudget van het startbanenproject verkeersveiligheid werd in 2007 4.151,30 euro uitgegeven aan persoonlijke opleidingen (17%). In 2008 was dit al 7.101,75 euro, wat overeenkomt met 28%. Dit is een stijging van

11%, ongeveer evenveel als voor het JoJo-project.

Project	Jaar	Bedrag	% van het vormingsbudget
JoJo	2007	17.368,54	22
	2008	23.991,10	31
Verkeersveiligheid	2007	4.151,30	17
	2008	7.101,75	28

Tabel 27. Budget uitgegeven aan persoonlijke vormingen van de startbaners in 2007 en 2008.

De coördinatie zou het aandeel van het vormingsbudget dat uitgegeven wordt aan persoonlijke vormingen verder willen laten stijgen. De coördinatie zal in 2009 maatregelen treffen om de startbaners die in dienst treden op de hoogte te brengen van deze mogelijkheid. Zo zal elke startbaner die in dienst treedt vanaf september 2009 een brief ontvangen waarin deze mogelijkheid beschreven staat.

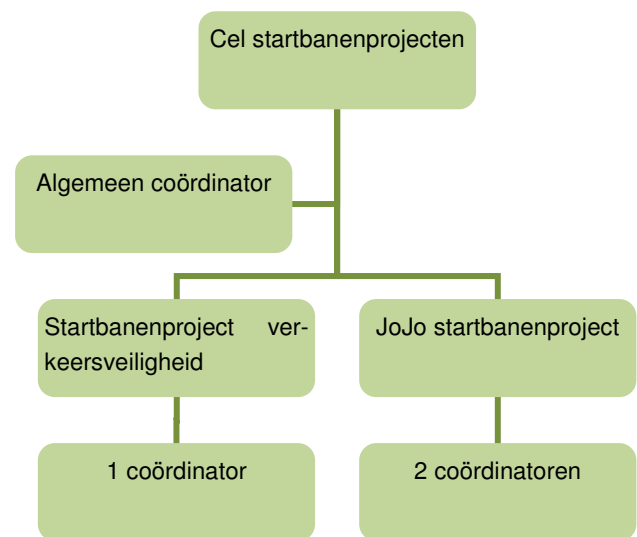
Hoofdstuk 5: Nieuw in 2008

In 2008 ondernam de coördinatie een aantal acties om knelpunten die tijdens de voorgaande werkingsjaren aan het licht kwamen te verhelpen. De belangrijkste doelstelling is hierbij de doorstroming van de startbaners naar de arbeidsmarkt en de continuïteit van de startbanenprojecten. Om deze maatregelen verder te zetten in 2009, zijn er in sommige gevallen nog vervolgacties nodig. Deze acties zijn ook opgenomen in dit hoofdstuk.

1. Aanstelling algemeen coördinator

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten besliste in het voorjaar van 2008 om een deeltijds algemeen coördinator aan te stellen voor de startbanenprojecten. Het doel is om de continuïteit van de werking van de startbanenprojecten te garanderen. In het verleden was de continuïteit niet verzekerd, door de opeenvolging van verschillende coördinatoren.

Sinds 5 mei 2008 vervult Katrien Deman de functie van algemeen coördinator. Zij houdt het overzicht op de dagelijkse werking van de coördinatie en neemt deel aan overleg- en beslissingsmomenten. Figuur 49 geeft de huidige structuur van de coördinatie van de startbanenprojecten weer.

Figuur 49: Structuur van de coördinatie van de startbanenprojecten.

De voordelen van de aanwezigheid van een algemeen coördinator waren reeds duidelijk zichtbaar in de loop van 2008. De algemeen coördinator kan de periodieke taken van de projectcoördinatoren uitleggen en mee opvolgen. In geval van problemen met een werkgever of een dossier hebben de coördinatoren een aanspreekpunt met kennis van de wetgeving, van de eventuele voorgeschiedenis en van mogelijk gelijkaardige voorvallen. Voor de medewerkers van de Vlaamse overheid is er nu één vaste contactpersoon voor de startbanenprojecten. De continuïteit van de aangeboden vormen kan ook beter gegarandeerd worden.

2. Invulling plaatsen

Uit het voorgaande evaluatieverslag (werkjaren 2006 en 2007) kwamen twee belangrijke aandachtspunten naar voren in verband met de invulling van de vacatures:

- Er is nagenoeg geen respons op de vacatures
- Er zijn te weinig geschikte kandidaten.

Om deze knelpunten aan te pakken zat de coördinatie in de loop van 2008 samen met de VDAB en met Actiris en Tracé.

2.1. VDAB

De VDAB stelde midden 2008 opnieuw een centrale contactpersoon aan voor het JoJo-project en het startbanenproject verkeersveiligheid. De coördinatie kan bij deze persoon terecht met haar vragen voor de VDAB.

De coördinatie ontwierp een standaardformulier waarmee een school of gemeente een vacature kan melden aan de VDAB. Dit formulier kan gedownload worden van de JoJo- of VeVe-website en wordt gefaxt naar de VDAB-servicelijn. De VDAB plaatst vervolgens een gesloten vacature. Dit houdt in dat de VDAB een eerste screening doet van de kandidaten die zich aanmelden en enkel de kandidaten die in aanmerking komen om in het project te werken doorstuurt naar de school of gemeente. Daarnaast gaat de VDAB ook actief op zoek naar geschikte kandidaten in bestaande gegevensbanken.

Om deze afspraken vlot te laten verlopen is het de bedoeling dat er per lokaal klantencentrum één vacatureconsulent verantwoordelijk is voor de JoJo- en VeVe-vacatures. Het is belangrijk dat deze mensen goed op de hoogte zijn van de voorwaarden waaraan jongeren die in het project willen werken moeten voldoen. Een eerste communicatie hierover gebeurde door VDAB zelf op een vergadering met de vacatureconsulenten. De coördinatie engageerde zich om bij alle verantwoordelijke vacatureconsulenten langs te gaan om het project persoonlijk toe te lichten. In dit kader maakte de coördinatie een informatiebrochure specifiek voor deze mensen, die eveneens te raadplegen is op het intranet van de VDAB. Momenteel wer-

den al een aantal vacatureconsulenten bezocht, de coördinatie zet haar bezoeken verder in 2009. Uit de reacties van scholen en gemeenten blijkt dat de aanwerving van nieuwe kandidaten vlot verloopt in de regio's waar de coördinatie het lokaal klantencentrum bezocht.

2.2. Actiris en Tracé

Sommige scholen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben eveneens moeite met het invullen van de vacatures. In Brussel werken in de eerste plaats JoJo-preventiemedewerkers en enkele onderhoudsmedewerkers. Startbanen verkeersveiligheid zijn enkel in Vlaanderen tewerkgesteld. Een ander probleem is dat de Brusselse scholen weinig Brusselse jongeren vinden om de vacatures in te vullen, omdat ze deze moeilijk kunnen bereiken. Het nadeel is dat jongeren uit Vlaanderen sneller geneigd zijn om hun job in Brussel op te geven als zij iets dichterbij huis vinden.

De coördinatie maakte met Actiris daarom gelijkaardige afspraken als met de VDAB. Er zal ook een formulier worden gemaakt om JoJo-vacatures te melden aan Actiris. Dit formulier zal eveneens op de JoJo-website worden geplaatst. Net als de VDAB zal Actiris actief op zoek gaan naar kandidaten voor vacatures binnen het JoJo-project. De coördinatie zal het project begin 2009 op een vergadering voorstellen aan de vacaturebeheerders van Tracé.

3. Doorstroming naar de arbeidsmarkt

Voor sommige jongeren is het moeilijk om na hun tewerkstelling in het startbanenproject vlot ergens anders aan de slag te gaan. Dit komt in de eerste plaats doordat deze jongeren pas na het aflopen van hun startbanencontract op zoek gaan naar nieuw werk. Het is echter de bedoeling dat de startbaners al tijdens hun tewerkstelling uitkijken naar een andere betrekking. Een ander aspect dat het vinden van een nieuwe job kan bemoeilijken, is dat een startbaner onvoldoende of niet de juiste opleidingen heeft gevolgd tijdens zijn of haar te-

werkstelling in het project. Ook een gebrek aan sollicitatievaardigheden kan het moeilijker maken om werk te vinden. Om de doorstroming naar de arbeidsmarkt te optimaliseren, besprak de coördinatie de mogelijkheid van trajectbegeleiding voor de startbaners met de VDAB en Actiris. Daarnaast zou trajectbegeleiding een verlichting betekenen van de werkdruk voor de coaches, die op dit moment vaak de enige zijn die de startbaners begeleiden bij hun (keuze van een) opleiding.

3.1. VDAB

Het is mogelijk dat startbaners gebruik maken van trajectbegeleiding door de VDAB. Dit houdt in dat een trajectbegeleider in eerste instantie kijkt bij welke opleidingen en/of trainingen een startbaner baat kan hebben en de startbaner deze laat volgen. Vervolgens, meer tegen het einde van de tewerkstelling, kijkt de trajectbegeleider samen met de startbaner naar mogelijke vacatures en bereidt hem voor op de sollicitaties. De coördinatie wil de mogelijkheid van trajectbegeleiding vanaf 2009 promoten bij de startbaners en de coaches.

In het kader van een trajectbegeleiding is het mogelijk dat een startbaner gratis kan deelnemen aan opleidingen die de VDAB inricht voor niet-werkende werkzoekenden. Dit kan wel enkel indien de trajectbegeleider de opleiding motiveert binnen het trajectplan, indien er geen plaatsen van niet-werkende werkzoekenden worden ingenomen en indien de VDAB hiervoor over voldoende budget beschikt. De startbaners volgen op dit vlak dezelfde regeling als werknemers van de sociale economie (zoals tewerkstellingen in het kader van art.60). Wanneer dit niet mogelijk is, kunnen de startbaners “de opleiding op eigen verzoek” volgen, dan bedraagt de kostprijs voor de module maximaal € 250. De coördinatie kan in dit geval tussenkomen in de kost van het inschrijvingsgeld voor de opleiding.

Om de begeleiding van de startbaners vlot en uniform te laten verlopen, stelde de coördinatie voor de VDAB een script op met het mogelijke verloop van een begeleiding. Drie maanden na aanvang kan de startbaner of eventueel de coach een afspraak maken met een trajectbe-

geleider van de lokale werkwinkel. De trajectbegeleider stelt dan samen met de startbaner een opleidingstraject op. Zes maanden voor het einde van de tewerkstelling bespreekt de trajectbegeleider met de startbaner welk werk geschikt zou zijn voor hem en zoekt mee naar geschikte vacatures. Indien dat nodig blijkt, kan de startbaner op dat moment sollicitatietraining krijgen. De VDAB zal dit script op het intranet publiceren, zodat alle trajectbegeleiders dit kunnen raadplegen. Samen met het script wordt een informatiebundel over de startbanenprojecten gepubliceerd.

3.2. Actiris

Bij Actiris is het mogelijk dat de startbaners de begeleiding ‘Actief Zoeken naar Werk’ (AZW) krijgen. Dit houdt in dat er gekeken wordt naar wat een geschikte volgende job voor een startbaner kan zijn. De jongere leert er ook hoe hij zelf op zoek moet gaan naar werk en krijgt sollicitatietraining.

De coördinatie zal voor deze begeleiding eveneens een script opstellen, naar analogie met het script dat werd opgesteld voor de VDAB. Dit script komt op het intranet van Actiris te staan.

4. Wachtlijst

De coördinatie moest in 2008 voor het eerst werken met een wachtlijst, zowel voor het JoJo-project als voor het project verkeersveiligheid. In het voorjaar van 2008 waren alle plaatsen in beide projecten toegekend. De coördinatoren legden per project een wachtlijst aan met nieuwe scholen/gemeenten die in het project wensten te stappen. Voor het JoJo-project wordt er hierbij geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende deelprojecten.

Op de wachtlijst van het JoJo-project stonden in de zomer van 2008 al ongeveer twintig scholen. Doordat een aantal scholen uit het project stapten, konden in de tweede helft van 2008 26 scholen van de wachtlijst alsnog deelnemen aan het project. Aan het einde van 2008 bestond de wachtlijst nog uit een zestal scholen.

In 2008 waren er in totaal vijf gemeenten/organisaties die niet meteen een plaats in het startbanenproject verkeersveiligheid kregen toegewezen. Toch kon er na verloop van tijd op elk van de aanvragen op de wachtlijst worden ingegaan, doordat sommige gemeenten hun plaats opgaven. Aan het einde van 2008 was de wachtlijst van het startbanenproject verkeersveiligheid leeg.

Het feit dat er steeds meer instellingen en besturen beroep wensden te doen op de startbanenprojecten wijst erop dat deze projecten een steeds grotere bekendheid krijgen en dat de aanwezigheid van een startbaner als een echte meerwaarde wordt ervaren.

5. Opstellen vormingsplan

In geen van de voorgaande jaren slaagde de coördinatie er in om de budgetten van het JoJo-project en het project verkeersveiligheid volledig te besteden. Zoals elders in het rapport valt te lezen, kon ook in 2008 niet het hele budget worden opgemaakt. Eén van de redenen hiervoor is dat het door de opeenvolging van coördinatoren moeilijk is om een continu vormingsaanbod te garanderen.

Om dit knelpunt te verhelpen, stelden de coördinatoren eind 2008 vormingsplannen op voor het JoJo-project en voor het project verkeersveiligheid. Deze plannen geven een overzicht van alle vormingen die in de loop van 2009 zullen worden aangeboden aan de startbaners. Op basis hiervan konden al eind 2008 de aanbestedingen uitgeschreven worden voor de vormingen die plaats zullen hebben in het voorjaar van 2009. Als alle geplande vormingen doorgaan, kan een flink deel van het vormingsbudget hieraan worden besteed.

Een deel van het budget dient echter voor het terugbetalen van de individuele vormingen van startbaners. In 2008 waren er weinig startbaners die een aanvraag deden om hun vorming te laten terugbetalen. De coördinatie moet zich afvragen hoe ze meer startbaners op de hoogte kan brengen van de mogelijkheid om vormingen te laten terugbetalen door de Vlaamse overheid.

6. Voorwaarden voor verlening

In 2008 keek de coördinatie er nauw op toe dat alle startbaners, die een tweede jaar in het project wilden werken, bezig waren met een opleiding of van plan waren met een opleiding te starten. Verlengingsaanvragen zonder duidelijk uitgewerkt vormingstraject werden niet aanvaard. De startbaners in kwestie kregen de kans om een beter vormingstraject uit te werken in een nieuwe aanvraag, wat zij ook in alle gevallen deden.

De coördinatie wil op deze manier het aantal jongeren dat een diploma of getuigschrift behaalt tijdens zijn tewerkstelling verhogen. Het resultaat van deze actie is moeilijk meetbaar, omdat er geen concrete cijfers bestaan van het aantal startbaners dat een diploma of getuigschrift behaalt.

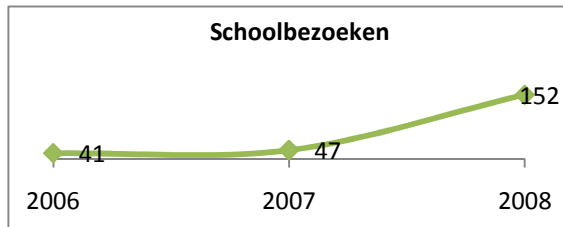
7. Schoolbezoeken

Zoals eerder vermeld gaat de coördinatie van de startbanenprojecten regelmatig op schoolbezoek om de tewerkstelling te evalueren. Van het JoJo-project worden enkel preventiemedewerkers en voltijdse onderhoudsmedewerkers bezocht. Deeltijdse onderhoudsmedewerkers worden immers nog eens extra begeleid door de school van het deeltijds onderwijs waar zij les volgen.

Eind 2007 werd als doel gesteld de frequentie van de schoolbezoeken te verhogen. Een betere samenwerking tussen de scholen en de coördinatie draagt immers bij tot het succes van het project. Op deze bezoeken kan de coördinatie uitleg verschaffen over verschillende aspecten van het project. Een belangrijk punt hierbij is dat de coördinatie het belang van een opleiding benadrukt. De bezoeken zijn ook een kans voor de startbaner en de coach om vragen te stellen en knelpunten aan te halen.

Zoals men in grafiek 25 kan zien is de frequentie van de bezoeken stelselmatig toegenomen. In 2006 werden 41 bezoeken afgelegd. Dit betekent dat 15% van alle startbaners werk-

zaam dat jaar bezocht werden. In 2007 werd 11% van het aantal startbaners bezocht, dit wil zeggen dat 47 bezoeken afgelegd werden. In 2008 vonden er 152 bezoeken plaats, wat zoveel is als 36% van alle startbaners werkzaam in 2008. Het aantal schoolbezoeken is in 2008, in verhouding met het aantal startbaners werkzaam, toegenomen met 25%.

Figuur 50. Evolutie van het aantal schoolbezoeken

De coördinatie wenst de frequentie van deze bezoeken minstens even hoog te houden in 2009.

Besluit

Dit verslag maakt duidelijk dat, hoewel er nog steeds enkele knelpunten zijn, de beide projecten een goed werkjaar kenden.

Doorheen het evaluatieverslag werd de vergelijking gemaakt met het werkingsjaar 2007. Hier zien we dat in beide projecten de tewerkstelling uitgebreid is. Bij het startbanenproject verkeersveiligheid steeg het aantal contracten bij de schoolspotters. Dit project is bovendien succesvol in het bereiken van kansengroepen. Twee op drie startbaners is hier kansarm, meer dan een op twee is van allochtone origine. In het startbanenproject *Scholen voor Jongeren- Jongeren voor Scholen* vindt men vergelijkbare cijfers terug.⁸ Ook het startbanenproject *Scholen voor Jongeren- Jongeren voor Scholen* kende een goed werkjaar. Hier werden door de uitbreiding van het onderhoudsproject tot 20% meer onderhoudscontracten afgesloten.

Belangrijk is dat in het preventieproject het aantal verlengingscontracten stelselmatig toeneemt. Dit wijst erop dat steeds meer jongeren de kans met beide handen grijpen om een (langdurige) opleiding aan te vatten. Deze conclusie kunnen we ook uit het telefonische onderzoek trekken. Drie op vier startbaners⁹ start immers met een opleiding. Dit is een stijging van 20% ten opzichte van 2005¹⁰. Dit zijn zeer positieve resultaten. Uit ons onderzoek blijkt immers dat, zoals te verwachten was, het

bezitten van een diploma secundair onderwijs van doorslaggevend belang is om na de tewerkstelling als startbaner werk te vinden in het reguliere arbeidscircuit.

Het onderzoek van 2008 toont bovendien aan dat de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt voor sommige startbaners een heikel punt is. Toch zijn de cijfers bemoedigend: 68% heeft werk en van de 32% werklozen is slechts de helft effectief werkzoekend.¹¹ De doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt kan evenwel verbeterd worden. In 2008 ging de coördinatie hierover gesprekken aan met de VDAB. De coördinatie en de VDAB zullen het gebruik van een trajectbegeleider aanmoedigen, waardoor meer startbaners tijdig starten met de zoektocht naar een vaste betrekking.

In dit verslag komt ook duidelijk naar voor dat scholen zeer tevreden zijn over de aanwezigheid van een preventiemedewerker op school. Zij ervaren de tewerkstelling zeker als positief, zowel voor de startbaners, op het gebied van opleiding en doorstroming naar de arbeidsmarkt, als voor de school. De ondersteuning die de preventiemedewerker biedt, heeft volgens hen een positief effect op de werking van de school. Zo is er dankzij hen meer aandacht en zorg voor de leerlingen, onder meer omdat de preventiemedewerker andere taken kan uitvoeren vanuit het standpunt van een ervaringsdeskundige. Het bestaan van het preventieproject leidt op deze manier tot een verlichting van de werkdruk van het schoolpersoneel.

⁸ Twee op drie startbaners is kansarm, twee op vijf is allochtoon (een op twee bij het preventieproject)

⁹ Tewelgesteld van 2005 tot 2008

¹⁰ Bevraging bij startbaners tewerkgesteld van 2001 tot 2005

¹¹ ¾ van hen besteedt zijn tijd aan een studie

In 2009 zal deze lijn verder gezet worden. De implementatie van de afspraken met de VDAB en Actiris moet voor een blijvende verbetering van het project zorgen. Ook zal getracht worden de frequentie van de schoolbezoeken in 2009 gelijk te houden. De scholen wensen immers meer ondersteuning in de begeleiding van de startbaner, op deze manier kan de coördinatie hieraan tegemoet komen.

De mooie resultaten van 2008 kunnen voor zowel de startbaners als voor de scholen en de lokale besturen een extra stimulans zijn voor het welslagen van het project.

Lijst figuren

<i>Figuur 1. Schematisch overzicht van de startbanenprojecten.....</i>	<i>6</i>
<i>Figuur 2. Aantal JoJo-medewerkers per net .....</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 3. Soort contracten lopende in 2008 volgens project.....</i>	<i>11</i>
<i>Figuur 4. Soort contracten deelproject preventie in 2007 en 2008 .....</i>	<i>12</i>
<i>Figuur 5. Duur van de contracten in het JoJo-project in 2007 en 2008 .....</i>	<i>12</i>
<i>Figuur 6. Sociaal-economische achtergrond van startbaners tewerkgesteld in 2008.....</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 7. Scholingsgraad startbaner vergelijking 2007-2008 .....</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 8. Evolutie van het aantal startbanencontracten in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest.....</i>	<i>15</i>
<i>Figuur 9. Aantal respondenten van het onderzoek 2008 .....</i>	<i>17</i>
<i>Figuur 10. Provinciale verdeling scholen in de enquête en in het project. ....</i>	<i>18</i>
<i>Figuur 11. Vergelijking onderzoek 2005 en 2008 met betrekking tot het volgen van een opleiding .....</i>	<i>19</i>
<i>Figuur 12. Relatie diploma secundair onderwijs en het opnemen van een opleiding tijdens de tewerkstelling als JoJo-preventiemedewerker .....</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 13. Resultaat van de opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 14. Resultaat van de opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 15. Moment van opstarten van een opleiding bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>21</i>
<i>Figuur 16. Meest gekozen opleidingen bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008 (N=115).....</i>	<i>21</i>
<i>Figuur 17. Vergelijking van de keuze van de opleiding tussen startbaners tewerkgesteld van 2001 tot 2005 en startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>21</i>
<i>Figuur 18. Vormingen aangeboden door de werkgever.....</i>	<i>25</i>

<i>Figuur 19. Invloed van het diploma secundair onderwijs op het vinden van werk.....</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 20. Tijdsbesteding van startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008 zonder werk.....</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 21. Invloed van verloop van de opleiding op het hebben van werk bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 22. Sectoren van tewerkstelling bij startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 23. Beroepen in de sociale sector uitgeoefend door startbaners tewerkgesteld van 2005 tot 2008.....</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 24. De taken van de preventiemedewerker ter ondersteuning van leerkrachten, de leerlingenbegeleiding en het secretariaat.....</i>	<i>29</i>
<i>Figuur 25. De belangrijkste punten van verbetering in het schoolklimaat dankzij de tewerkstelling van een preventiemedewerker.....</i>	<i>30</i>
<i>Figuur 26. Belangrijkste voordelen voor een jongere tewerkgesteld met een startbaanovereenkomst in het JoJo-project.....</i>	<i>31</i>
<i>Figuur 27. De functie van de coach in de school.....</i>	<i>32</i>
<i>Figuur 28. De meest waardevolle aspecten van het JoJo-project volgens de bevroagde scholen.....</i>	<i>34</i>
<i>Figuur 29. Punten vatbaar voor verbetering volgens de bevroagde scholen.....</i>	<i>38</i>
<i>Figuur 30. Startbanenproject verkeersveiligheid: aantal contracten per maand van startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>39</i>
<i>Figuur 31. Schoolspottersproject: aantal contracten per maand van startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>40</i>
<i>Figuur 32. Startbanenproject verkeersveiligheid: soorten werkgevers in 2007 en 2008.....</i>	<i>40</i>
<i>Figuur 33. Startbanenproject verkeersveiligheid: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008.....</i>	<i>41</i>
<i>Figuur 34. Schoolspottersproject: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008.....</i>	<i>41</i>
<i>Figuur 35. Startbanenproject verkeersveiligheid: provinciale spreiding van de startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>42</i>
<i>Figuur 36. Schoolspotters: provinciale spreiding van de startbaners in 2008.....</i>	<i>42</i>
<i>Figuur 37. Schoolspotter: spreiding van de startbaners per gebied in 2008.....</i>	<i>42</i>
<i>Figuur 38. Startbanenproject verkeersveiligheid: statuut van de contracten van startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>43</i>
<i>Figuur 39. Schoolspottersproject: statuut van de contracten van startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>43</i>
<i>Figuur 40. Startbanenproject verkeersveiligheid: duur van de contracten van de startbaners aflopend in 2007 en in 2008.....</i>	<i>43</i>
<i>Figuur 41. Startbanenproject verkeersveiligheid: redenen voor de stopzetting van contracten startbaners in 2008.....</i>	<i>44</i>

<i>Figuur 42. Schoolspottersproject: duur van de contracten van de startbaners in 2008 .....</i>	<i>44</i>
<i>Figuur 43. Startbanenproject verkeersveiligheid: bereikte doelgroep startbaners in 2008 (scholingsgraad en sociaaleconomische achtergrond).....</i>	<i>45</i>
<i>Figuur 44. Schoolspotters: bereikte doelgroep startbaners in 2008 (sociaaleconomische situatie) .....</i>	<i>45</i>
<i>Figuur 45. Startbanenproject verkeersveiligheid: genderverhouding bij de startbaners in 2008 .....</i>	<i>46</i>
<i>Figuur 46. Schoolspottersproject: genderverhouding bij de startbaners in 2008 .....</i>	<i>46</i>
<i>Figuur 47. Startbanenproject verkeersveiligheid: socio-economische achtergrond van de autochtone startbaners .....</i>	<i>47</i>
<i>Figuur 48. Schoolspotters: socio-economische achtergrond van de autochtone startbaners.....</i>	<i>47</i>
<i>Figuur 49: Structuur van de coördinatie van de startbanenprojecten. ....</i>	<i>53</i>
<i>Figuur 50. Evolutie van het aantal schoolbezoeken .....</i>	<i>57</i>

Lijst tabellen

<i>Tabel 1. Aantal contracten en startbaners in het JoJo-project in 2007 en 2008.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabel 2. Aantal contracten in het JoJo-project per deelproject in 2007 en 2008.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabel 3. Het aantal contracten en het aantal jongeren in het deelproject 'preventie' in 2007 en 2008.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabel 4. Het aantal contracten en het aantal voltijdse onderhoudsmedewerkers in 2007.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabel 5. Het aantal contracten en het aantal deeltijdse medewerkers in 2007.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabel 6. Verdeling van de plaatsen over de verschillende deelprojecten in 2008.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabel 7. Deelnemende onderwijsinstellingen volgens type en deelproject in 2008.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabel 8. Provinciale verdeling van de plaatsen in het JoJo-project.....</i>	<i>10</i>
<i>Tabel 9. De genderverhouding op basis van startbaners tewerkgesteld in 2008.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabel 10. Het aandeel allochtonen op basis van het aantal startbaners tewerkgesteld in 2008.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabel 11. Reden van afstand van plaats bij scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.....</i>	<i>15</i>
<i>Tabel 12. Woonplaats van startbaners tewerkgesteld in 2008.....</i>	<i>15</i>
<i>Tabel 13. Vormingen voor preventiemedewerkers in 2008.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabel 14. Vormingen voor onderhoudsmedewerkers (voltijds) in 2008.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabel 15. Voorbeelden van taken van de onderhoudsmedewerker.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabel 16. Startbanenproject verkeersveiligheid: overzicht van contracten en startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabel 17. Schoolspottersproject: overzicht van contracten en startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabel 18. Startbanenproject verkeersveiligheid: diensten waarvoor startbaners werkten in 2008 (andere).....</i>	<i>41</i>
<i>Tabel 19. Startbanenproject verkeersveiligheid: aantal allochtone startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabel 20. Schoolspotters: aantal allochtone startbaners in 2007 en 2008.....</i>	<i>47</i>

<i>Tabel 21. Overzicht van de collectieve vormingen voor de startbaners in 2008 .....</i>	<i>48</i>
<i>Tabel 22. Overzicht van de vormingsaanvragen door de startbaners in 2008.....</i>	<i>48</i>
<i>Tabel 23. Uitgaven startbanenprojecten in 2007 (federaal budget).....</i>	<i>50</i>
<i>Tabel 24. Vlaams budget voor de startbanenprojecten JoJo in 2008.....</i>	<i>51</i>
<i>Tabel 25. Budget voor het startbanenproject verkeersveiligheid. ....</i>	<i>51</i>
<i>Tabel 26. Aantal jongeren die een aanvraag tot terugbetaling indienden in 2008. ....</i>	<i>52</i>
<i>Tabel 27. Budget uitgegeven aan persoonlijke vormingen van de startbaners in 2007 en 2008. ....</i>	<i>52</i>

